

Täysistunto

Tiistai 17.3.2020 klo 17.39—1.32

Täysistunto alkoi klo 17.39. Täysistunto keskeytettiin klo 19.59. Täysistuntoa jatkettiin klo 00.01. Täysistunto päättyi 18.3.2020 klo 01.32.

Puhetta johtivat puhemies Matti Vanhanen (17.39—18.00), ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (18.00—19.59) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (0.01—1.32).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Nimenhuudon sijasta merkittiin läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

Puhemies Matti Vanhanen: Ennen päiväjärjestykseen käymistä muutama sana, nyt kun olemme kaikki koolla. Olemme asteittain muuttaneet Eduskuntatalon työskentelyä turvataksemme eduskunnan perustehtävän toteutumisen. Vierailut on rajattu vain välttämättömiin, valtaosa työntekijöistä on etätöissä, ja edustajien matkustussäännöt on muutettu. Mahdollisten uusien toimien tarvetta arvioidaan koko ajan. Kaikella tällä vähennetään sairastumisen riskiä. Sitä ei kuitenkaan voida koskaan kokonaan poistaa. Samanlaisia järjestelyjä on tehty läpi suomalaisten työpaikkojen. Osoitamme sen, että yhteiskunta toimii, vaikka olosuhteet ovat vaikeat. Poikkeusolojen vallitessa keskeiset valtioelimet toimivat. Eduskunta ei omassa työssään tingi kansanvallan ja siihen liittyvän kontrollin periaatteista. Työmme on oltava avointa ja läpinäkyvää, ja median toimintamahdollisuudet talossa turvataan. Poikkeusolojen vallitessa on äärimmäisen tärkeää luotettavan tiedon saatavuus ja leviäminen.

Tämän istunnon päiväjärjestys saatiin juuri äsken koneisiin. Muutama sana siitä. Käsitelyssä on kaikkiaan viisi valtioneuvoston tänään antamaa asetusta, joista yksi on kiireellinen käyttöönottoasetus, joka on jo astunut voimaan, toinen on toimivaltuuksia koskeva käyttöönottoasetus, joka tullaan lähettämään perustuslakivaliokuntaan, ja lisäksi on kolme eri sektoreita koskevaa soveltamisasetusta, jotka lähetetään perustuslakivaliokuntaan, jolle päätösehdotuksessa nimettyjen erikoisvaliokuntien on annettava lausunto torstaihin kello 12:een mennessä. Nämä käyttöönottoasetukset on tarkoitus saada perustuslakivaliokunnasta siten, että ne täällä huomisessa täysistunnossa saadaan käsitellyiksi. Soveltamisasetusten osalta aikataulu torstaina on se, että perustuslakivaliokunnan jälkeen kello 16 alkaessa täysistunnossa tullaan ne käsittelemään.

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

2. Muu asia: Valtioneuvoston asetus valmiuslain 86, 88, 93-95 ja 109 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta

Muu asia M 1/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään nyt päiväjärjestyksen 2. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 3.—6. asiasta.

Keskustelu

17.42 **Pääministeri Sanna Marin** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto on todennut 16.3.2020 yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa, että maassa vallitsevat valmiuslain mukaiset poikkeusolot. Valmiuslaissa on määritelty erilaisia poikkeusoloja. Poikkeusolot on nyt todettu lain 3 §:n 3 ja 5 kohdan mukaisesti. Nämä poikkeusolot tarkoittavat väestön toimeentuloon tai maan talouselämän perusteisiin kohdistuvaa erityisen vakavaa tapahtumaa tai uhkaa, jonka seurauksena yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti vaarantuvat, sekä vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaavaa, hyvin laajalle levinnyttä vaarallista tartuntatauti.

Koronavirus COVID-19 on laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti, ja Maailman terveysjärjestö WHO on julistanut sen maailmanlaajuisesti pandemiaksi. Valtioneuvosto on antanut 16.3.2020 linjaukset koronavirustartuntojen leviämisen hidastamiseksi ja riskiryhmien suojelemiseksi, ja ne ovat voimassa 13.4.2020 saakka. Tavoitteena on suojella erityisesti haavoittuvassa asemassa olevia, kuten ikääntyneitä ja perussairaita, sekä turvata Suomen terveydenhuollon kapasiteetti ja toimintakyky kaikissa olosuhteissa.

Arvoisa puhemies! Suomi on varautunut edessä olevaan epidemiaan paremmin kuin monet valtiot. Varautumista ja valmistautumista on tehty tammikuun alusta saakka. Keskeisimmät keinot tilanteen hoitamiseksi ovat tartuntatautilain, pandemian varautumissuunnitelman sekä materiaalisen varautumisen suunnitelman toimeenpano. Tartuntatautilain nojalla voidaan päättää tautiin sairastuneen tai sairastuneeksi epäillyn henkilön karanteeniin asettamisesta sekä alueellisesta sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden, opilaitosten, päiväkotien, asuntojen ja vastaavien tilojen sulkemisesta sekä yleisötilaisuuksien kieltämisestä. Sosiaali- ja terveydenhuollolla on pandemiasuunnitelmat, joita hyödynnetään koronaviruksen hoidossa. Suunnitelmat sisältävät myös laskelmat sairaalapaikoista ja tehohoidon riittävyydestä. Materiaalinen valmius muun muassa suojainten osalta on tarkistettu, ja tilanne on parempi kuin monissa Euroopan maissa.

Arvoisa puhemies! Säännönmukaisten toimivaltuuksien puitteissa käytetään kaikki ne keinot, joita käytettävissä on. Kokonaistilanteen perusteella voidaan kuitenkin arvioida, että kansainvälisen pandemian torjuminen, sairastuneiden hoitaminen sekä väestön suojaaminen eivät ole hallittavissa viranomaisten säännönmukaisin toimivaltuuksin. Erityisesti ikääntyneiden ja monisairaiden sekä tietyistä perussairauksista kärsivien riskiryhmien suojaaminen jää säännönmukaisia toimivaltuuksia käyttäen puutteelliseksi. Tartuntatautilain ja muun sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön mukaiset toimivaltuudet eivät riitä tilanteen hallitsemiseksi siten, että voitaisiin riittävästi suojata sosiaali- ja terveydenhuollon laitosten toimintaa tai päättää valtakunnallisista toimenpiteistä. Tartuntatautilaki ei sisällä

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

sellaisia valtuuksia määrätä terveydenhuollon palveluista, joilla voitaisiin turvata terveydenhuollon ja viranomaistoiminnan kestävyys kuormitustilanteessa. Lisäksi taudin leviämisen estämiseksi tarvittavia päätöksiä opetuksen ja koulutuksen järjestämiseksi täytyy pystyä tekemään valtakunnallisesti.

Arvoisa puhemies! Säännönmukaiset toimivaltuudet eivät enää riitä väestön suojaamiseksi hyvin laajalle levinneeltä vaaralliselta tartuntataudilta. Siksi hallitus on päättänyt, että valmiuslain käyttöönottoasetuksella otetaan käyttöön valmiuslaista ne säännökset, jotka valtioneuvosto katsoo välttämättömiksi tämänhetkisessä tilanteessa ja oikeasuhteisiksi COVID-19-pandemian leviämisen ja etenemisen hidastamiseksi sekä erityisesti hoito- ja muiden henkilöresurssien riittävyyden varmistamiseksi. Valtioneuvosto on päättänyt kahdesta käyttöönottoasetuksesta. Näistä toinen astuu voimaan kiireellisenä.

Kiireellisenä voimaan astuu valtioneuvoston asetus valmiuslain 87 §:ää koskien. Asetuksen mukaisesti terveydenhuollossa käytettävien lääkkeiden, tavaroiden ja palvelujen myyntiä voidaan rajoittaa koko valtakunnan alueella siten kuin sosiaali- ja terveysministeriö määrää.

Eduskunnan käsiteltäväksi tuodaan myös toinen valtioneuvoston asetus, jossa säädetään seuraavien toimivaltuuksien käyttöönotosta:

Valmiuslain 86 §:ssä säädettyjä toimivaltuuksia sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden ohjaamiseksi voidaan soveltaa koko valtakunnan alueella siten kuin sosiaali- ja terveysministeriö määrää.

Valmiuslain 88 §:ssä tarkoitettua kunnan oikeutta luopua terveydenhuoltolaissa säädettyjen kiireettömän hoidon määräaikaisten noudattamisesta, sosiaalihuoltolain 36 §:ssä tarkoitetuista palvelutarpeen arvioinneista ja terveydensuojelulain mukaisista tehtävistä voidaan soveltaa koko valtakunnan alueella siten kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään.

Valmiuslain 93 §:n 2 momentissa tarkoitettua poikkeamista toimivaltuuksia, työaikalain lepoaikoja ja ylityötä koskevista säädöksistä sekä vuosilomalain vuosiloman antamista koskevista säädöksistä terveydenhuollossa ja sosiaalitoimessa, pelastustoimessa, hätäkeskustoiminnassa ja poliisitoimessa mainitun pykälän 3 momentissa säädetyin edellytyksin voidaan soveltaa koko valtakunnan alueella.

Valmiuslain 94 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettua terveydenhuollon, sosiaalitoimen, pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan työntekijän, virkamiehen ja kunnallisen viranhaltijan irtisanomisajan pidentämistä voidaan soveltaa koko valtakunnan alueella.

Valmiuslain 95 §:n 2 momentissa tarkoitetuista terveydenhuollon henkilökunnan työvelvoitteista voidaan soveltaa koko valtakunnan alueella.

Valmiuslain 109 §:ssä tarkoitettua opetuksen ja koulutuksen järjestäjien opetus- ja muu toiminta voidaan keskeyttää koko valtakunnan alueella siten kuin opetus- ja kulttuuriministeriö määrää. Opetuksen ja koulutuksen järjestäjien velvollisuutta järjestää opetus- ja muuta toimintaa sekä ateriat-, kuljetus- ja majoitusetuksia voidaan valmiuslain 109 §:n 2 momentin mukaisesti rajoittaa koko valtakunnan alueella siten kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään.

On lisäksi mahdollista, että valtioneuvosto joutuu ottamaan myöhemmin muita valmiuslain pykäläiä käyttöön, esimerkiksi 118 §:n mukaisen liikkumisen ja oleskelun rajoittamisen väestön suojaamiseksi siten kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään. Valtioneuvosto antaa tällöin eduskunnalle uuden käyttöönottoasetuksen ja tarvittaessa soveltamisasetuksen.

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

Edellä mainittujen käyttöönottoasetusten lisäksi valtioneuvosto on päättänyt kolmesta soveltamisasetuksesta:

Ensinnäkin valtioneuvosto antaa asetuksen kunnan oikeudesta poiketa terveydenhuollon kiireettömän hoidon määräaikojen noudattamisesta ja sosiaalihuollon palvelutarpeen arvioinneista. Asetuksen tarkoituksena on vapauttaa sosiaali- ja terveydenhuollon resursseja COVID-19-infektioon sairastuneiden hoitoon, muuhun kiireelliseen hoitoon sekä välttämättömien sosiaalipalvelujen arviointiin.

Toiseksi valtioneuvosto antaa asetuksen varhaiskasvatuksen sekä opetuksen ja koulutuksen järjestämisvelvollisuutta koskevista väliaikaisista rajoituksista. Esitys sisältää rajoituksia kunnan velvollisuuteen järjestää varhaiskasvatusta. Lisäksi esitykseen sisältyvät perusopetuksen, lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen, ammattikorkeakoulutuksen, yliopistokoulutuksen ja vapaan sivistystyön koulutuksen ja taiteen perusopetuksen järjestämisen rajoitukset.

Kolmantena valtioneuvosto antaa asetuksen väliaikaisista poikkeuksista sovellettaessa eräitä vuosilomalain, työaikalain ja työsopimuslain säännöksiä.

Arvoisa puhemies! Näitä toimivaltuuksia voidaan käyttää vain sellaisin tavoin, jotka ovat välttämättömiä valmiuslain tarkoituksen saavuttamiseksi ja oikeassa suhteessa toimivaltuuden käyttämisellä tavoiteltavaan päämäärään nähden. Päämäärämme on tartuntatautilain, muun lainsäädännön ja näiden valmiuslain kohtien käyttöönoton keinoin pyrkiä tasaamaan koronaviruksen aiheuttamaa tautihuippua, jotta terveydenhuollon kantokyky kestää epidemian aiheuttaman kuormituksen. Monissa maissa terveydenhuollon kapasiteetti on ollut kriittisesti kuormittunut, mutta tämä on Suomessa mahdollista välttää oikea-aikaisilla ja oikeassa suhteessa tehdyillä rajoittamistoimenpiteillä. Meidän päätehtävämme on nyt suojata erityisesti taudin vakaville oireille alttiit riskiryhmät. Riskiryhmiin kuuluvat ennen kaikkea yli 70-vuotiaat ja ihmiset, joilla on perussairauksia. Riskiryhmät sairastavat taudin yleensä rajuimmin, ja he tarvitsevat huomattavan usein sairaalahoitoa.

Arvoisa puhemies! Koska normaaliolojen lainsäädäntö ja säännönmukaiset toimivaltuudet eivät enää riitä väestön suojaamiseksi, valmiuslain käyttöönottoasetuksella otetaan käyttöön valmiuslaista ne säädökset, jotka valtioneuvosto katsoo välttämättömiksi tämänhetkisessä tilanteessa ja oikeasuhteisiksi COVID-19-pandemian leviämisen ja etenemisen hidastamiseksi sekä erityisesti hoito- ja muiden henkilöresurssien riittävyyden varmistamiseksi.

Puhemies Matti Vanhanen: Esittelypuheenvuoron jälkeen lähetekeskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena siten, että ryhmäpuheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia. Muut ennakolta varatut puheenvuorot käytetään ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä, ja niiden pituus on enintään 2 minuuttia. Puheenvuorot varataan ryhmäkanslioista. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 2 minuuttia. Keskustelua jatketaan ensin kello 20:een asti, minkä jälkeen keskustelu keskeytetään ja perustuslakivaliokunta kokoontuu, ja sen jälkeen lähetekeskustelua jatketaan kello 24.00 jatkuvassa istunnossa. — Ryhmäpuheenvuoroihin, edustaja Lindtman.

17.54 Antti Lindtman sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Suomi — niin kuin koko maailma — on nyt kokonaan uudenlaisen, järkälemäisen haasteen äärellä. Jo nyt on selvää, että koronavirus on suomalaisen yhteiskunnan vaikeimpia

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

koettelemuksia sitten sodanjälkeisen ajan. Hallitus on todennut yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa, että maassa vallitsevat poikkeusolot. Siksi hallitus on antanut eduskunnalle esityksen valmiuslain käyttöönottoasetuksesta. Keino on järeä, mutta välttämätön.

Arvoisa puhemies! Se, mihin olemme arjessamme tottuneet, rajoittuu nyt monin tavoin. Kouluja, kirjastoja, teattereita ja uimahalleja suljetaan. Julkisia kokoontumisia rajoitetaan. Matkustaja- ja henkilöliikenne Suomeen keskeytetään. Yhteiskunnan toimivuuden varmistamiseksi varhaiskasvatukseen pääsy kuitenkin turvataan. On myös löydettävä uusia keinoja pitää yhteyttä heihin, jotka joutuvat eristyksiin omaan kotiinsa.

Rajoitustoimien lisäksi hallitus auttaa elinkeinoelämää ja vaikeuksiin joutuneita yrittäjiä merkittävällä tukipaketilla. Talouden toiminta tulee vaatimaan vielä lisää huomiota ja aitoa elvytystä, mutta ensivaiheessa voimavarat on laitettava koronan leviämisen hidastamiseen ja rahoituksen turvaamiseen. Työmarkkinoilla tarvitaan jälleen laajaa yhteistoimintaa talouskehityksen vakauttamiseksi ja työllisyyden turvaamiseksi. Tärkeää on, että tarpeelliset ratkaisut tehdään tasapuolisesti ja että hallitus kunnioittaa kolmikantaista neuvottelumenettelyä, työmarkkinoiden sopimustoimintaa ja myös palkansaajien oikeuksia.

Nämä toimet eivät ole helppoja, ja ne vaativat paljon meidän jokaisen arjessa. Vaikeinakin hetkinä on ajateltava, että meidän on tehtävä kaikkemme suojellaksemme elämää. Menestyvä talous ja toimiva arki ovat tärkeitä, mutta kaikkein tärkeintä on elämä. Yksikään sukupolvi ei voi valita koettelemuksiaan, ja nyt meidän tehtävä on suojella heitä, jotka tämän maan ovat meille rakentaneet, maamme ikäihmisiä. Ikäihmisten lisäksi kannamme vastuun muista riskiryhmiin kuuluvista. Pidämme huolen terveydenhuoltomme kanto-kyvystä.

Arvoisat kollegat, on syytä muistaa, että koettelemus kohtelee suomalaisia epätasaisesti. Joillakin pienyrittäjillä kassa tyhjenee, monet palkansaajat joutuvat lomautetuiksi. Me emme saa jättää heitä yksin. Toiset taas joutuvat tekemään ylitöitä jaksamisen rajoilla. Siksi tarvitsemme yhteisvastuuta ja toistemme auttamista enemmän kuin koskaan, kaikki omien voimavarojensa ja kykyjensä mukaan.

Arvoisa puhemies! Tasavallan presidentti Sauli Niinistö sanoi, että tarvitsemme fyysistä etäisyyttä mutta henkistä läheisyyttä. Laittamattomasti sanottu.

I Finland har vi alltid klarat oss genom samarbete, förmåga att komma överens och genom starkt gemensamt ansvar, och tack vare finländarnas kunnande och uthållighet. Så kommer vi också göra denna gång.

Tuntemattoman edessä meillä on toisemme. Kansalaiset odottavat, että me jätämme nyt toissijaiset erimielisyydet syrjään ja tiivistymme. Suomi on aina pärjännyt yhteistyöllä, kyvyllä sopia ja vahvalla yhteisvastuulla ja suomalaisten osaamiseen, sinnikkyuteen ja sitkeyteen luottaen. Niin on nytkin. Kaikissa tapauksissa tulemme ulos tästä koettelemuksesta kansakuntana, joka vahvemmin ymmärtää, kuinka tärkeää jokainen työ on yhteiskunnan toimivuudelle, oli sitten kyse sairaanhoitajasta, lääkäristä, poliisista, rajavartijasta, logistiikan ammattilaisesta, huoltoaseman tai teollisuuden työntekijästä.

Kun olemme voittaneet tämän vitsauksen, on aika tehdä oppiraporttia, tutkia talousjärjestelmäämme ja miettiä, kuinka nopeasti terveydenhuoltomme ja koko yhteiskuntamme pystyy vastaamaan uusiin uhkiin. Maailma on kansainvälinen, ja niin ovat uudet vitsauk-

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

setkin. Koronan voittamiseen tarvitaan vahvaa eurooppalaista ja kansainvälistä yhteistyötä. Kykyä yhteistyöhön tarvitaan myös uhkaavan talouslaman voittamiseksi.

Arvoisa puhemies! Viime perjantaina tuli kuluneeksi 80 vuotta talvisodan päättymisestä. Koettelemus nyt on aivan eri, mutta tälläkin kertaa ponnistus on yhteinen. Tälläkin kertaa meillä jokaisella on oma tärkeä rooli, ja tälläkin kertaa Suomi selviää yhdessä, tulevaisuuteen vakaasti luottaen.

Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä tukee pääministeri Marinin hallituksen poikkeuksellisia mutta välttämättömiä toimia ja valmiuslain käyttöönottoa suojellaksemme heikoimpia sekä turvataksemme yhteiskuntamme toiminnan.

Puhemies Matti Vanhanen: Perussuomalaisten ryhmäpuheenvuoro, edustaja Tavio.

17.59 Ville Tavio ps (ryhmäpuheenvuoro): Herra puhemies! Uuden koronaviruksen tilannekuva on tiedossamme, ja koko maailma on poikkeustilassa. Kaikki maat toimivat nyt viruksen leviämistä estääkseen ja hidastaakseen.

Suomen täytyy osaltaan toimia päättäväisesti kansalaistensa suojelemiseksi. Italiassa on jo käynyt niin, että terveydenhuollon ylikuormittuminen estää sairastuneilta tarpeellisen hoidon saantia ja pahimmassa tapauksessa menetetään henkiä, jotka normaalioloissa oltaisiin voitu pelastaa. Meidän tulee tehdä kaikkemme, että emme ajaudu itse siihen tilanteeseen. Suomalaisten turvallisuus on perussuomalaisille kaikkein tärkein asia.

Perussuomalaiset esittivät valmiuslain käyttöönottoa ja koulujen sekä rajojen sulkemista jo viime viikon torstaina. Näin ollen perussuomalaiset kannattavat valmiuslain käyttöönottoa ja sen kautta tehtäviä välttämättömiä toimenpiteitä. Nyt käyttöön otettavat valmiuslain pykälät ovat nähdäksemme perusteltuja ja oikeasuhtaisia. Perussuomalaiset käyvät kuitenkin kaikki hallituksen valmiuslain nojalla antamat asetukset tarkkaan läpi. Tämä on kansakunnan yhteinen asia, joka ei katso poliittista ideologiaa. Me selviämme tästä yhdessä.

Herra puhemies! Poikkeusolot vaativat ihmisiltä pitkää pinnaa ja jaksamista. Terveydenhuollon työntekijät ovat jo valmiiksi raskaissa ammateissaan erityisen haastavan tilanteen edessä. Samoin poliisit, pelastustyöntekijät, rajavartijat ja useat muut ammattikunnat kantavat suurta vastuuta kansakuntamme onnistumisesta tässä kriisissä. Erityisessä roolissa ovat myös työntekijät kaupan alalla sekä monet muut huoltovarmuuden kannalta välttämättömät työntekijät. Jokaista tarvitaan poikkeusolojen arjen pyörittämiseen, jokaisen työpanos on tärkeä, ja jokainen voi auttaa omalla toiminnallaan. Perussuomalaiset tekevät kaikkensa tukeakseen suomalaisia työntekijöitä näissä poikkeusoloissa.

Herra puhemies! Poikkeustilanne on hyvin haitallista yritystoiminnalle. Yritykset, jotka eivät voi toimia poikkeusoloissa, ovat isoissa vaikeuksissa. Monen yrittäjän ja työntekijän elanto on uhattuna. Perussuomalaiset tukevat sellaisia toimenpiteitä, joilla yritykset autetaan kriisin yli. Kun yritysten tulot jäätyvät, myös menojen on jäädyttävä. Myös työmarkkinaosapuolten on tässä tilanteessa syytä nähdä yhteinen etu ja puhalttaa yhteen hiileen.

Samoin valtiontaloudesta tulee pitää huolta poikkeusoloissakin. Verotulojen vähetessä valtion on oltava valmis toimimaan talouden turvaamiseksi. Perussuomalaiset katsovat, että jokainen euro on kallis, kun talouttamme ja yhteiskuntaamme ylläpidetään kriisin oloissa ja jälleenrakennetaan sen jälkeen. Talouspolitiikan tulee olla näinä aikoina korostuneen vastuullista.

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

Suomen on keskityttävä oman taloutensa rakentamiseen. Kehitysapumenot, moninaiset maahanmuuton kustannukset sekä poliittisten järjestöjen tuet ovat esimerkkejä menokoh-teista, joista pitää näissä oloissa leikata suomalaisen hyvinvoinnin puolustamiseksi. Kun kriisiaikana valtion menot kasvavat huimasti, tulee samalla vähemmän tarpeellisia menoja leikata. Perussuomalaiset siis peräänkuuluttavat vastuullista talouspolitiikkaa, vaikka sen tekeminen tuntuisikin vaikealta.

Herra puhemies! Olen varma, että Suomen kansa pystyy kohtaamaan poikkeusolot ja selviämään niistä. Tarvitaan taas talvisodan henkeä — yhtenäisyyttä. Eduskunnalle kes-keistä on, että kansalaiset voivat luottaa päättäjien kaikissa teoissaan puolustavan juuri hei-dän etuaan ja kaikkien osallistuvan talkoisiin yhteisen kotimaan hyväksi. Koko eduskunta on syytä pitää ajan tasalla poikkeusoloissa ja mukana valmistelussa, niin että työtä tehdään parlamentaarisestikin yhdessä.

Toivotan kaikille voimia ja kestävyyttä kamppailussa kansakunnan terveyden turvaami-seksi.

18.04 Petteri Orpo kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tiukoissa pai-koissa me suomalaiset olemme aina parhaimmillamme. Aina, kun sille on ollut tarvetta, me olemme kyenneet jättämään riitamme syrjemmälle ja erimielisyydet taakse ja toimimaan yhdessä. Tänäpäin tarvitsemme jälleen tuota kansallista yhtenäisyyden henkeä.

Arvoisa puhemies! Hallitus päätti eilen yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa ottaa käyttöön erittäin järeät keinot koronavirusepidemian hidastamiseksi. Tilanteen poik-keuksellisuutta korostaa se, että valmiuslakia ei ole koskaan aikaisemmin rauhan aikana otettu käyttöön. Kokoomus antaa täyden tukensa näille keinoille ja valmiuslain voimaan-saattamiselle.

Eduskunta antaa tällä päätöksellään hallitukselle poikkeuksellisen mandaatin tuoda krii-siin ratkaisuja. Hallituksen tulee käyttää mandaattia viisaasti sekä pitää eduskunta riittä-västi ja oikea-aikaisesti informoituna. Tehdään mieluummin enemmän ja aikaisemmin kuin vähemmän ja liian myöhään. Uskon, että tällä hetkellä jokainen tässä salissa voi jakaa tämän ajatuksen. Tulevaisuus ja historiankirjoitus aikanaan näyttävät, oliko meidän ratkai-summe oikea. Parhaan asiantuntijatiedon valossa se vaikuttaa tänäänärkevimmältä ratkai-sulta.

Koronaviruksen torjunta on koko kansakunnalle valtavan suuri asia. Siksi on tärkeää, että me tuemme toisiamme. Erityisen tärkeää on osoittaa tukea heille, jotka oman tervey-tensä uhalla auttavat ja palvelevat tässä tilanteessa muita: terveyden ja turvallisuuden pa-rissa työskenteleville sairaaloissa, terveyskeskuksissa ja poliisissa sekä palveluiden paris-sa työskenteleville päiväkodeissa, kouluissa, apteekkeissa, joukkoliikenteessä, lähikaupois-sa ja suomalaisen ruuan tuotannossa.

Jokaisella meillä on myös huoli läheisistämme. Nyt kannattaa soittaa vanhemmille ja isovanhemmille. Ottaa yhteyttä heihin, jotka syystä tai toisesta ovat jääneet vähemmälle huomiolle. Pidetään siis huolta toisistamme.

Kriisin ja epävarmuuden keskellä on onneksi myös hyvää: Ihmisten auttamisen halu. Lämpö ja lähimmäisenrakkaus kanssaihmiä kohtaan. Tästä meillä on jo nyt kriisin kes-kellä hienoja esimerkkejä: Apu naapurin ikääntyneelle ihmiselle. Kansalaisjärjestöjen ak-tivoituminen. Tai opettajat, jotka jakavat toisilleen apua etäopetuksen järjestämisessä. Tämä saa olon luottavaiseksi: Meidän Suomemme on hyvä maa. Me selviämme kyllä, vaikka edessä ovat vaikeat ajat.

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

Arvoisa puhemies! Kannamme suurta huolta myös yrittäjistä, ihmisten työpaikoista ja ihmisten toimeentulosta. Terveet yritykset on autettava tämän kriisin yli, sillä vahingot ovat pysyviä ja mittavia, jos nyt ei tehdä nopeasti erityisiä toimia. Hallituksen eiliset toimet ovat siihen hyvä alku. Ihmisillä on akuutti hätä toimeentulostaan. Kymmenettuhannet palvelualojen työntekijät, yksinyrittäjät ja eri kokoiset työnantajat miettivät tänään, millä he maksavat laskunsa huomenna. He tarvitsevat vastauksen näihin mahdollisimman pian. Me tuomme ehdotuksia toimista lomautusuhan alla olevien työntekijöiden ja asiakkaansa menettäneiden yrittäjien tukemiseksi. Me toivomme tästä yhteistä kansallista ponnistusta, ja me tarjoamme kaiken apumme ja tukemme hallitukselle tässä työssä.

Arvoisa puhemies! Koko maailma, jonka tunnemme, on poikkeustilassa. Suomi on poikkeustilassa. Hoidetaan tämä asia yhdessä ponnistellen, niin että jokainen tekee osansa — jokainen kykensä mukaan. Koronaviruksen vaikutukset tulevat olemaan merkittäviä ja osin pysyviä. Jo nyt tiedetään, että meillä on edessä suuria haasteita myös tämän koronaviruksen jälkeen. Nyt keskitytään kuitenkin tämän taudin pysäyttämiseen.

Hallitukselta kaivattiin selkeitä päätöksiä ja linjauksia. Niitä myös saatiin. Epävarmuuden aikana kyky tehdä päätöksiä on välttämätöntä. Samaa päättäväisyyttä tarvitaan jatkossa. Tehdään kaikki, mitä tehtävissä on, jotta suomalaiset ja Suomi selviytyvät vaikeasta tilanteesta.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä [Puhemies: Aika!] tukee valmiuslain käyttöönottoasetuksen ja sen soveltamisasetusten hyväksymistä perustuslakivaliokunnan niin puoltaessa.

18.10 Antti Kurvinen kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme tänä iltana käsittelemässä sellaista esitystä, jota emme olisi koskaan toivoneet ja uskoneet käsittelevämme täällä eduskunnassa. Keskellämme on uhka, joka on uusi, osin vielä tuntematon, ja kaikkein viheliäisintä: näkymätön. Sen vaikutukset kuitenkin näkyvät jo nyt jokaisen suomalaisen arjessa.

Talvisodan aikaan Ruotsissa sanottiin, että "Finlands sak är vår." Nyt Suomen asia on meidän. Tasavallan presidentti ja valtioneuvosto ovat todenneet yhdessä maassa vallitsevan poikkeusolot koronaviruksen leviämisen ja leviämisuhan takia. Poikkeusoloihin mennään presidentin, hallituksen ja eduskunnan yhteisen näkemyksen perusteella.

Haluan heti alkuun lämpimästi kiittää oppositiossa olevia eduskuntaryhmiä rakentavasta yhteistyöstä tämän kriisin hoidossa. Pienen maan vahvuus on sen yhtenäisyydessä. Toivon mukaan yhteistoiminta osaltaan osoittaa tilanteen vakavuuden. Koulunkäyntiä ja ihmisten välistä kanssakäymistä ei rajoiteta eikä Suomen rajoja suljeta turhaan.

Herra puhemies! Suomen perustuslain 7 §:n mukaan jokaisella on oikeus elämään ja turvallisuuteen. Poikkeusoloihin mennään Suomessa yksinomaan siksi, että koko Suomi ja kaikki suomalaiset pääsisivät tästä vitsauksesta yli mahdollisimman vähin vahingoin. Tärkeintä on ihmisten terveys. Korona on vaarallisin yli 70-vuotiaille ja vakavan sairauden vuoksi vastustuskykyään menettäneille. Nyt on pidettävä turvassa etenkin ikäihmiset ja ne lähimmäiset, joilla on valmiiksi sairauksia. Tämä ratkaisu tulee aiheuttamaan ongelmia ja suurta vahinkoa taloudelle, mutta viime kädessä valtion tärkein tehtävä on ihmisten hengen ja terveyden turvaaminen.

Se ei kuitenkaan riitä, että vain yhteiskunta laittaa voimavarojaan heikoimpien suojelemiseen. Nyt meistä jokaisen on arjessaan noudatettava viranomaisten ohjeita. On suojeltava myös niitä ammattilaisia, jotka hoito- ja hoivapalveluissa, kauppojen kassoilla ja monilla muilla aloilla tekevät työtä tästä tilanteesta selviytymiseksi. Hallitus varmistaa tervey-

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

denhuollon toimivuuden lisäbudjetilla. Tällaisissa tilanteissa korostuu yhteiskunnan huoltovarmuus. Omavaraisuus ruoassa, energiassa ja lääkkeissä ei ole koskaan vanhanaikaista.

Ihmiset ovat perustellusti huolissaan omasta toimeentulostaan. Maamme yritysten pärjäämistä tullaan tukemaan mittavilla toimilla. Hallitus keskustelee työmarkkinajärjestöjen ja yrittäjien kanssa tarvittavista ratkaisuista. Nyt jos koskaan yhteistyötä tarvitaan, jotta mahdollisimman monen suomalaisen työpaikka pelastetaan.

Herra puhemies! Tarvitsemme nyt kansallista yhtenäisyyttä ja lähimmäisenrakkautta. Autetaan naapureita ja sukulaisia tämän tilanteen yli. Vanhemmat kaipaavat tukea ja nuoret tsemppiä koulujen opetuksen siirryttyä etäopetukseksi. Tuetaan omalla kuluttamisellamme suomalaisia yrityksiä ja yrittäjiä esimerkiksi ostamalla lahjakortteja ja asioimalla nettikaupassa.

Suomessa ja etenkin maamme kunnissa ja kaupungeissa on kuitenkin ylipäättään varauduttu poikkeusoloihin erittäin hyvin. Olin eilen mukana kotikuntani, Kauhavan kaupungin, kaupunginhallituksen kokouksessa, ja oli lohdullista nähdä, miten hyvin omakin kotikuntani oli jo varautunut tähän tilanteeseen. Suomi on tutkimusten mukaan maailman parhaiten hallinnoitu maa. Me selviämme. Suomalainen kansalaisyhteiskunta ja vahva järjestökenttä on pandemiatilanteessa vahvuutemme. Kaikesta esimerkiksi vapaaehtoisessa maanpuolustustyössä, ensiapukursseilla tai sopimuspälokunnissa opitusta on tässä tilanteessa hyötyä. Tiestä tulee pitkä ja raskas, mutta yhdessä me selviämme.

Arvoisa puhemies! Keskustan eduskuntaryhmä antaa tukensa päätetyille rajoitustoimille ja valmiuslain käyttöönnotolle.

18.15 Emma Kari vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Meillä on ollut etuoikeus elää vakaassa maassa, jossa ajatus poikkeustilasta on ollut jotain kaukaista, jotain, mitä tapahtuu toisissa maissa, toisessa ajassa. Nyt me olemme ne ihmiset, joiden tehtävänä on viedä Suomi läpi poikkeuksellisen kriisin. Meidän edessämme on aika, joka tulee muuttamaan tätä maata. Me päätämme yhdessä, mihin suuntaan.

Me olemme ryhtymässä täysin poikkeuksellisiin toimiin epidemian pysäyttämiseksi. Me suojaamme nyt mummojamme ja vaarejamme, isiämme ja äitejamme sekä niitä jo valmiiksi sairaita ihmisiä, joille virus voi olla kohtalokas. Me siirrymme poikkeusoloihin rakkaudemme suojelemiseksi.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Epidemia pelottaa ja ahdistaa monia. En varmasti ole ainoa, joka on meinannut menettää hermonsa selittäessään äidilleen puhelimesta, miksi lapsenlapsi ei pääse nyt käymään ja miksi se illaksi teatteriin varattu lippu on jätettävä käyttämättä. Monella vanhuksella on edessään yksinäisiä päiviä ja yksinäisiä viikkoja. Kirjastot, teatterit ja uimahallit sulkevat ovensa. Harrastuksia tai päivätoimintaa ei järjestetä. Läheisten vierailut hoitolaitoksiin ja sairaaloihin loppuvat. Samalla heitä veloitetaan pitämään etäisyyttä meihin. Mutta fyysinen etäisyys ei saa tarkoittaa yksin jättämistä. Kirjoitakaa viestejä. Laittakaa oven taakse jätettyyn kauppakassiin kirje. Perustakaa perhe-ryhmä WhatsAppiin. Lähettäkää videoita lapsenlapsista. Soittakaa, jutelkaa, kuunnelkaa. Me pidämme heihin nyt fyysistä etäisyyttä rakkaudesta. Kaikessa muussa mielessä nyt on aika pitää rakkaat entistäkin lähempänä.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Meidän lapsemme tulevat muistamaan tulevat viikot ja kuukaudet koko elämänsä. Koulut sulkevat ovensa. Jalkapallotreenit on lopetettu. Tanssitunteja ei pidetä. Lähiopetuksen lakatessa lasten on edelleen saatava laadukasta opetusta. Myös opettajat tarvitsevat nyt tukea. Toisiin lapsiin koulujen sulkeminen osuu kovemmin

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

kuin toisiin. Meidän on pidettävä huolta niistä, joille koti ei aina ole turvallinen paikka ja joille kouluruoka on ollut päivän ainoa lämmin ateria. Ketään ei saa nyt jättää yksin. Lasten on voitava luottaa siihen, että he ovat turvassa. Aikuiset hoitavat tämän kyllä. Lapsen ainoa vastuu on muistaa pestä kätensä.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Maailma on tässä kriisissä yhdessä. Me etsimme ratkaisuja ja parannuskeinoja yhteistyöllä. Suljemme rajojamme vain, jotta voimme avata ne uudelleen. Rajoitamme vapauttamme vain, jotta vapauden rajoitukset voidaan taas purkaa. Me tarvitsemme nyt toisiamme. Korona voitetaan vain, koska koko maailma taistelee sitä vastaan.

Edessämme ovat kuitenkin rankat viikot ja kuukaudet. Moni tulee saamaan tartunnan. Huoli rakkaista on nyt suuri. Epidemiaa hidastetaan, jotta terveydenhuolto ei ylikuormitu ja vakavasti sairaat pystytään hoitamaan. Lääkärit, sairaanhoitajat, ensihoitajat, lähihoitajat ja siivoojat tekevät nyt kaikkialla maassa korvaamatonta työtä. Nämä ihmiset ansaitsevat kaiken tukemme ja kaiken kiitollisuutemme. Viruksen hoitaminen ei tule jäämään rahoituksesta kiinni.

Jokainen meistä voi nyt tehdä osansa. Mitä paremmin me noudatamme suosituksia, sitä nopeammin pääsemme palaamaan normaaliin arkeen. Se voi kuitenkin kestää vielä pitkään. Nopeita ratkaisuja ei ole, ja helppoa tästä ei tule.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Ihmiset tässä maassa ovat aina näyttäneet parhaat puolensa aikojen ollessa vaikeita. Me olemme parhaimmillamme, kun laitamme oman etumme sivuun ja keskitymme tekemään työtä toistemme puolesta, niiden puolesta, jotka ovat heikoilla.

Poikkeuksellinen aika ja suomalaisten yhtenäisyys kriisissä näkyvät myös tässä salissa. Erityisesti haluan kiittää oppositiota. Riidat on haudattu, kun tosi on kyseessä. Koko eduskunta, koko Suomi kantaa nyt yhdessä vastuuta, jotta meidän vanhempamme ja meidän lastemme isovanhemmat olisivat turvassa. He ovat koko ikänsä tehneet töitä meidän puolestamme. Nyt on meidän vuoromme. Me teemme tämän heidän takiaan, ja me selviämme tästä kyllä.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Vihreä eduskuntaryhmä tukee hallituksen toimia epidemian hoitamiseksi ja kannattaa valmiuslain käyttöönottoa.

18.21 Paavo Arhinmäki vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme siirtymässä poikkeukselliseen aikaan. Hallitus on, yhdessä tasavallan presidentin kanssa, todennut Suomessa vallitsevan poikkeusolon.

Valmiuslakiin ei tule suhtautua kevyesti. Kyse on poikkeuslaista, jolla poiketaan perustuslaista ja keskitetään valtaa hallitukselle ohi kansan valitseman eduskunnan. Vastuulliset päättäjät eivät voi kevyin mielin ryhtyä toimiin, joihin ei ole koskaan aikaisemmin rauhan aikana jouduttu. Kyse on vapaassa yhteiskunnassamme ennennäkemättömistä rajoituksista kansalaisten oikeuksiin ja vapauksiin. Rajoitukset hankaloittavat meidän jokaisen elämää, mutta kaikki se on tehtävä, mikä asiantuntijoiden mukaan on tehokasta ja järkevää.

Arvoisa puhemies! Terveystieteiden toimivuus on nyt turvattava, epidemiahuippua taastava ja tarvittava hoito varmistettava. Terveystieteiden henkilöstön työajoista voidaan poiketa ja lisää väkeä kutsua töihin. Hoitoalan työntekijät ansaitsevat arvostuksemme vuoden jokaisena päivänä, mutta tulevana viikkoina ja kuukausina heidän työpanoksensa on tärkeämpi kuin koskaan.

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

Myös koulujen sulkeminen on maamme historiassa poikkeuksellinen toimi. Riippumatta tilanteesta kodeissa lasten hyvinvointi ja mahdollisuus oppia on turvattava. Liian moni lapsi on saanut päivän ainoan lämpimän ruokansa koulussa.

Auttamispalveluita tarvitaan poikkeusoloissakin niin lapsille kuin aikuisille. Kun palvelut sulkevat ovensa, turvaverkot eivät saa romahtaa, vaan yhteiskunnan on tuettava myös poikkeusoloissa.

Tilanne on täysin poikkeuksellinen ja ainutkertainen Suomen historiassa. Meillä kansanedustajilla on paljon kysymyksiä ja muilla kansalaisilla mahdollisesti vielä enemmän. Poikkeuksellisen tilanteen vuoksi pitää vain rehellisesti myös myöntää, että malleja tai vastauksia moniin kysymyksiin ei vielä ole. Samaan aikaan ratkaisuja ja vastauksia etsitään ja valmistellaan koko ajan.

Arvoisa puhemies! Erityisesti ikäihmisiä koskeva velvoite eristäytymisestä on inhimillisesti raskas. Mutta kaiken ytimessä on tarve suojata riskiryhmiä ja haavoittuvassa asemassa olevia. Vaikka vältämme fyysisiä kontakteja, voimme jokainen huolehtia, etteivät vanhukset jää yksin. Yhteydessä kannattaa olla puhelimella ja sähköisesti, lapset ja lapsenlapset voivat mennä vaikkapa parvekkeen alle juttelemaan. Myös naapuriapu nousee nyt arvoon arvaamattomaan. Laki ja rajoitukset ovat kuitenkin vain välineitä yhteiskunnan suojaamisessa, mutta lopulta jokainen meistä on vastuussa, että koronaepidemiaa hidastetaan ja riskiryhmiä pystytään suojaamaan.

Myös työikäisten ja terveiden on vältettävä kontakteja ja pysyttävä mahdollisuuksien mukaan kotona. Silti kävelyllä kannattaa käydä, ulkoilmasta nauttia, hyvinvoinnista ja jakamisesta huolehtia. Vaikka emme kohtaa kasvatusten, on yhteydet syytä säilyttää.

Vaikka moni työskentelee kotona, monille etätyö ei ole mahdollisuus. Huomioidaan hoitohenkilöstömme lisäksi ne, jotka pitävät yleiset tilat puhtaina ja siisteinä, ruokakaupat ja apteekit auki, huolehtivat ruoantuotannosta, suojelevat turvallisuuttamme, hoitavat päivähoitoa tarvitsevia tai muuten pitävät yhteiskuntamme pyörimässä. Meidän kaikkien on toimittava niin, ettemme vaaranna heitä.

Arvoisa puhemies! Isku talouteen on nyt kova. Kaikki yritykset, mutta erityisesti itsensätyöllistäjät ja pienet yritykset, joutuvat todella pahaan pulaan kysynnän romahtaessa. Moni on vaarassa menettää työn ja toimeentulon. Me kansalaiset voimme mahdollisuuksiemme mukaan tukea yrittäjiä, mutta valtiovalalta tarvitaan nyt mittavaa taloudellista tukea ihmisille ja yrityksille.

Miten turvaamme toimeentulon niille tuntityöläisille, joiden työt loppuivat kuin seinään? Entä miten sellaiset vanhemmat, joilla ei ole etätyömahdollisuutta, voivat hoitaa lapsiaan kotona? Miten huolehditaan niiden pärjäämisestä, jotka ovat joutuneet turvautumaan leipäjonoihin? Meillä ei ole huoliin vielä suoria vastauksia, mutta me selvitämme niitä koko ajan.

Arvoisa puhemies! Nyt on pidettävä huolta yhtenäisyydestä ja autettava toinen toisiamme. Edessä on vaikeita ja erikoisia aikoja, ja monia meistä pelottaa, mutta kyllä me yhdessä tästäkin selviämme.

18.26 Anders Adlercreutz r (ryhmäpuheenvuoro): Ärade talman! Regeringen har i går fattat beslut om kraftiga åtgärder — om exceptionella åtgärder — för att bekämpa coronaviruset i Finland. Det är första gången i fredstid som beredskapslagen föreslås träda i kraft. Det handlar om 19 punkter, 19 åtgärder för att skydda befolkningen, våra medmänniskor, och trygga samhällets funktion.

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

Eftersom vi nu i Finland befinner oss i undantagsförhållanden kommer vi att ta i bruk en del verktyg som delvis begränsar det vardagsliv vi är vana vid. Svenska riksdagsgruppen vill understryka att vi gör det här för att skydda våra äldre och andra som tillhör riskgrupperna. Vi gör det som är nödvändigt för att skydda våra medmänniskor på bästa möjliga sätt.

Arvoisa puhemies! Valmiuslain käyttöönotto ja esimerkiksi koulujen sulkeminen ovat dramaattisia ja vaikeita päätöksiä. Ne vaativat tarkkaa harkintaa ja perusteltuja rajoituksia. Joka ikinen päätös joka rajaa eduskunnan päätösvaltaa tai ihmisten oikeuksia vaatii äärimmäisen painavia perusteluja. Ja on syytä muistaa, että valmiuslain käyttöönotto ei tarkoita rajattomia valtuuksia. Joka ikinen toimi, joka ikinen askel, tulee voida perustella.

Ärade talman! Att stänga skolor handlar naturligtvis inte bara om eleverna, utan berör familjerna, närmiljön och arbetsplatserna. Det behövs många exceptionella åtgärder, men också sund flexibilitet för att få vardagen att löpa. Vi kommer också att ställas inför besvärliga sociala problem, särskilt om detta undantagstillstånd fortsätter länge.

Nu när skolbeslutet träder i kraft måste vi komma ihåg att elevernas hemförhållanden varierar mycket. De elever som behöver mest stöd i skolan kanske får det minst hemma.

Situationen är allvarlig, men vi klarar det tillsammans. Vi har flera gånger under vår självständighet tagit oss ur svåra situationer och kommer att göra det också nu. Nu behöver vi se varandra, ta hand om varandra, hjälpa varandra — visst, fysisk distans, men psykisk närhet. Fyysistä etäisyyttä mutta henkistä läheisyyttä.

Arvoisa puhemies! Yrityksillä on nyt hyvin tukalat oltavat. Viimeisen viikon aikana on käynyt selväksi, että jokaisella yrityksellä on sen toimialasta, kokoluokasta tai alueesta riippumatta haastavat ajat edessään. Nyt meidän kaikkien on pohdittava yhdessä, miten estetään mahdollinen konkurssiaalto ja siitä seuraava työttömyys. Miten voimme auttaa yrityksiä, yhteiskuntamme vetojuhtia, jotta he vuorollaan pystyvät pitämään kiinni työntekijöistään? Tähän kysymykseen meillä on oltava vastaus.

Hallituksen lupaama ensivaiheen viiden miljardin tukipaketti on osoitus siitä, että emme jätä yrityksiä yksin tässä tilanteessa. Tuemme taloutemme kulmakiviä ennennäkemättömällä tukipaketilla ja olemme valmiita myös lisätoimiin. Jokainen yritys on merkityksellinen tässä maassa, ja nyt ei pidä antaa valua hukkaan sen kovan työn, jonka jokainen yritys on tehnyt liiketoimintansa kehittämiseksi.

Nyt hallituksen ja opposition, työmarkkinaosapuolten ja koko Suomen on puhallettava yhteen hiileen tilanteen tasapainottamiseksi. Kyse on poikkeuksellisesta tilanteesta, ja tarvitsemme yhteistä tahtotilaa.

Ärade talman! Då det råder exceptionella förhållanden är det extra viktigt att informationsflödet mellan myndigheter och medborgare fungerar klanderfritt, och att det sker på våra båda nationalspråk. Trots undantagsförhållandena ska vi ändå försöka undvika att överreagera. Det handlar om många drastiska, tunga åtgärder, men vi klarar det tillsammans. Vi ska också fundera på tiden efter dessa begränsningar. Hur ska världen se ut om en månad för att begränsningarna inte ska behöva förlängas? Den diskussionen borde föras här och nu.

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

Ärade talman! Vårt samhälle fungerar i dag, och det gör det också i morgon. Vi finländare har ett starkt förtroende för varandra och för våra myndigheter. Vi har en förmåga att jobba tillsammans. Det att vi nu står här och diskuterar en så här allvarlig fråga — att vi kan komma överens över partigränser, över regerings- och oppositionsgränser — det är ett tecken på funktionsduglighet.

Arvoisa puhemies! Pelkästään se tosiasia, että me tässä salissa pystymme yhdessä keskustelemaan ratkaisuja hakien, yhteinen tavoite mielessä, että pystymme pääsemään sopuun näin isosta asiasta, se on todistus yhteiskuntamme, maailman onnellisimman maan, toimintakyvystä.

18.32 **Sari Essayah kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä kannattaa valmiuslain käyttöönottoa ja hallituksen esittämiä toimia koronaviruksen leviämisen hidastamiseksi. Kannatamme selkeää tavoitetta suojella kaikkein heikoimmassa asemassa olevia kansalaisia. Meidän jokaisen on nyt oltava valmiita muuttamaan arkeamme toistemme parhaaksi.

Regeringen har fattat tuffa beslut. Men det är ändå rätt, människolivets kommer alltid först.

Kristillisdemokraatit ovat vaatineet hallitukselta tiukempia toimia. Hyvä, että niihin on nyt ryhdytty. Erityisen kiitoksen tästä ansaitsee myös tasavallan presidentti, joka omalla toiminnallaan on ollut edistämässä välttämättömien toimien käyttöönottoa. Tarvitsemme yhteisymmärrystä yli puoluerajojen. Olemme valmiita tukemaan hallitusta ja toivomme, että hallitus on valmis kuuntelemaan meitä. Kaikki aika ja energia pitää kohdistaa toimivien ratkaisujen löytämiseksi ja toimeenpanemiseksi.

Muiden maiden kokemusten pohjalta Suomen on kaikessa toiminnassaan pyrittävä olemaan askeleen edellä. Etelä-Korean, Singaporen ja Taiwanin esimerkit osoittavat, että taudin leviämistä on mahdollista jarruttaa päättäväsillä toimilla. Erityisasemassa tässä on testaus, johon Suomessa ei syystä tai toisesta ole tähän asti tarpeeksi panostettu.

Arvoisa puhemies! Hallituksen päätös velvoittaa yli 70-vuotiaat eristäytymään on oikea. Tällä päätöksellä pyritään suojelemaan niitä ihmisiä, joille koronavirus on kaikkein vaarallisin. On tärkeää, että pystymme tarjoamaan tukea ja tarvittavia palveluita niitä tarvitseville. Kotihoito ja omaishoitajat tarvitsevat tukitoimia. Emme saa jättää kotiinsa tai hoitolaitoksiin eristäytyneitä ihmisiä yksin. Monet kokevat pelkoa ja huolta. Tässä jokainen suomalainen voi auttaa. Ollaan yhteydessä ja tarjotaan apuamme omaisillemme ja naapureillemme. Apua on myös pyydettävä rohkeasti.

Tehohoidon kapasiteetti tulee olemaan yksi suurimmista huolenaiheista tulevina viikkoina. Tehohoitoon koulutettua henkilökuntaa ja siihen tarvittavaa välineistöä on saatava lisää. Tarvitsemme sairaanhoidon henkilökunnan pikakoulutusta ja myös lisää henkilökuntaa. Juuri eläköityneitä ammattilaisia ja opintojensa loppuvaiheessa olevia opiskelijoita voidaan palkata tukemaan vakituista sairaalahenkilökuntaa. Kaikkien työntekijöiden jakamisesta on pidettävä huolta. Tähän kaikkeen tarvitaan riittävät resurssit.

Ihmishenkien pelastaminen on ykkösprioriteetti. Seuraavana on huolehdittava niiden lukuisten työntekijöiden ja yrittäjien tukemisesta, jotka ovat vaarassa menettää työpaikkansa, yrityksensä ja toimeentulonsa. Monien pienyrittäjien maksuvalmius on jo nyt heikentynyt. Hallitukselta tarvitaan päättäväisiä ja oikein mitoitettuja toimia, joilla pelastetaan

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

suomalaisia yrityksiä ja työpaikkoja. Verotuksen lykkäämiset ja yrityslainat eivät yksin riitä. Kristillisdemokraatit vaativat jo toissa viikolla, että yrittäjiä ja työnantajia pitää tukea elvyttävällä finanssipolitiikalla ja palkkojen sivukulujen määräaikaaisella alentamisella. Huoltovarmuuden turvaamiseksi esimerkiksi maatalousyrittäjien lomitusjärjestelmän pitää toimia sairastilanteissa.

Arvoisa puhemies! Kansalaisten on poikkeustilanteessakin pystyttävä luottamaan siihen, että yhteiskunta tukee ja auttaa. Kansalaisyhteiskunnan merkitystä ei pidä unohtaa. Naapuriavulle, lähimmäisyydelle ja talkoohengelle on nyt suuri tarve. Vaikeina aikoina Suomessa on aina rukoiltu paljon. Kirkkojen, uskonnollisten yhteisöjen ja seurakuntien rooli tulee nytkin korostumaan lohdun ja rohkaisun tuojana.

Epävarmuuden keskellä tiedon tarve kasvaa ja ajantasaisen tiedottamisen merkitys korostuu. Yleisradion julkisen palvelun toimijana tulee huomioida ohjelmistossaan muuttunut tilanne ja lisätä muun muassa opetus- ja lastenohjelmia sekä senioriväestölle suunnattua ohjelmaa, kuten hartausohjelmia.

Tukemalla toinen toisiamme haluamme selvittää tästä koettelemuksesta — suomalaisella sisulla, yhteistyöllä ja lähimmäisenrakkaudella.

18.37 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Elämme nyt poikkeustilassa, se on selvä. Ihmiset ovat huolissaan, koska he eivät tiedä, mitä tulee tapahtumaan ja miten heille käy. Tällaisessa tilanteessa turvallisuudentunnetta luovat selvät ohjeet siitä, miten pitää toimia. Siitä hallitus on vastuussa, ja sen eilen tekemät päätökset ovat juuri sellaisia, mitä tähän hetkeen tarvitaan. Liike Nyt on kannattanut valmiuslain käyttöönottoa koko ajan. Se on nyt tarpeellinen ja antaa hallitukselle työkalut toimia tilanteessa, joka voi vaatia vielä kovempiakin toimia.

Presidentti ja hallitus ovat tehneet hyvää työtä. Yksi toivomus minulla kuitenkin olisi: Tällä rahoituspaketilla yritykset eivät tule selviämään. Lisälainanotto ei ole mahdollista, kun ei ole kassavirtaa. Tarvitsemme suoria rahallisia avustuksia niin kuin Ruotsissa ja Tanskassa. Näissä maissa maksetaan suoraan 50—75 prosenttia irtisanomisuhan alla olevien työntekijöiden palkoista. Se auttaa kassakriisiin. Toivonkin, että hallitus auttaa yrityksiä, koska aikaa ei ole paljon ja muuten syntyy rumaa jälkeä.

Haluan korostaa ja muistuttaa, että kun autamme yrityksiä selviämään, autamme ennen kaikkea säilyttämään ihmisten työpaikat. Suomi on pienten yritysten maa, ja juuri niillä ei ole puskureita näihin poikkeuksellisiin aikoihin.

Lopuksi haluan esittää toiveen. Oma äitini on yli 90-vuotias, ja olemme tehneet selvät suunnitelmat siitä, miten häntä tässä tilanteessa avustetaan. Mutta olen monta kertaa miettinyt, miten sellaiset vanhukset pärjäävät, joilla ei ole turvaverkkoja, niin kuin äidilläni on. Toivonkin, että autamme myös heitä, jotka eivät ole omaa perhettämme. Tästä on paljon hyviä esimerkkejä, jatketaan siis samalla tavalla. Selviämme tästä yhdessä.

Vi måste tillsammans klara av detta. Vi måste stödja varandra, det är enda sättet Finland håller ihop.

Liike Nyt kannattaa valmiuslain käyttöönottoa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ja nyt ryhmäpuheenvuorojen jälkeen pääministeri Marin, 3 minuuttia.

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

18.40 Pääministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Me elämme poikkeuksellisia oloja. Haluan kiittää kaikkia eduskuntaryhmiä siitä, että olemme yhdessä kantamassa vastuuta ja olemme yhdessä yksituumaisia tämän asian edessä. Nämä päätökset eivät ole kevyitä, ne eivät ole helppoja. Ne ovat vaikeita ja raskaita, mutta olen vakuuttunut siitä, että ne pitää siitä huolimatta tehdä. Me joudumme nyt sietämään epävarmuutta ja luopumaan tavanomaisista tavoistamme toimia, muiden ihmisten hyväksi. On jokaisen meistä vastuulla suojella omaa ja muiden terveyttä.

Samalla, kun kohtaamme akuutin kriisin, on meidän myös kyettävä katsomaan kriisin yli ja rakennettava siltä hyvinvoivaan ja myös taloudellisesti kestäväan yhteiskuntaan. Tämä työ on jo aloitettu, mutta epävarmuutta joudumme myös tältä osin sietämään. On tunnustettava itsellemme, että emme vielä tiedä tai pysty ennakoimaan kaikkea, mitä tuleman pitää. Silti olen luottavainen, että Suomi selviää tästäkin. Yhteiskunta toimii tänään, ja se toimii huomennakin.

Haluan myös saattaa kansanedustajille tietoon sen, että joudun poistumaan tästä istunnosta Eurooppa-neuvoston kokoukseen. Tulen tähän saliin takaisin, mutta tämä on velvollisuus, joka pitää myös hoitaa. Meillä ovat ministerit täällä paikalla, ja varmasti tulemme sitten illalla vielä myöhäänkin jatkamaan istuntoa. Me olemme tässä tilanteessa yhdessä, ja näin haluan ainakin itse ajatella, että tällaisen kriisin ja tällaisen tilanteen keskellä tässä salissa ei ole oppositiopuolueita, hallituspuolueita — tässä on Suomen kansakunnan asialla olevia kansanedustajia ja ihmisiä. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitten mennään keskusteluun.

18.43 Erkki Tuomioja sd: Herra puhemies! Me emme ole täällä lääketieteen asiantuntijoita. Jos jotain, olemme politiikan yhteisten asioiden hoidon asiantuntijoita, ja sellaisena on helppo todeta, että hallituksen esitykset ovat sekä hyväksyttäviä että välttämättömiä. Sen sijaan ei ole ihan yhtä selvää, mitenkä toisaalta ne olisivat riittäviä tai toimivia tämän epidemian rajoittamiseksi, ja tästä ovat asiantuntijatkin epävarmoja. Noudatamme kuitenkin asiantuntijoiden valtavirran näkemyksiä samoin kuin varovaisuusperiaatetta, kun hyväksyimme esitykset. Epävarmuuden oloissa on parempi ylireagoida kuin alireagoida, ja aina on noudatettava tunnollisesti kaikkia annettuja ohjeita ja määräyksiä.

Onneksi elämme Suomen kaltaisessa järjestäytyneessä hyvinvointivaltiossa, jossa selviytymismahdollisuudet eivät riipu varallisuudesta tai yhteiskunnallisesta asemasta. Eriarvoisuus tappaa, yhteisöllisyys on meidän vahvuutemme. Tämä ei nykyisessä keskinäisriippuvuuden maailmassa ole viimeinen kerta, kun kohtaamme tällaisen tilanteen, ja siksi on tärkeätä, että aikanaan, kun se akuutin tilanteen mentyä ohitse on mahdollista, käydään kaikki nyt kertyneet kokemukset huolellisesti lävitse ja arvioidaan poikkitieteellisesti, mitä tehtiin oikein, mitä mahdollisesti olisi pitänyt tehdä toisin ja myös kustannushyötyanalyysien pohjalta. Keskinäisriippuvuuden maailmassa me kannamme yhteistä vastuuta ja kaikki kokemukset, mitä me täältä saamme ja mitä muut saavat muualta, ovat meidän yhteistä maailmanperintöämme, [Puhemies koputtaa] jolla me voimme vastata haasteeseen.

18.45 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Suomi on koronaviruksen suhteen sellaisessa tilanteessa, jossa on perusteltua ottaa valmiustila käyttöön. Valmiustila edellyttää poikkeukselliset olot, ja poikkeukselliset olot edellyttävät johtajuutta, ja nyt sitä johtajuutta

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

kohtuudella osoitetaan. Kuitenkaan toimet, joita esitetään tehtäväksi, eivät ole kansainvälisessä vertailussa erityisen raskaita, ja ne tulevat myös varsin myöhään.

Viime torstain kyselytunnilla perättiin koulujen sulkemista ja valmiustilaa. Tuolloin hallitus ei nähnyt tarvetta koulujen sulkemiseen ja valmiustilalle ei nähty perusteita. Hallituspuolueiden riveissä oli vähän väheksyvän sävyisiäkin äänensävyjä. Kuitenkin käytännössä kaikki tämän asian kannalta merkittävä tieto oli käytettävissä jo torstaina, ja hallituksen suunta muuttui viikonloppuna tämän suhteen aika radikaalisti, ja oppositiolle ei, ainakaan oman näkemykseni mukaan, kerrottu tämän suunnanmuutoksen syytä. Kenties näitä syitä tulemme tässä vielä kuulemaan.

Yhden asian antaisin hallitukselle neuvona: Asiantuntijat eivät ole päättäjiä. Me olemme täällä päättäjiä. Asiantuntijoita tulee tietenkin kuulla — asiantuntijat voivat olla oikeassa, voivat olla väärässä, voivat olla keskenään samaa mieltä tai eri mieltä — mutta me olemme ne, joille päätöksenteon vastuu ja valta kuuluu. Me vastaamme päätöksistä kansalle, eivät asiantuntijat.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tilannekuvassa on edelleenkin ainakin yksi suuri aukko. Tiedotustilaisuudessa tänään sisäministeri Ohisalo totesi, että tästä rajojen sulkemisesta ja rajoitustoimista huolimatta turvapaikanhaku jatkuu entisellään. Tämä on laajan kansalaispalautteen perusteella aivan käsittämätöntä. Rajoja suljetaan tavallisilta ihmisiltä, suomalaiset joutuvat tinkimään liikkumisvapaudestaan, lastemme kouluja suljetaan, taloutemme syöksyy — silti rajojen yli voi tulla edelleen noin vain tavoittelemaan parempaa elintasoja. [Välihuutoja] Ministeri ja koko hallitus, selittäkää tälle salille ja Suomen kansalle, miksi olette linjanneet näin. Mikä on tämän moraalinen viesti?

18.47 Antti Häkkänen kok: Arvoisa puhemies! Poliitikassa on tiettyjä asioita, joista kannattaa kansallisesti mittelöidä ja käydä keskustelua salissa, ja on tiettyjä asioita, joissa kannattaa hyvin nopeastikin löytää ennemminkin yksituumaisuus kuin jäädä eripuraan lietsoutumaan. Ja tässä tapauksessa kun on kyse henkeen ja terveyteen liittyvästä vakavasta riskistä — kuinka laajaksi se sitten lopulta tulee, niin sitä emme vielä tiedä, mutta riski on vakava — niin sen takia Suomessa täytyy joukkojen olla yhtenäisiä, aina sieltä essonbaarista tänne valtiojohdon toimielimiin asti, se on päivänselvä asia. Nyt kun katsomme, miten maailmalla eri maat tähän reagoivat: Valtiojohto voi tehdä toimenpiteitä eri laeilla, mutta toimivatko kaikki yhteiskunnat saman sävelen mukaan — siitä on kyse. Sellaiset kansakunnat viime kädessä menestyvät tässä kriisissä ja myöhemmissä muissa kriiseissä — ovat ne taloutta tai turvallisuutta — jotka kykenevät yhteen hiileen puhaltamaan, ulkoi-
sen uhan edessä erityisesti.

Suomi on hyvin varautunut yhteiskunnan kaikilla sektoreilla, ei pelkästään terveydenhuoltojärjestelmän osalta vaan myös sen osalta, että meidän kaikki viranomais-toiminnot kykenevät selviytymään tällaisista kriiseistä. Terveysjärjestelmä on maailman huippuluokkaa, samoin ovat turvallisuuteen, rajaturvallisuuteen liittyvät järjestelmät. Samoin meidän lainsäädäntö on laadittu sellaiseksi, että jo nyt tartuntatautilain mukaan valtioneuvoston päättämät keinot ovat olleet käytössä. Eli emme me ole täällä sellaisessa tilanteessa, että on akuutti pandemiauhka ja täytyy saliin ottaa 200 edustajaa päättämään, voiko lääkäri eristää jonkun tai voiko kouluja sulkea tai voiko liikkumista rajoittaa, jos on terveysuhka — sen voi tehdä jo nykyisen tartuntatautilain pohjalta. Nyt kyse on siitä, [Puhemies koputtaa] mitä lisätoimivaltuuksia valmiuslain mukaisesti [Puhemies koputtaa] tähän otetaan, ja ne näyttävät aivan perustelluilta, [Puhemies koputtaa] mutta peräänkuulutan sitä, että perus-

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

tuslakivaliokunta käy vielä huolellisen arvioinnin [Puhemies: Aika!] tästä asiasta, koska kyse on perus- ja ihmisoikeuksien rajoittamisesta erittäin poikkeuksellisessa tilanteessa.

18.49 Anu Vehviläinen kesk: Arvoisa puhemies! Valmiuslaki määrittelee 3 §:ssään poikkeusolot. Sen mukaan poikkeusoloja on muun muassa ”vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti”. Tasavallan presidentti on yhteistoiminnassa hallituksen kanssa päätenyt arvioon, että korona täyttää poikkeusolojen määritelmän. Tämän vuoksi me olemme nyt tässä istunnossa.

Valtiovallalla ei voi olla tärkeämpää tehtävää kuin huolehtia kansalaisten terveydestä ja turvallisuudesta. Olemme nyt näiden ydintehtävien äärellä. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtajana haluan korostaa toimia, joilla yhteiskunta turvaa terveydenhuollon toimintakyvyn kaikissa oloissa. Valmiuslakia tarvitaan täydentämään tartuntatautilakia ja muuta lainsäädäntöä siinä, että kaikki keinot ihmisten terveyden turvaamiseksi ovat käytettävissä. Erityisesti ikääntyneet ihmiset ja muut riskiryhmät tarvitsevat nyt suojelua koronaviruksen suhteen. Luotan siihen, että me nuoremmat ja perusterveet kansalaiset haluamme tehdä kaikkemme, että erityisessä riskiryhmässä olevat lähimmäisemme saavat erityisen huolenpidon.

Suomalainen terveydenhuoltohenkilöstö on sitoutunut ja erittäin osaavaa. Henkilöstö joutuu lähiviikkoina ja tänä keväänä kovan työpaineen alle. He ovat myös riskiryhmässä hoitaessaan koronapotilaita. Meidän on kaikin tavoin turvattava heidän työnsä ja pyrittävä helpottamaan heidän arkeaan. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että kiireettömät hoidontarpeet väistyvät ja hoitohenkilöstön lasten varhaiskasvatus ja alimpien luokkien perusopetus turvataan.

Monessa kodissa on huoli toimeentulosta. Valtiovallan, Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassojen on varauduttava siihen, että niillä on nopea kyky ja valmius turvata ihmisten toimeentulon menetykset työttömyysturvan ja sairaus- ja tartuntatautipäivärahojen [Puhemies koputtaa] kautta. Olemme Suomen kansan edustajia, ja minä olen ihan varma, että tämä sali ja suomalaiset, kaikki [Puhemies koputtaa] yhdessä, ovat valmiita tekemään sen, että me koronasta selviydymme.

18.51 Iris Suomela vihr: Arvoisa puhemies! Tämä kriisi vaatii etenkin maan johdolta poikkeuksellisen voimakasta yhteen hiileen puhaltamista. Meidän on tehtävä kaikkemme suojellaksemme elämää, sitä kenties perustavanlaatuisinta ihmisoikeutta. Se vaatii tiukkoja toimia, ja valmiuslaki avaa ovet todella tiukoille ihmisten vapauden ja arjen rajoituksille. Nämä rajoitukset kuitenkin toimivat vain, kun kannamme yhdessä vastuun kriisin hillitsemiseksi. Ne rajoitukset ovat vain minimi sille yhteiselle vastuunkannolle. Nyt jos koskaan vaaditaan kaikki rajat ylittävää solidaarisuutta ja yhteistä vastuunkantoa.

Omat isovanhempani ovat mielessäni koko ajan, ja heidän ja heidän ikätoveriensa tähden olen todella kiitollinen jokaiselle perusterveelle nuorelle, joka suunnittelee nyt koko elämänsä uudestaan, ei ensisijaisesti itsensä vaan riskiryhmien tähden. Juuri tällainen vastuunkanto ja solidaarisuus ovat tämän yhteiskunnan peruskiviä, niitä perusarvoja, joiden vuoksi Suomi on maailman onnellisin maa. Vaikeina aikoina nämä arvot nousevat arvoon arvaamattomaan. Tämä on muistettava myös niiden kohdalla, jotka pakenevat sotaa, vainoa ja kuolemaa. Nyt meitä koetellaan, mutta yhdessä me selviämme tästä.

Myös keskellä kriisiä on syytä muistaa, että tällä tulee olemaan pitkät jäljet varsinkin monen nuoren kohdalla. Keväät ovat yleensä sitä aikaa, kun tulevaisuus aukeaa nuorten sil-

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

mien edessä. Nyt meidän on tehtävä yhdessä töitä, jotta näin on myös keskellä kriisiä. Kouluja, ammattikorkeakouluja, yliopistoja suljetaan, ylioppilaskirjoituksia aikaistetaan juuri-kin elämän turvaamiseksi, ja sitä myötä monelle opiskelijalle kasaantuu huolta.

Nyt meidän on pidettävä huolta tämän stressin ja ahdistuksen alla kärsivistä, ikäihmisistä, jokaisesta, jonka arkeen nämä rajoitukset osuvat, koska tämä kriisi ei tule menemään ohi hetkessä ja vain pitämällä huolta toisistamme, [Puhemies koputtaa] yhdessä seisomalla, yhteisvastuuta kantamalla pääsemme tästä yli kohti valoisampaa tulevaisuutta. — Kii-tos.

18.54 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Suomen poikkeustila saa aineellisen sisäl-tönsä niissä asetuksissa, joita käsittelemme täällä tällä viikolla. Mitä tahansa ei voi säätää poikkeusoloissakaan, toimien pitää olla välttämättömiä, oikeasuhtaisia ja sellaisia, että nii-tä ei muun lainsäädännön puitteissa voida toteuttaa. Lisäksi haavoittuvien ryhmien ihmis-oikeudet on turvattava poikkeusoloissakin. Tästä olen erityisen huolissani.

Rajoitustoimiin liittyy iso vastuu, sillä ne itsessään vaikuttavat myös ihmisten tervey-teen ja turvallisuuteen. On todennäköistä, että jo nyt päätetyt rajoitustoimet tulevat nekin maksamaan ihmishenkiä. Punninnasta tekee vaikean se, että vaikka tiedämme viruksesta vähän, sen liikkeitä on kuitenkin melko helppo arvioida verrattuna siihen, mitä kaikkia seu-rauksia niillä rajoitustoimilla yhteiskunnassa on, joita joudumme tekemään sen hillitsemi-seksi. Tämä ei ole helppo rasti, ja joudumme väistämättä toimimaan vajaan tiedon varassa.

Arvoisa puhemies! Samalla kun taistelemme tässä kriisissä, on tiedostettava, että hyvin todennäköisesti tämä ei ole Suomen viimeinen eikä vaikein kriisi. Pelkästään jo optimisti-sissakin ilmastoskenaarioissa pelkkä ilmaston lämpeneminen tuo tulevaisuudessa meille pahempia sokkeja. Nyt pitää muistaa myös kysyä, mitä me teemme silloin, jos jo nyt tässä tilanteessa meillä on ankarimmat keinot käytössä. Onko tästä kriisistä ehkä opittavissa jo-takin sellaista, jolla muuttaa yhteiskuntaa toisenlaiseksi, jolla lisätään yhteiskunnan resi-lienssiä ja kykyä vastata niihin töyssyihin, joihin kansakuntana törmäämme tulevaisuudes-sa?

18.56 Veronica Rehn-Kivi r: Arvoisa puhemies, värderade talman! Finland och hela världen befinner sig i en exceptionell situation. I svåra lägen prövas både samhället och den enskilda individen, men vi har lyckan att bo i ett land med strukturer och beredskap att möta också plötsliga landsomfattande hot. Därför är det nu viktigt att vi följer de anvis-ningar och begränsningar som statsrådet har utfäst och de restriktioner som beredskapsla-gen ger möjlighet till.

Det är också nödvändigt att poängtera att information till medborgarna ska ske på våra båda nationalspråk och vara tillgänglig för alla som bor i vårt land, för olika åldrar och via olika medier.

Vi finländare måste ta vårt ansvar och leva så att så få som möjligt smittas eller blir all-varligt sjuka. Det är de äldre och de svaga som nu måste skyddas. Vardagen ser annorlunda ut.

Etätyöt, suljetut koulut ja kirjastot ja velvoitteet ikäihmisten eristäytymiseen eivät ainoas-taan rasita läheisiä ihmissuhteita, vaan ne voivat olla myös psyykkisesti muilla tavoin ras-kaita. Kaikilla ei ole mahdollisuutta tehdä etätyötä, ja etätyön yhteensovittaminen esimer-kiksi pienten lasten kotona olemiseen voi olla hankalaa. Erityisen haavoittuvassa asemassa

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

ovat ihmiset, joilla on epätyypilliset työt ja joiden työpaikat nyt kokonaan uhkaavat kadota. Yhteiskunnan on turvattava toimeentulo niille, jotka vasten tahtoaan ja ilman työtä joutuvat jäämään kotiin. Nyt on tärkeää, että ylläpidämme päivittäisiä rutiineja mahdollisimman pitkään. Tämä edesauttaa turvallisuudentunnetta etenkin lapsiperheissä.

Kaikki hoitoalan ja muiden elintärkeiden palvelualojen työntekijät sekä vapaaehtoistyö ansaitsevat suuren arvostuksen näinä haastavina aikoina. Minulla on täysi luottamus terveysviranomaisiimme ja huoltovarmuutemme. Jokainen meistä voi olla avuksi ja toistemme tukena. Hädässä ystävä tunnetaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Vielä edustaja Räsänen tällä kierroksella, ja sitten ministerit Ohisalo ja Kiuru.

18.58 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Tänään on aika voimakkaasti tukea hallitusta valmiuslain toimivaltuuksien käyttöönotossa. Suurin yhteinen huolestuu koronainfektion vakaviin muotoihin tulevana viikkoina. Asiantuntijat ovat meitä varoittaneet, että seuraavan puolen vuoden sisällä kymmenettuhannet suomalaiset saattavat tarvita tehohoitoa ja parhaassakin tapauksessa nykyisillä resursseilla vain osa heistä siihen pääsisi. Siksi juuri tarvitsemme tämän epidemian voimakasta jarruttamista, tartuntojen vähentämistä ja tätä valmiuslain käyttöönottoa.

Samalla tehohoidon kapasiteettia on nopeasti vahvistettava. Ennen muuta tarvitaan pikaista lisäkoulutusta henkilöstölle, ja on huolehdittava myös laitteiden ja tarvikkeiden riittävydestä. Valmiuslaki on tarpeen myös siksi, että tarvittaessa yrityksiäkin voidaan velvoittaa valmistamaan uusia tuotteita, joista tulee ajan mittaan pulaa, esimerkiksi suojaustarvikkeita ja kertakäyttötarvikkeita ja vaikkapa hengityshoidossa tarvittavia laitteita ja välineitä.

Ammattikoulun opettaja kertoi minulle tänään, että nyt työtä tehdään aamusta iltaan etäopetuksen järjestämiseksi. Työtä on paljon enemmän kuin normaaliaikaan. Varhaiskasvatustajat, opettajat, siivoojat, farmaseutit, omaishoitajat, lääkärit ja hoitajat joutuvat lähiviikkoina todella koviin paineisiin, ja monet palvelualojen työntekijät, vaikkapa kaupan kassat ja taksinkuljettajat, altistavat itsensä mahdollisille tartunnoille palvellessaan [Puhemies koputtaa] meitä muita. Heille on nyt syytä antaa... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

19.00 Sisäministeri Maria Ohisalo: Arvoisa puhemies! Kiitokset edustajalle kysymyksestä. Hallitus on päättänyt rajaliikenteen rajoituksista normaalin lainsäädännön puitteissa. Rajavartiolain 15 ja 16 § ovat tänään olleet meillä käsittelyssä. Emme siis puhu tässä kohdalla valmiuslaista vaan voimme toimia normaalin lainsäädännön puitteissa, ja 16 §:n mukaan kansainvälistä suojelua voi hakea siitä huolimatta, vaikka rajanylityspaikkoja suljettaisiin. Tämä liittyy toki siihen, että Suomi on oikeusvaltio, joka on sitoutunut kansainvälisiin velvoitteisiin.

19.01 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Elämme kyllä todella haastavia aikoja, ja edustajat ovat aivan oikeassa siinä, että valmiuslain käyttöönotto antaa meille paljon enemmän mahdollisuuksia edessä olevia haasteita ajatellen.

Ensinnäkin moni teistä on nostanut yksittäisiä ongelmia ja tulevia isoja haasteita esiin ja miettinyt jo vastauksia näihin kysymyksiin. Keskeisin tänään esiteltävän valmiuslain mah-

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

dollisuus liittyy nimenomaan valmiuslain 86 §:n käyttöönottoon. Siinä annetaan nyt laajat valtuudet suomalaisille pitää huolta koko terveydenhuoltomme kapasiteetista. Siinä on tarkoituksena varmistaa, että eri alueilla, jokaisella suomalaisella alueella, on varmasti sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöä riittävästi käytettävissä, on välineitä, on kyvykkäitä ihmisiä erityyppiseen hoitoon, jota tarvitaan, myös tehohoitoon, ja se antaa myös laajasti mahdollisuuden lainata näitä välineitä eri alueille. On odotettavissa, että Uudellamaalla puhkeaa Suomessa ensimmäisenä epidemia näillä luvuilla ja tällä tilannetiedolla ajatellen. Silloin tällä alueella on mahdollisuus saada apua myös muitten alueiden henkilöstön kautta mutta myöskin käyttää alueen yksityisiä resursseja tarpeen mukaan tämän akuutin tilanteen hoitamiseen.

Tältä osin on erittäin tärkeää, että me ymmärrämme myös, että valmiuslaki antaa mahdollisuuden ajaa kaikki kiireetön toiminta koronavirusepidemian alta pois. Tämä on vaativa laji. Monet ihmiset ovat odottaneet leikkauksiin pääsyä. Mutta erityisesti kiireettömän leikkaustoiminnan ajaminen alas vapauttaa resursseja tehohoitoon. [Puhemies koputtaa] Monia muitakin asioita tästä tulee.

Jatkamme keskustelua, kun on mahdollisuus, vielä tarkemmin.

19.03 Johannes Koskinen sd: Arvoisa puhemies! Eduskunta on suorastaan hartaudella ja yksituumaisesti ottanut vastaan tämän ainutkertaisen valmiuslain käyttöönottoehdotuksen, jonka valtioneuvosto on tehnyt. Tärkeätä on, että tällaisessa koronapandemian uhkatilanteessa tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja eduskuntaryhmät, koko eduskunta ovat olleet mukana päätöksenteossa ja yhdessä hakeneet koko kansakunnan etua.

On hyvä, että pari vaalikautta sitten säädetty valmiuslaki on ajan tasalla ja toimii hyvin erilaisissa kriiseissä. Meillä ei ole sellaista yhtä hätätilalakia tai poikkeustilalakia niin kuin monissa maissa, että tulisi kerralla ikään kuin valtava sortimentti poikkeuksellisia valtuuksia, vaan voidaan tilanteen mukaan ottaa käyttöön poikkeuksellisia toimivaltuuksia vaihteittain tarpeen vaatiessa, ja ei tarvitse kerralla miettiä, mitä kaikkea tarvitaan seuraavien kuukausien aikana, vaan voidaan palata asiaan pala kerrallaan. Valmiuslaki on ikään kuin lääkärinlaukku, josta otetaan instrumentteja ja lääkkeitä juuri niihin tauteihin ja ongelmiin, jotka ovat käsillä tai uhkaamassa. Nämä valtioneuvoston esittämät käyttöönottoasetukset ovat näitä instrumentteja ja taas soveltamisasetukset, joissa tarkemmin rajataan ja ohjataan niiden käyttöä, ovat ikään kuin käyttöohjeet, joita niitakin lääkärinlaukussa tarvitaan, että osataan oikeita lääkkeitä antaa ja oikeassa tahdissa.

Eduskunnan tehtävänä on tarkistaa, että nämä valtioneuvoston ehdotukset ovat kohdallaan, tärkeysjärjestys on oikein ja perusoikeudet on otettu [Puhemies koputtaa] tasapainoisesti huomioon. Juuri poikkeusoloissa testataan [Puhemies koputtaa] yhteiskunnan solidaarisuus ja inhimillisuus.

19.05 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Suomi on siirtynyt poikkeusoloihin. Meistä kukaan ei tarkalleen tiedä, mitä tulee tapahtumaan. Epävarmuus on yksi ihmisen häiritsevimpiä tunteita. Sen me kuitenkin tiedämme, että kaikkialla siellä, missä radikaaleimpiin toimiin ei ole ryhdytty, epidemian kasvunopeus on valtava. Valmiuslain käyttöönotto on dramaattinen mutta selvästi välttämätön toimenpide maamme ja kansalaisten turvaamiseksi.

Kun koko yhteiskuntaan kohdistuu uhka, joka on pitkälti tuntematon, vakaan ja demokraattisen yhteisön vahvuus on avoimuus. Ihmisille pitää selittää, miksi epidemian vastai-

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

sessä taistelussa toimitaan valitulla tavalla. Pitää myös tunnustaa, ettei välttämättä tiedetä, mihin valittu toimintatapa johtaa. Jos toimintatapaa pitää korjata, sekin pitää tehdä avoimesti. Avoimuudesta tinkiminen kuuluu sotatilaan, jossa ei nyt olla. Yhteinen vastustajamme ei ole juonitteleva vieras valtio, vaan se on virus, joka ei hyödy siitä, että päättäjät avaavat oman toimintansa ja käyttämiensä asiantuntijoiden toiminnan logiikkaa. Me emme ole sodassa, vaikka moni sota-ajan yhteisöllisyyteen — todelliseen tai kuviteltuun — liittyvä muisto on nyt nostettu esille.

Arvoisa puhemies! Sodassa kansa kutsuttiin raskaaseen palvelukseen isänmaan puolesta valtavaa vihollista vastaan. Nyt vihollinen on näkymätön, ja paras pragmaattinen keino taistella sitä vastaan on vältellä ihmiskontaktia. Juuri siksi valmiuslain käyttöönotto on välttämätöntä.

19.07 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Koronaviruksen etenemistä ei pystytä enää estämään, mutta sen rajoittamiseksi ja vaikutusten lieventämiseksi kannattaa tehdä mahdollisimman paljon, kaikki voitava. On siis erittäin hyvä, että hallitus on julkaissut rajoittamiskeinoja ja olemme tänään saaneet valmiuslain toimeenpanoon liittyviä asetuksia eduskuntaan, kiitos siitä.

Epidemian hoitamiseen Suomessa on hyvät valmiudet. Osaamistamme on lisännyt muun muassa viimeksi sikainfluenssan pandemia vuosina 2009—2010.

Arvoisa puhemies! Käsittelemme tänään muun muassa sivistys-, varhaiskasvatus- ja koulutussektorin toimintojen rajoittamista, siihen liittyvää asetusta. Kysymyksiä on herännyt tuhansia, vaikuttaahan tämä asetus perheiden arkeen hyvin paljon. Kaikkiin kysymyksiin ei vielä ole vastauksia, mutta ne koko ajan tässä täydentyvät. Me huomenna sivistysvaliokunnassa kuulemme opetus- ja kulttuuriministeriön edustajaa ja myöskin Opetushallituksen asiantuntijoita ja otamme kantaa myös tähän asetukseen.

Arvoisa puhemies! Sikainfluenssan pandemian kokeneena voin sanoa, että tämä rulljanssi on vasta alkumetreillä ja meillä on pitkä matka edessä. Välillä saattaa tuntua ihan umpi-hankihiihdolta ilman lunta, mutta sitä se vain nyt on, ja siitä syystä meidän jokaisen kannattaa miettiä omia toimintojamme ja auttaa muita. Kriisinkestokykyä on vahvistettava, sitä resilienssiä, ja samalla tulee myös ehkäistä taisteluväsymystä, jota väistämättä tulee. Mutta, hyvä tieto on se, että Suomi on aina pärjännyt — niin nytkin.

19.09 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa puhemies! Esitetyt rajoitustoimenpiteet ovat harkittuja ja tarpeellisia. Tärkeintä on saada turvattua kansalaisten terveys ja turvallisuus kotona ja kodin ulkopuolella. Vaikka rajoitustoimenpiteet tulevat aiheuttamaan epämuakvuutta arkielämäämme, on niiden tunnollinen noudattaminen välttämätöntä. Tärkeää on myös saada rakennettua sellainen arki, joka uusissa olosuhteissa kuitenkin jäsentäisi mielekkäästi päivää.

Koulut siirtyvät pääasiassa etäopetukseen, ja nyt päästään testaamaan, miten etäopetus toimii. En epäile lainkaan, etteikö etäopetusta saataisi toimimaan, vaan kiinnostuneena odotan arvokasta tietoa siitä, miten kauan se tuntuu mielekkäältä opetustavalta. Huoleni on, miten saadaan hauraimmilla kotitauostoilla olevien lasten ja nuorten huoltajat tukemaan jälkikasvunsa koulunkäyntiä uusissa olosuhteissa, jotka saattavat kestää pitempäänkin kuin seuraavat neljä viikkoa.

Miten pystyttäisiin toteuttamaan joukkokokoonontumisrajoitukset, niin kuin valmiuslain noudattaminen edellyttää? Olisi hienoa, jos lapset ja nuoret saataisiin sitoutumaan omaan

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

osuuteensa näissä rajoittamistoimenpiteissä. He eivät itse ikänsä ja perusterveydentilansa vuoksi kuulu riskiryhmiin mutta voivat olla tartuttamassa tautia esimerkiksi isovanhempiinsa tai muihin riskiryhmiin kuuluviin henkilöihin. Pakko ja pelottelu eivät ole toimivia keinoja pitemmällä tähtäimellä, vaan aikuisten johdonmukainen oman esimerkin näyttäminen ja ohjeiden noudattamisen valvominen, ennen kaikkea keskustelu lasten ja nuorten kanssa siitä, mihin rajoittamistoimenpiteet tähtäävät. Kaikenikäisillä kansalaisilla on velvollisuus noudattaa niitä ohjeita, jotka heidän viiteryhmälleen on tarkoitettu noudatettavaksi. [Puhemies koputtaa]

Valtiovalta suojaa kansalaistensa terveyttä ottamalla käyttöön valmiuslain. Yksistään se ei riitä, vaan tarvitaan myös kansalaisilta [Puhemies koputtaa] oman osuutensa hoitamista, jotta koronaepidemian vauriot jäisivät mahdollisimman pieniksi.

19.11 Mari Holopainen vihr: Arvoisa herra puhemies! Maailman terveysjärjestö WHO:n mukaan koronavirus on erittäin vakava uhka, jonka leviämistä tulee estää järein ja nopein toimin, mieluummin ennemmin kuin myöhemmin, mieluummin enemmän kuin vähemmän, varovaisuusperiaatetta noudattaen. Viruksen etenemistä pitää testata. Meidän täytyy huolehtia siitä, että myös kaikissa kunnissa on ajantasainen tieto. Meidän täytyy suojata riskiryhmät, mutta meidän täytyy samalla todella järeästi estää viruksen leviäminen, koska on mahdotonta täysin estää viruksen leviäminen riskiryhmiin. Minkään maan terveydenhuolto ei tule kestäämään, jos viruksen annetaan levitä.

Koronaepidemian ja valmiuslain käyttönoton aikana on muistettava, että elämme avoimessa demokratiassa ja toimimme siten, että meillä on kaikki tietopohja ja perustelut käytettävissä. Meillä on nyt yhteinen päämäärä pyrkiä mahdollisimman hyviin ratkaisuihin, ja on huomioitava, miten vaikean ja yllättävän tilanteen edessä me päättäjät ja viranomaiset olemme ja että integroimalla tutkimustietoa taitavasti ja kattavasti päätöksentekoon me selviydyimme tästä paremmin. On muistettava, että tutkijoilla on hyvin erilaisia osaamisalueita ja kulumia, jotka parhaimmillaan täydentävät toisiaan, mutta on myös mahdollista, että käytämme tutkimustietoa liian painotetusti tiettyyn suuntaan ja jää katvealueita. Täytyy huolehtia, että kansainvälistä tutkimustietoa on käytössä kattavasti eikä esimerkiksi liian painotetusti tietyltä tutkimuksenalalta. Tämän takia on todella tärkeä tietää, keitä asiantuntijoita käytämme ja mitä tutkimustietoa ja miksi hyödynnämme. Näin me teemme myös meidän kuulemisissamme.

Kyse on poliittisesta, kaikkien meidän elämää ja taloutta koskevasta, erittäin isosta kriisistä, ja sen kriisin ratkaisut eivät ole [Puhemies koputtaa] pelkästään asiantuntijatietoon pohjautuvia, vaan ne ovat myös poliittisia ja asiantuntijatietoa mahdollisimman hyvin ja kansainvälisesti kattavasti käyttäviä.

19.14 Jussi Saramo vas: Arvoisa puhemies! Ihmisten terveydestä huolehtiminen on nyt ensisijaista, ja siksi on tärkeää, että hallitus on tehnyt vastuullisia päätöksiä epidemian leviämisen estämiseksi.

Samaan aikaan korona tarkoittaa monelle myös suurta huolta omasta toimeentulosta. Korona iskee Suomen talouteen rajusti. Rahoitusmarkkinat ympäri maailman ovat sukeltaneet ja moni pienyrittäjä jäänyt ilman asiakkaita, kun ihmiset ovat jääneet kotiin. Matkailu- ja ravintola-ala on meilläkin jo pysähtynyt, ja työttömyys kasvaa etenkin palvelualoilla. Meillä on valtavasti pieniä ja isompiakin yrityksiä, joiden kassa ei kestä nykytilannetta montaa viikkoa. Emme edes vielä tiedä, kuinka kauan poikkeusoloja joudutaan jatkamaan.

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

Meidän on nyt tehtävä kaikkemme sen eteen, että ihmisillä on jatkossakin työpaikkoja ja hyvinvointia, ja siksi minä olen tyytyväinen, että hallitus on aloittanut kriisitoimet kaikilla yhteiskunnan eri osa-alueilla. Jos talouskriisin annetaan kehittyä ja luotetaan, että markkinat kyllä hoitaa asiat, niin meillä on käsissämme paljon 1990-luvun lamaa pahempi tilanne — ja kuten me tiedämme, 90-luvun laman seurausten hintaa maksetaan yhä, myös sosiaalisina ja terveydellisinä ongelmina. Meillä vain ei ole varaa päästää taloutta hallitsemattomaan romahdukseen.

Arvoisa puhemies! On todella tärkeää, että hallitus on sitoutunut suojelemaan suomalaisia työpaikkoja kaikenkokoisissa yrityksissä. Yhtään elinkelpoista työpaikkaa ei saa päästää konkurssiin tilapäisten rahoitus- ja kysyntävaikeuksien takia. Yritysten tukemiset ja järjestelmät eivät voi olla pelkästään lainapainotteisia tai erilaisten verojen ja maksujen lykkäämistä. Liiallinen nojautuminen näihin tarkoittaisi, että yrityksille tulisi myöhemmin maksettavaksi sellainen potti, josta ne eivät selviäisi. Siksi valtion on joissain tapauksissa esimerkiksi harkittava myös suoria, oman pääoman ehtoisia sijoituksia eli saatava omistusosuutta pääomittamista vastaan. Nyt tarvitaan työntekijöiden, pienyrittäjien [Puhemies koputtaa] ja suurten vientiyritysten [Puhemies: Aika!] sekä toisaalta kuntien talouden tukemiseksi iso joukko monenlaisia toimenpiteitä, jotka myös tukevat toisiaan.

19.16 Joakim Strand r: Arvoisa puhemies, värderade talman! Tässä tilanteessa ensisijainen asia on tietenkin kansalaisten terveys.

I läget vi befinner oss är det fullständigt självklart att medborgarnas liv, hälsa och säkerhet går före allt annat.

Valitettavasti tällä pandemialla on myös dramaattiset vaikutukset niin globaaliin kuin maamme talouteen. Meidän on yhdessä tehtävä kaikkemme sen eteen, että vältämme konkurssi- ja suurtyöttömyysaallon. Näissä talkoissa tarvitaan meitä jokaista: hallitusta, eduskuntaa, työmarkkinajärjestöjä, Suomen Pankkia, Finnvera, Finanssivalvontaa, työeläkeyhtiöitä ja monia muita. On kuunneltava herkällä korvalla elinkeinoelämää, yrittäjiä ja myös kuntia, jotka ovat myös isoja työnantajia. Kotitalouksien ja yritysten rahoitus on turvattava. Ministeri Kulmuni ehti jo eilen hieman avata elinkeinoelämälle suunnattua noin 5 miljardin ensimmäistä tukipakettia, iso kiitos siitä.

Regeringen har redan planer på ett enormt stödpaket för att på olika sätt konkret hjälpa näringslivet, och den vägen så långt det bara är möjligt trygga människors arbetsplatser. Vi bör även se till att göra allt för att hjälpa bland annat enskilda timanställda, ensamföretagare samt de små och medelstora företag som redan nu lider av ett tvärstopp i efterfrågan. Vi kan till vissa delar garantera även ta modell av de stödåtgärder som satts in i övriga nordiska länder.

Arvoisa puhemies! Olemme varmasti jokainen tässä salissa saaneet paljon huolestuneita viestejä mutta myös valtavasti hyviä ideoita niin yksittäisiltä ihmisiltä kuin yritysten edustajilta.

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

Låt oss tillsammans göra allt för att hjälpa människorna, kommunerna och företagen genom denna kris så att vi framöver har möjligast stark finansieringsgrund att vila våra välfärdstjänster på.

Värderade talman! Ett samhälles civilisationsgrad mäts utgående från sättet på vilket man tar hand om dem som är i störst behov av hjälp.

Tehkäämme siis yhdessä yli puoluerajojen kaikkemme niin ihmisten kuin yritysten tukemiseksi, jotta meillä myös tulevaisuudessa on rahoituspohja kunnossa laadukkaitten ja maailman parhaiden hyvinvointipalveluitten rahoittamiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia, tack. Seuraavaksi edustaja Östman, mutta hänen jälkeen sitten ministerit Andersson ja Haatainen.

19.18 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Hallitus on joutunut tekemään vaikean päätöksen. Päätös suojelee ihmisiä, joille koronavirus on kaikkein vaarallisin. Se on lähimmäisenrakkautta. Kiitos hallitukselle toimintakyvystä ja rohkeudesta!

Regeringen har fattat ett svårt beslut. Ni har fattat det med hopp om att rädda så många människoliv som möjligt, och det är helt rätt utgångspunkt. Människovärdet och människolivet kommer alltid först.

Me kaikki sanomme, että kyllä me tästä selviämme. On hyvä miettiä, mitä se tarkoittaa. Se tarkoittaa myös sitä, että kannamme huolta myös taloudellisista vaikutuksista. Elinkeinoelämän tutkimuslaitos on arvioinut, että Suomen bkt voi supistua tänä vuonna jopa 5 prosenttia koronaviruspandemian takia. Se on radikaali pudotus. Joillekin aloille ja tavallisille ihmisille pudotus voi vaikuttaa pieneltä, mutta joillekin se voi tarkoittaa myös 100-prosenttista pudotusta. Tilanne koettelee nyt monia yrityksiä ankaralla kädellä, kun asiakasvirrat ovat ehtyneet ja tulot ovat romahtaneet. Aivan ensisijaisesti on huolehdittava siitä, ettei yrityksiä kaadu akuutin kassakriisin vuoksi. Huolen työpaikoista pitäisi näkyä hallituksen ja eduskunnan toimissa nopeasti, tai vaarana on 90-luvun laman tapainen konkurssiaalto.

Vad innebär det här beslutet för en del av befolkningen? Hur ska exempelvis företagen klara av situationen? Utgifterna löper på, löner, skatter, hyror och andra avgifter, men inkomsterna upphör. Allt går till noll. Finansministern berättade kort om ett stödpaket på fem miljarder, men en stor del av det skulle ju bestå av lån från Finnvera. Med andra ord tvingas småföretagare ta lån för samhällets bästa. [Puhemies koputtaa] Den delen bör kanske annu ses över.

19.21 Opetusministeri Li Andersson: Arvoisa puhemies! Monien edustajien puheenvuoroissa tänään on toistunut sana ”koulu”... [Katkos äänitallenteessa] koska normaalioloissahan meidän yhteinen ja ensisijainen vastuumme tässä salissa on myöskin huolehtia pienten suomalaisten eli lasten perustuslaillisista oikeuksista laadukkaaseen opetukseen ja koulutukseen. Ja tämä vastuu velvoittaa meitä myöskin poikkeuksellisissa olosuhteissa.

Se, että sana ”koulu” on toistunut täällä tänään, on tärkeää myöskin siksi, että koulu on äärimmäisen tärkeä paikka lapsille, ei ainoastaan sen opetuksen takia, vaan monille lapsil-

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

le se on paikka, jossa on turvallisia aikuisia, se on paikka, jossa kaikki omat kaverit ovat, ja kenties joillekin lapsille myöskin ainoa paikka, jossa päivän aikana saa lämpimän aterian.

Mutta nyt olemme tässä maassa niin oudossa ja poikkeuksellisessa tilanteessa, että me yhdessä tänään ja huomenna joudumme tekemään päätöksiä, joilla me rajoitamme kuntien velvollisuuksia huolehtia lasten oikeuksista laadukkaaseen opetukseen, ja olemme nyt ohjaamassa lapset pois tästä tärkeästä paikasta eli koulusta. Erityisesti tällaisina aikoina vetoan itse siihen, että me yhdessä suomalaisina vanhempina nyt tuemme opettajia, tuemme lapsia ja tuemme toisiamme siinä, että me yritämme parhaamme mukaan myöskin poikkeuksellisissa olosuhteissa tulevien viikkojen aikana huolehtia siitä, että kaikilla lapsilla olisi mahdollisimman hyvät olosuhteet ja mahdollisuudet jatkaa opintojaan kotonaan ja että me yhdessä myöskin muistamme huolehtia kaikkien lasten ja nuorten hyvinvoinnista ja pärjäämisestä näiden tulevien viikkojen aikana.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitten ministeri Haatainen.

19.23 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Täällä on kannettu huolta aivan oikeutetusti myös työpaikkojen turvaamisesta ja yritysten turhien konkurssien välttämisestä. Hallitus valmistelee nyt nopealla aikataululla myös esityksiä, tätä tehdään työmarkkinaosapuolten kanssa yhteistyössä johdollani.

Tässä keskustellussa esityksessä on myös mukana valmiuslain ottaminen käyttöön antamalla asetukset työsopimuslain, työaikalain ja vuosilomalain eräiden säännösten väliaikaisesta muuttamisesta. Eli käytännössä tässä tullaan nyt mahdollistamaan poikkeustoimet terveydenhuollossa, sosiaalitoimissa, pelastustoimissa, hätäkeskustoimissa ja poliisitoimissa työskentelevien ihmisten osalta. Eli käytännössä näillä poikkeussäännöksillä voidaan nyt kutsua takaisin työntekijä vuosilomalta tai myös mahdollisesti siirtää vuosiloman käyttöä.

Samoin meillä tällä hetkellä työaikalaki jo mahdollistaa hätätyön teettämisen, mutta tämä poikkeuslaki, tai valmiuslaki, mahdollistaa myös työnantajien teettää työntekijällä ylitoita ilman työntekijän antamaa suostumusta tai myös poiketa näistä vuorolevoista ja viikkolepoa koskevista säännöksistä. Ja näitä kaikkia poikkeussääntöjä voidaan käyttää, mutta haluan tässä muistuttaa siitä, mistä täälläkin puheenvuoroissa kannettiin huolta, että kaikki nämä täytyy tehdä myös niin, että työntekijöiden terveydestä ja turvallisuudesta huolehditaan ja että työn kuorma myös jakautuu tasaisesti työntekijöiden kesken. Eli myös poikkeusoloissa työsuojelusta pitää huolehtia. Mutta näitä keinoja otetaan käyttöön vain siinä tapauksessa, että potilaskuorma on niin suuri, potilaita paljon — ja mahdollisesti henkilökuntaa tulee myös, ja tulee myös, sairastumaan, jolloin on nämä [Puhemies koputtaa] kaikki keinot otettava käyttöön. On tosi raskas aika tulossa nimenomaan näiden alojen työntekijöille, mutta koko kansalle [Puhemies: Aika!] tämä on vaikea aika.

19.25 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty paljon hyviä puheenvuoroja. Kaikissa on yhteinen sävel: elämme poikkeuksellista aikaa, siksi me tarvitsemme näitä poikkeuksellisia toimia.

Tämä koronaviruskriisi koskee meitä kaikkia suomalaisia, ja terveydenhuollon osalta ja terveyden osalta siinä suurimmat riskiryhmät ovat pitkäaikaissairaat ihmiset ja ikääntyneet ihmiset. Suomessa on lähes miljoona yli 70-vuotiaasta ihmistä, ja näillä valmiuslain

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

säädöksillä tähdätään nyt siihen, että heitä pyritään kohtelemaan karanteenin kaltaisella varovaisuudella.

Päätöshän on erittäin kova, mutta ovat nämä perusteetkin kovat. Riskit ovat häkellyttävän suuret. Meillä on annettu juuri tilastotietoja sekä Italiasta että Kiinasta koronaan sairastuneiden kuolleisuusprosentteista, ja kun sitä katsotaan ikäryhmittäin, niin nämä riskit avautuvat meille hyvin pelkistetyksi: alle 50-vuotiaista koronaan sairastuneista on kuollut 0,1 prosenttia eli promille, 50—60-vuotiaista on kuollut prosentti sairastuneista, 60—70-vuotiaista on kuollut 3 prosenttia, 70—80-vuotiaista joka kymmenes, 10 prosenttia, ja yli 80-vuotiaista jo 20 prosenttia. Tämä pelkistää tilanteen.

Mutta on hyvä muistaa, että yksinäisyys on jo nyt monien ikäihmisten suuri ongelma ja meillä on valtavasti ikäihmisiä, jotka eivät saa apua nytkenkään. Eli meidän täytyy muistaa, että me emme voi jättää ikääntyneitä ihmisiä heitteille. Siitä huolimatta, että me fyysisesti otamme etäisyyttä ja henkisesti läheisyyttä, [Puhemies koputtaa] me emme voi jättää ikäihmisiä täysin oman onnensa nojaan. Meidän on käytettävä niin sanottua maalaisjärkeä [Puhemies koputtaa] ja siinä suhteessa huolehdittava, että myöskin tämä fyysinen [Puhemies: Aika!] läheisyys turvataan ikäihmisille. Yhdessä me selviämme.

19.27 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Valmiuslain käyttöönotto on ehdoton, ja kiitos, hallitus, että olemme nyt tässä tilanteessa ja tiukentamassa asioita.

Meitä on kohdannut valtaisa epidemia-aalto, mikä on jo maailmalla näyttänyt sen, mitä tuleman pitää. Myös yhä useampi suomalainen tulee tämän sairauden sairastamaan. On siis erittäin tärkeää, että kaikki eivät sairastu yhtä aikaa vaan sitä sairastumishuippua pystytään tasaamaan. Sen takia nämä rajoitustoimenpiteet ovat erittäin tärkeitä, jotta meillä riittää hoitoalan henkilöstö, jotta meillä riittävät sairaalapaikat, ensihoitopaikat, päivystyspaikat ja ne tehohoitopaikat, joista on hyvin paljon täällä puhuttu.

Ihmiset ovat peloissaan ihan syystäkin. Pelkoa ei pidä lietsoa, mutta me puhumme realistisesti ja hallitus on kertonut sen, mitä ja millaista suomalaisten elämä tulee lähikuukausina olemaan. Me olemme kaikki tässä samassa veneessä. Itselläni soi puhelin ja tulee paljon viestejä, ihan arkipäivän kysymyksiä — voinko mennä kauppaan, voinko lähteä ulos, kuka voi käydä luonani — kysymyksiä, joihin ihmiset haluavat vastauksia, ja sen, mitä olen pystynyt, olen yrittänyt vastata.

Äsken sain viestin äidiltä, jonka tytär on lähihoitaja, ja hän kysyi, millä tavalla suojellaan ne hoitajat, joilla itsellään on joku sairaus, joka altistaa mahdollisesti tälle infektiolle. Millä tavalla tähän, hallitus, vastaisitte?

Olette muuttamassa tätä 87 §:ää valmiuslaissa, mikä liittyy lääkkeiden myyntirajoitukseen, ja kysyisin, tarkoittaako se myös sitä, että lääkkeet ja hoitotarvikkeet pysyvät täällä Suomessa meidän rajojemme sisällä, että ei myöskään ulkomaille mitään myydä.

Sitten kysyisin lennoista kotiin, koska on tullut ulkomailta myös viestiä, että kuinka minä pääsen kotimaahani, koska lennot ovat jäissä.

Tässä oli muutama kysymys.

19.29 Juhana Vartiainen kok: Arvoisa puhemies! Hallituksen toimet vaikuttavat järkeviltä, mutta tässä kolme talousnäkökohtaa:

Ensinnäkin tämä on ilman muuta tilanne, jossa pitää käyttää julkistaloutta tällaisen soikin puskurina. Mutta muistakaamme, että suhdannepolitiikan liikkumavara on aina sitä suurempi, mitä lujempi on pitkän aikavälin näkymä. Naapurimaa satsaa viileät 300 miljar-

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

dia kruunua ja voi sen tehdä silmää räpäyttämättä, kun työllisyysaste on korkea ja julkistalous on vahva. Vain tiukan taloudenpidon maalla on varaa keynesiläisyyteen, muistetaan tämä.

Toiseksi koronaviruksen on nimenomaan tilapäinen taloushäiriö. On tyypillistä, että kriisin keskellä oletetaan, että maailma on muuttunut pysyvästi, mutta tuskinpa kuitenkaan näin käy. Globalisaatio ja markkinatalous eivät ole loppumassa, vaikka monet niin toivoisivatkin, siitä yksinkertaisesta syystä, että ne tuottavat ihmisille kasvavaa hyvinvointia, jota kasvun kieltäjätkin tässä salissa toivovat, ainakin aina silloin, kun keskustellaan julkisista palveluista ja tulonsiirroista. Jossain vaiheessa tämäkin kriisi on ohi.

Tästä seuraa kolmas pointti. Tämä kriisi ei tarkoita, että Suomen julkistalouden pitkän aikavälin ongelmat olisivat poistuneet minnekään. Me olimme jo ennen kriisiä kestävätkä tällä uralla ja olemme kriisin jälkeen sitä entistä selvemmin. Ei ole pienintäkään syytä luopua hallituksen asettamista julkistalouden ja työllisyyden vahvistamisen vaatimuksista. Päinvastoin, rakenneuudistusten tarve kasvaa kriisin vuoksi, ei vähene. Toivon hartaasti, että tässä salissa ei lähdetä flirttailemaan sellaisilla ajatuksilla, että työllisyystavoitteet saavat tässä myllerryksessä unohtua. Ne on nostettava entistä jyrkämmin jalustalle, ja tulen siitä hallitusta muistuttamaan. Lupaani tehdä sen ennen kuin luottoluokittajat sen tekevät. — Kiitos.

19.32 Eeva Kalli kesk: Arvoisa puhemies! Elämme poikkeuksellisia aikoja. Näkymätön, vielä monella tapaa tuntematon koronavirus uhkaa suomalaista yhteiskuntaa laajamittaisesti. Sanoja on vaikea asettaa, sillä epävarmuus on suurta. Yksi on kuitenkin varmaa. Kaikkein keskeisintä on nyt ihmisten terveys ja turvallisuus. Siksi valmiuslain käyttöönotto ja siihen liittyvät järeät toimet ovat välttämättömiä, ja tästä näyttää salissa vallitsevan laaja yhteisymmärrys — kiitos siitä kaikille. Erityinen kiitos kuuluu ennen kaikkea heille, jotka nyt poikkeusoloissakin tekevät kovasti töitä meidän kaikkien hyväksi.

Arvoisa puhemies! Koronan aiheuttamat talousvaikutukset ovat mittavat ja aiheuttavat monelle huolta omasta ja läheistensä toimeentulosta. Siksi on välttämätöntä, että yrityksille ja yrittäjille rakennetaan nyt siltaa selvitä tämän vaikean ja yllättävän tilanteen yli. Kriisi muistuttaa meitä kaikkia hyvin kouriintuntuvasti myös hajautetun yhteiskunnan ja omavaraisuuden merkityksestä. Näistä on huolehdittava myös jatkossa.

Vaikka Suomi nyt fyysisesti sulkeutuu, emme sulkeudu toisiltamme. Ihmiset ovat osoittaneet toisilleen lämpöä ja solidaarisuutta yhteisen haasteen edessä. Oli ahdingossa paikallinen yrittäjä tai kauppareissulle apua tarvitseva tuntematon naapuri, otamme toisiamme nyt entistä paremmin huomioon. Koronan edessä olemme yhtä. Ympärillämme oleva näkymätön uhka ei yhteisöllisyyttämme voita. Yhdessä tämän haasteen myös selätämme.

19.33 Heli Järvinen vihr: Arvoisa puhemies! On selvää, että elämä ja terveys ovat varmasti tärkeimmät arvomme, ja juuri näitä arvoja turvataksemme otamme poikkeukselliset valmiuslait käyttöön, mutta sen jälkeen tässä salissa täytyy löytyä valmiutta turvata myös ihmisten talous, työ ja toimeentulo. Otan esiin kaksi ryhmää, jotka ovat erityisen uhattuina tässä hankalassa ja vaikeassa tilanteessa.

Suomessa on kaikkiaan noin 280 000 yritystä, mutta joka viides yrittäjä ansaitsee vähemmän kuin 15 000 euroa vuodessa. Juuri näiden kaikkien pikkuruisista pienimpien yritysten ja yrittäjien tulee olla erityisessä suojeluksessa. On hienoa, että hallitus on saanut jo

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

nyt aikaan ison paketin yritysten toimeentulon turvaamiseksi, mutta siitä rahasta täytyy löytyä myös keinoja näiden kaikkein pienimpien yritysten turvaamiseen.

Toinen ryhmä, jonka haluan nostaa esiin, ovat ulosotossa olevat suomalaiset, joita on yli puoli miljoonaa. Velalliset ovat useimmiten työikäisiä, vähän koulutettuja ja yksin asujia, enenevässä määrin naisia. Näistä ihmisistä iso osa kokee nyt todellista huolta ja murhetta ihan joka päiväisen arkensa turvaamiseksi. Toivon, että hallituksella on valmiutta turvata myös näiden ihmisten ja näiden ryhmien toimeentulo, kuten myöskin muiden riskiryhmien.

19.35 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Erityisesti hauraassa asemassa olevien lasten ja nuorten asema aiheuttaa nyt suurta huolta. Niin kuin edustaja Arhinmäki ryhmäpuheenvuorossa totesi, ja myös edustaja Kari, on paljon ihmisiä, joille koti ei todellakaan ole se turvallisin paikka, ja on paljon koululaisia, joille kouluruoka on se päivän ainoa lämmin aterialla. On mietittävä, miten taataan kaikille lapsille laadukas etäopetus ja henkinen tuki. Kaikilla vanhemmillä ei syystä tai toisesta ole samanlaisia mahdollisuuksia tukea lapsiaan kotona etäopetuksessa. Lasten tausta vaikuttaa oppimistuloksiin jo nyt, ja etäopetuksessa taustan merkitys luultavasti vain korostuu. Miten siis huomioidaan se, etteivät nämä uudet linjaukset syvennä hauraassa asemassa olevien ahdinkoa entisestään? Entä miten tuetaan lasten sosiaalisia suhteita tällaisissa kaikille uudenlaisissa tilanteissa?

Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksessa huolta on herättänyt riskiryhmiin kuuluvien henkilöstön edustajien terveys. Vanhemmilta vaaditaan nyt venymistä, kun lapset suositteluaan mahdollisuuksien mukaan ottamaan kotiin. Lapsen kanssa voi jäädä kotiin esimerkiksi silloin, kun työnantajan kanssa on pystytty sopimaan etätöistä tai vapaasta — kaikkien kohdalla tässä ei ole onnistuttu. Myös työnantajilta toivotaan tässä tilanteessa joustoa ja ymmärrystä pienten lasten vanhempien työpanosta kohtaan. Meidän on yhdessä tehtävä kaikkemme sen eteen, että tervettä henkilöstöä riittää yhteiskuntamme kannalta kriittisillä aloilla työskentelevien lasten varhaiskasvatuksessa. Arvoisa hallitus, miten varhaiskasvatuksen riskiryhmiin kuuluvan henkilöstön terveys ja turvallisuus tullaan takaamaan tässä tilanteessa?

19.37 Mats Löfström r: Ärade herr talman! Ordet undantagstillstånd beskriver rådande situation på ett korrekt sätt. Det är verkligen inget normalläge. Vi kommer dock ta oss igenom denna kris på samma sätt som alla tidigare kriser. För att göra det är det dock viktigt att följa myndigheternas anvisningar och rekommendationer. Av den anledningen är det också oerhört viktigt att all samhällsinformation ges på både finska och svenska. Att statsrådet började simultantolka regeringens presskonferenser från och med i dag är här en mycket viktig och en väldigt bra sak. Tack också till Yle för det.

Institutet för hälsa och välfärd THL har också ett viktigt ansvar att säkerställa att de dagliga uppdateringarna kommer på svenska. Information bidrar till att minska människors osäkerhet samt också risken att felaktiga fakta sprids i samhället. Informationsbehovet är för tillfället enormt, vilket är naturligt då samhället har en kris. Därför är det också så viktigt att hellre informera för mycket än för lite — på både finska och svenska.

Arvoisa herra puhemies! Sana ”poikkeustila” kuvaa asianmukaisesti vallitsevaa tilannetta. Se ei ole normaali tila. Selviämme tästä kriisistä kuitenkin samalla tavalla kuin kaikista aikaisemmista kriiseistä. Tämän toteuttamiseksi on tärkeää noudattaa viranomaisten anta-

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

mia ohjeita ja suosituksia. Siksi on myös erittäin tärkeää, että kaikki yhteiskunnallinen tieto annetaan sekä suomeksi että ruotsiksi. Valtioneuvosto on tästä päivästä lähtien järjestänyt simultaanitulkkausta hallituksen tiedotustilaisuuksista, mikä on erittäin tärkeä ja hyvä asia. — Kiitos myös Ylelle. — Samoin THL:n vastuulla on varmistaa, että päivittäiset päivitykset annetaan myös ruotsiksi. Tieto vähentää osaltaan ihmisten epävarmuutta ja myös väärän tiedon leviämistä. Tiedon tarve on tällä hetkellä valtava, mikä on luonnollista yhteiskunnan kriisitilanteessa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitten tämän jälkeen edustaja Tanus ja sitten ministerit Kulmuni, Pekonen, Haavisto ja Henriksson.

19.39 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Suomessa on koronaviruksen leviämisen aiheuttama todellinen poikkeustila. Olemme kiihkeästi odottaneet jo muutaman viikon ajan hallituksen voimakkaita toimia tämän virusinfektion leviämisen estämiseksi, ja kiitos siitä, että nyt viimein saamme valmiuslain asetukset käyttöön otosta ja soveltamisesta käsitteeseen. Ne ovat todella tarpeen.

Tämän salin päättäjien, jokaisen kuntapäättäjän ja virkamiehen lisäksi jokaisen kansalaisen tulee viimeistään nyt herätä ja ottaa koronaviruksen leviäminen ja sen aiheuttama tilanne vakavasti ja noudattaa tiukasti kaikkia annettuja ohjeita. Erikoislääkärinä totean, että jokainen kansalainen on tässä tilanteessa osa sairaanhoitoa. Jokaisen on tehtävä osuutensa koronaviruksen leviämisen rajoittamiseksi. Tautia voi kantaa ja tartuttaa aivan oireettomakin, minkä vuoksi kontakteja tulee todella välttää. Sen sijaan etäyhteyttä, apua ja rohkaistua tulee jokaisen toisille antaa ja antaa sitä päivittäin.

Kroonisista sairauksista tulee jokaisen huolehtia mahdollisimman hyvin, ja lievät infektion oireet tulee kotikonstein hoitaa kotona. Samoin sairaanhoitoon tulee olla yhteydessä vain silloin, kun on todella tarve, ja meidän päättäjien tulee edesauttaa terveydenhuollon mahdollisimman tehokasta toimintaa. Riskiryhmistä, ikäihmisistä tulee huolehtia, niin täällä kotimaassa olevista kuin ulkomailta koti-Suomeen pyrkivistä.

Kumipyörillä kotiin pyrkivät kohtaavat suljettuja rajoja, ja sinivalkoisten siipien lennot ovat täynnä tai ne on peruttu. Kysynkin, kuinka hallitus auttaa suomalaiset kotiin: saadaanko ylimääräisiä lentoja ja vihreää linjaa läpi Euroopan kotiin pyrkiville?

Entä ollaanko Suomessa valmiita kokeilemaan voimakkaasti oireileville myös niitä lääkkeitä, joista Kiinassa on saatu hyviä tuloksia koronainfektiossa ja joita esimerkiksi Israelissa on otettu kokeilukäyttöön?

On paljon kysymyksiä, tarvitaan hyvää, saumatonta yhteistyötä, ja toivonkin hallitukselle ja kaikille viisautta, voimia ja siunausta kaikkiin toimiin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Myönnän vielä puheenvuorot kysymysten perusteella mainitulle ministeri Kiurulle ja Harakalle sen lisäksi.

19.42 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni: Arvoisa puhemies! Tämähän on hyvin poikkeuksellinen tilanne, missä Suomi tällä hetkellä on. Tämä on erittäin vakava tilanne monessa mielessä, ja kiitän eduskuntaa siitä arvokkaasta keskustelusta, jota täällä on käyty, ja myös sen vaatimasta vakavuudesta.

Siksi, että meillä on akuutisti olemassa iso epidemia, joka herättää syvää huolta suomalaisissa, on hallitus ottanut erittäin kovia keinoja käyttöön sen hidastamiseksi ja estämiseksi.

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

si. Kun me selviämme tästä akuutista terveydellisestä kriisistä, mikä tätä maata nyt tämän epidemian myötä kohtaa, niin me tulemme saamaan myös erittäin mittavia taloudellisia seurauksia tästä kaikesta.

Ja tästä kaikesta me olemme olleet tietoisia, mutta jopa talouttakin tärkeämpää on se, että jokainen suomalainen voi terveytensä ja turvallisuutensa puolesta olla turvassa tässä maassa. Mutta me joudumme hoitamaan myös sen talouden kuntoon, ja tällä tulee olemaan merkittävää vaikutusta meidän yrityksiimme, ihmisten työpaikkoihin, tässä hetkessä, ja hätä on varsin suuri, joten siksi hallituksen on täytynyt toimia myös talouden osalta erittäin massiivisesti välittömästi ja ensi vaiheessa. Eli niitä nopeita toimia, joita me pysytymme laukaisemaan välittömästi, me saamme liikkeelle noin viiden miljardin euron arvosta. Se on Finnveran takauksia, se on Valtion Eläkerahaston yritystodistuksia, se on nopeita verojärjestelmään, maksujärjestelmään tehtäviä muutoksia lähes puolentoista miljardin euron edestä, ja kaikesta tästä muodostuu se ensimmäinen paketti, mutta lisääkin toimia me tarvitsemme, se on aivan selvä asia, ja niitä koko ajan valmistellaan.

Ja mitä seuraa sitten siitä ajasta, kun tästä kriisistä vielä päästään yli — sen jälkeen, kylä, me tarvitsemme kovasti työtä, että Suomi nousee taas taloudessa kiinni siihen kasvuun, joka vääjäämättä jossain vaiheessa Euroopassa ja maailmalla aloittaa, [Puhemies koputtaa] mutta nyt meidän pitää hoitaa tämä vääjäämätön kriisi ensisijassa.

19.44 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen: Arvoisa puhemies! Edustaja Juvonen nosti tässä puheenvuorossaan esiin lääkehuollon ja lääkkeiden saatavuuden Suomessa. Hallitus on tänään säätänyt käyttöönottoasetuksella valmiuslain 87 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta välittömästi. Se tarkoittaa sitä, että me voimme rajoittaa terveydenhuollossa käytettävien lääkkeiden, tavaroiden ja palveluiden myyntiä, mutta haluan tässä samalla kuitenkin todeta, että tällä hetkellä meillä ei ole pulaa lääkkeistä Suomessa.

Nämä Suomessa olevat velvoitevarastot ovat hyvin turvanneet sen, että kaikilla suomalaisilla on saatavillaan näitä lääkkeitä, ja meillä todella Suomessa olevat lääkkeet on hyvin turvattu, ja myöskin kaikilla suomalaisilla lääkehuollon toimijoilla on yhteinen tahto siitä, että tämä myös säilyy. Nämä velvoitevarastot on turvattu nyt niin, että sieltä lääkkeitä ei voi ulos myydä. Me olemme myös ainoa maa Euroopassa, jolla tällainen velvoitevarasto ylipäättänsä on olemassa. Tällä asetuksella, mikä tänään on säädetty, me voimme turvata lääkkeiden saatavuuden Suomessa ja varmistaa myöskin suomalaisen lääkehoidon toimivuuden.

19.46 Ulkoministeri Pekka Haavisto: Arvoisa puhemies! Hyvää keskustelua ja erittäin hyvää kriisitietoisuutta on tullut jo monissa puheenvuoroissa.

Edustajat Juvonen ja Tanus kysyivät, mitä tapahtuu suomalaisille matkailijoille tässä tilanteessa. Ensinnäkin hallitus kehottaa niitä, jotka ovat matkalla, palaamaan kotiin. Nyt on se aika palata Suomeen ja tässä vaiheessa omatoimisesti hankkia lentolippu, vaihtaa lentolippu, keskustella lentoyhtiön tai toisen lentoyhtiön tai matkatoimiston kanssa siitä, miten pikimmin pääsisi tänne. Tämä ei tietenkään koske niitä, joilla on pysyvä asumus jossakin, jotka ovat pysyvästi sijoittuneet muualle, mutta sellaiset matkailijat, jotka saattaisivat jäädä loukkuun, kun rajoja suljetaan eri puolilla: nyt on aika palata Suomeen. On hyvin tärkeää, että ne matkajat, jotka tänne tulevat, myöskin omaehtoisesti menevät tähän kahden viikon karanteeniin, eli eivät sitten levitä virusta tänne Suomeen tullessaan.

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

Ulkoministeriö on lisännyt omaa tiedotustaan. Meillä on siellä päivystys olemassa, ulkoministeriön sivujen kautta voi saada tietoa ja tarvittaessa olla yhteydessä, mutta päivystyksemme toimii vain hätätilanteissa. Se, että joutuu itse lentolippunsa varaamaan ja hoi-tamaan, kuuluu normaalin matkailijan asioihin.

Sen sijaan rajat eivät ole kiinni tietenkään Suomeen palaaville ihmisille. Ne, jotka täällä pysyvästi asuvat tai ovat suomalaisia, voivat tulla tänne milloin tahansa. Pyrimme myös-kin auttamaan niitä, jotka joutuvat käyttämään Suomea transitmaana palatessaan omiin ko-timaihinsa. Olemme olleet hyvin tiiviissä yhteydessä Pohjoismaihin, olemme olleet tiiviis-sä yhteydessä Baltian maihin. On sellaisia matkaajia, jotka joutuvat Suomen kautta sitten palaamaan omaan kotimaahansa. Tämäkin yhteydenpito on näissä olosuhteissa erittäin tär-keää, ja olemme sitoutuneet siihen sekä EU:n puitteissa että pohjoismaisen yhteistyön ja Baltian maiden kanssa tehtävän yhteistyön puitteissa, että autamme toisiamme tässä tilan-teessa ja pyrimme, totta kai, pitämään auki humanitääriset käytävät näille tarpeille, ja ta-varaliikenne, huoltovarmuus, rajat ovat kaikille näille auki.

19.48 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson: Arvoisa puhemies! Haluan myös kiit-tää koko eduskuntaa tästä äärimmäisen hyvästä ja syvällisestä keskustelusta. Mehän kes-kustelemme oikeastaan siitä, minkälaisia toimenpiteitä me Suomen kansanedustajat olem-me valmiita tekemään, jotta me saamme koko kansakunnan mukaan näihin talkoisiin, jois-sa halutaan suojella ihmiselämiä.

Me haluamme suojella sitä perusoikeutta, joka on ehkä se kaikkein tärkein perusoikeus, oikeus elämään. Minä luulen, että tämä on nyt se tärkein viesti kansalaisille. Me teemme poikkeuksellisia päätöksiä, vaikeita ratkaisuja erittäin vaikeissa olosuhteissa. Me teemme näitä päätöksiä suojellaksemme juuri heitä, jotka eniten sitä tarvitsevat. Sen takia — kun minulta on myös kysytty, minkä takia halutaan rajoittaa ihmisten kanssakäymistä — se vastaus on juuri se, että rajoittamalla kanssakäymistä me voimme parhaiten suojella van-huksia, niitä ihmisiä, jotka ovat riskiryhmissä, tartunnalta, koska koronavirus on juuri näil-le ihmisille erittäin vaarallinen tai voi olla erittäin vaarallinen. Tämä on hyvä tiedostaa ja muistaa.

Tästä valmiuslaista me otamme nyt käyttöön sen osion, mikä nyt tässä hetkessä kat-sotaan tarpeelliseksi. Haluan myös painottaa, että vielä ei oteta käyttöön valmiuslain 118 §:ää, jossa säädellään liikkumis- ja oleskelurajoituksia. Se, mitä valtioneuvosto on lin-jannut, että rajoitetaan julkiset kokoontumiset 10 henkilöön ja suositellaan välttämään tar-peetonta oleilua yleisillä paikoilla, on hallituksen linjaus, ja sillä linjauksella [Puhemies koputtaa] ei säädetä uusia rangaistuksia. Se on hyvä muistaa, että se ei ole nyt tämän lin-jauksen päätarkoitus, vaan tarkoitus on se, että suojellaan [Puhemies: Aika!] ihmishenkiä.

19.50 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Elämän ja ter-veyden suojelemiseksi ollaan nyt tilanteessa, jossa saadaan uusia keinoja käyttöön. Poik-keuksellisissa olosuhteissa vaaditaan myös poikkeuksellista venymistä suomalaisilta niin, että tänään ollaan keskustelemassa siitä, voidaanko elämän suojelemiseksi vaatia kaikilta suomalaisilta myöskin osittaista joustoa perusoikeuksien suhteen.

Tämän illan varmasti keskeisin tarkoitus on etsiä kansakunnasta sellainen tahtotila, että teemme kaikkemme, jotta ihmiset, jotka ovat riskiryhmissä, erityisesti yli 70-vuotiaat suo-malaiset, pärjäisivät tulevan epidemian yli. Varmasti muut ikäryhmät ottavat epidemian vastaan, moni saa tartunnan, ja merkittävä osa tartunnan saaneista sairastuu, mutta tärkein-

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

tä olisi pitää huolta siitä, että erityisesti ikäihmiset eivät koskaan sairastuisi. Tämä siksi, että monella ikäihmisellä on niin merkittävä kuolleisuusriski, ja siksi elämän suojelemiseksi meidän on otettava käyttöön vielä tiukempia tapoja pitää huolta siitä, että tässä yhdessä onnistumme.

Moni oli huolissaan ikäihmisistä ja syystä. Me tulemme tekemään erillisen kokonaisuuden, millä tavalla nämä tulevat valmiuslain antamat keinot otetaan käyttöön siinä, että me pystymme sosiaalihuollon puolella pitämään huolta siitä, että erityisesti kotihoidossa olevat vanhukset ovat turvassa. Se vaatii meiltä hyvin poikkeuksellisia aikoja myöskin henkilökunnan jouston suhteen, koska työtehtävien osalta on pidettävä huolta siitä, että kontaktien pinta [Puhemies koputtaa] on myös kotihoidon asiakkaiden suhteen hyvin pieni, jotta ihmiset selviävät tämän epidemian yli. Teemme kaikkemme. [Puhemies: Aika!] — Kiitoksia omasta puolestani.

19.52 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Minäkin kiitän puolestani tästä hyvin yhteishenkisestä keskustelusta, jota olemme tänä iltana käyneet.

Kun matkustaja- ja henkilöliikennettä suljetaan, olen saanut paljon yhteydenottoja siitä, minkälaisiin hankaluuksiin ihmiset vääjäämättä tästä joutuvat. Finnair jatkaa tarjontansa supistamista, mutta kotiutuslentoja hoidetaan. Se on tässä äärimmäisen tärkeää. Ja kuten ministeri Haavisto tuossa juuri kuvasi, kenenkään ei pidä matkustaa ulkomaille, ja ne, jotka ovat matkoilla ulkomailla, palatkoot mahdollisimman nopeasti, mutta jos on pysyvää oleskelua ulkomailla, niin silloin voi itse päättää, jääkö sen terveydenhuollon piiriin vai koeekeko, että on tultava Suomeen.

Tilanne on kiistämättä varsin kimurantti. Nämä ovat vaikeita asioita Euroopassa, missä rajoja ja rajoituksia on jatkuvasti lisää ja ihmisten liikkuminen käy vaikeaksi. Puhuin eilen pohjoismaisten ministerikollegoiden kanssa, ja siellä Tanskan ja Norjan liikenneministerit totesivat, että on valtava haaste saada ihmiset kotiin, mutta teemme luonnollisestikin kaikkemme sen eteen, että tämä sujuu mahdollisimman mutkattomasti.

Ihmisten liikkumista Suomen sisällä ei nyt rajoiteta, ja uskon, että se tulee olemaan viimesijainen toimenpide.

Yhtä tärkeätä on pitää tietenkin tavarain ja rahdin liikenne mahdollisimman sujuvana Suomesta ulos ja Suomeen sisään, ja senkin eteen teemme mahdollisimman paljon toimenpiteitä.

Näin lopuksi voisin todeta, että ministeriöni nimessä on kaksi elementtiä, se on liikenne- ja viestintäministeriö, ja sitä mukaa kuin liikenne vähenee, viestintä lisääntyy. On ilo sanoa, että suomalaiset tietoliikenneverkot ja puhelinverkot ovat hyvässä kunnossa, kapasiteetti riittää. Voin siis luvata, että yhteydet pelaavat, ihmiset pääsevät kotiin ja tavarat ja palvelut löytävät asiakkaan luo.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Meillä on tarpeen yrittää pysyä aikataulussa, jotta saadaan nämä päätökset tehtyä hallituksen asettamassa tavoiteaikataulussa, ja sen takia kohta tulee tauko, mutta sitä ennen muutama puheenvuoro vielä.

19.55 Maria Guzenina sd: Arvoisa puhemies! Se on näin, että yhteiskunta ja jokainen meistä sen jäsenenä joutuu nyt mukautumaan uudenlaisiin haasteisiin, rajoituksiin ja velvollisuuksiin. Nyt taivas on täyttynyt niistä kuuluisista mustista joutsenista, joita ei pitänyt

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

olla olemassa. Nämä haasteet ovat suuret, mutta suomalainen hyvinvointiyhteiskunta, sen puitteissa tehty varautuminen, nyt tehdyt viisaat ja välttämättömät poliittiset, hyvin vaikeatkin päätökset ja meidän vastuulliset kansalaiset ovat kuitenkin paras mahdollinen suoja tässä vaikeassa tilanteessa.

Hallitus on antanut nämä valmiuslain käyttöönottoasetukset, jotta suojelisimme ja pitäisimme huolta etenkin niistä, joille koronavirus on hengenvaarallinen. Hallitus on toiminut pääministeri Marinin johdolla viisaasti ja vastuullisesti, ja hyvä, että kunnissa tehtävä työ on myös huomioitu hallituksessa. Ministeri Paaterohan tänään tiedotti, että kuntia tuetaan näissä poikkeusoloissa.

Välttämättömän ihmishenkien vaarantumisen lisäksi koronaviruksen uhat taloudelle ja ihan kaikkien yleiselle turvallisuudelle, turvallisuudentunteelle sekä tulevaisuudenuskolle ovat vakavia. Siksi, arvoisa puhemies, kun kriisi on näin paha, on täällä eduskunnassa ja kaikkialla yhteiskunnassa puhallettava nyt yhteen hiileen. Viestin on oltava selkeä meiltä kaikilta. Nyt tehdään yhdessä kaikki se, jonka avulla me selviämme niin ihmishenkien suojelemisessa kuin talouden osalta.

Lopuksi, arvoisa puhemies, aivan erityinen kunniamaininta niille, jotka kaiken tämän keskellä tekevät työtään, joita ilman yhteiskuntamme lamaantuisi. Minä puhun kaupankasvoista, varastotyöntekijöistä, joukkoliikenteen kuljettajista, poliiseista, siivoojista, opettajista, henkilökohtaisista avustajista, roskakuskeista ja muista. Jaksetaan yhdessä, selvitetään yhdessä.

19.57 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Kuten on tullut esille, perussuomalaiset tukevat valmiuslain mukaisia toimivaltuuksia poikkeusoloissa. Perussuomalaiset haluavat suojella riskiryhmiä ja varmistaa suomalaisen talouden, turvallisuuden ja terveyden suojelemisen, aivan kuten me normaalistikin teemme. Erilaisilla toimenpiteillä poikkeusoloissa puututaan kuitenkin keskeisiin perusoikeuksiin, kuten liikkumisvapauteen ja kokoontumisvapauteen. Perustuslaissa ei ole määritelty näille perusoikeuksille mitään etusijaa. Ne tehdään aina punninnassa, mutta perusoikeutena oikeus elämään on varmasti ja kaikkien mielestä täällä superperusoikeus, joka menee kaiken edelle, ja näin tulee ollakin.

Minusta hallituksen erilaiset toimenpiteet — osin näillä asetuksilla tehtävät, osin muut toimenpiteet — ovat oikeansuuntaisia ja oikein kohdistettuja. Meillä ei esimerkiksi ole tarvinnut mennä, ainakaan liian nopeasti mielestäni, mihinkään sen tyyppiseen, kuten Ranskassa, että kaikkien liikkumisvapautta rajoitetaan, vaan yritetään hakea ne riskiryhmät ja kohderyhmät. Toki tähänkin voidaan joutua menemään — emme vielä tiedä sitä.

Me annamme teille oppositiosta kansanedustajina ja ihmisiltä tuolla kadulla tukea ja luottamusta, ja saatte paljon niin sanotusti valtaa valmistella ja tuoda tänne asioita ja myös poikkeusoloissa tehdä omia päätöksiä. Käyttäkää tätä valtaa ja teille osoitettua luottamusta viisaasti ja harkiten ja muistakaa se, että vaikka meidän on monessa asiassa ideologisesti vaikea teihin luottaa, niin me annamme teille nyt paljon luottamusta. Ja vielä korostan: käyttäkää sitä viisaasti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt asian käsittely sekä keskustelu tämän asiakohdan lisäksi kohdista 3—6 keskeytetään. Niitä jatketaan kello 24 tänään perustuslakivaliokunnan kokouksen jälkeen.

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

Asian käsittely ja täysistunto keskeytettiin kello 19.59.

Täysistuntoa ja asian käsittelyä jatkettiin kello 0.01.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt jatketaan tänään aiemmin kesken jäänyttä istuntoa 2 minuutin puheenvuoroilla.

0.01 **Mia Laiho kok:** Arvoisa herra puhemies! Koronapandemia ravisuttaa koko maailmaa. Koronaan tulee sairastumaan suuri määrä väestöä myös Suomessa. Suuri sairastuneiden määrä johtuu siitä, että kyseessä on uusi virus, jolle meillä ei ole vielä kehittynyt vastustuskykyä. Suurin osa sairastaa taudin onneksi lievänä, mutta toisaalta ikäihmiset ja ihmiset, joilla on jokin muu merkittävä perussairaus tai vastustuskykyä alentava lääkitys, voivat sairastua hyvinkin vakavasti. Sen takia onkin tärkeää, että yritämme kaikin keinoin ehkäistä riskiryhmissä olevien ihmisten sairastumista. Vähentämällä sosiaalisia kontakteja vähennämme myös riskiä, että suuri määrä ihmisiä sairastuisi samanaikaisesti ja aiheuttaisi liikaa kuormitusta terveydenhuollollemme. Terveydenhuollon turvaamiseksi valmiuslaki on tarpeen. Henkilökunnan suojaaminen on ensiarvoisen tärkeää heidän suuren tartuntariskin ja työkyvyn ylläpitämisen takia. Suojavarusteiden riittävyys on todella tärkeä asia työsuojelun näkökulmasta ja henkilökunnan terveenä pitämiseksi. On myös muita työntekijäryhmiä, kuten apteekkihenkilöstö, laitoshuoltajat, opettajat, poliisi, Rajavartiolaitos, turvallisuuden edustajat ja monet muut, joiden työturvallisuudesta on huolehdittava asianmukaisesti.

On myös muistettava huolehtia henkilökunnan jaksamisesta. Työvuorot eivät voi olla kohtuuttoman pitkiä edes kriisitilanteessa, ja hyvää johtamista tarvitaan. Hoitohenkilökunta tarvitsee myös lepoa palautuakseen. Tänä poikkeuksellisena aikana myöskään muut sairaudet eivät ole kadonneet mihinkään. Hyvä lääkehuolto, lääkkeiden saatavuus, on varmistettava, jotta ihmisten sairaudet tulevat hoidetuiksi ja hoidon laatu turvattua. Suomessa on korkealaatuinen ja hyvä terveydenhuolto, ja voimme luottaa erinomaisten ja [Puhemies koputtaa] osaavien ammattilaisten hoitoon, jos itse sairastumme. Tässä poikkeuksellisessa tilanteessa on yhdistettävä kaikkien voimavarat ja puhallettava yhteen hiileen, jotta tästä tämän vuosisadan suurimmasta kriisistä selvitään. [Puhemies koputtaa] Pidetään itsestämme ja toisistamme huolta.

0.04 **Mikko Savola kesk:** Arvoisa herra puhemies! Huoltovarmuuden merkitys korostuu poikkeuksellisina aikoina. Ruoantuotannon omavaraisuus, lääkehuolto ja energia ovat asioita, joita kaikki kriisissä olevat maat tarvitsevat yhtä aikaa. Onneksi Suomi on huoleh-
tinut monella tavoin omavaraisuudesta — näin ei kaikkialla ole. Näiden ylläpitämisestä ja omavaraisuuden nostamisesta on huolehdittava myös kriisin jälkeen.

Valmiuslain käyttöönotto on vakava, ainutlaatuinen, järeä ja hyvin poikkeuksellinen toimenpide. Sen käyttöönottoon vaaditaan tasavallan presidentin, valtioneuvoston ja eduskunnan yhteinen näkemys. Jokainen suomalainen joutuu nyt astumaan ulos omalta mukavuusalueeltaan. Maan hallitus ja ministeriöt voivat rajoittaa normaalia elämäämme ja määrätä viranomaisia ja muita yhteiskunnan kannalta merkityksellisiä tahoja maamme kannalta kriittisiin tehtäviin.

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

Korona ei ole leikin asia. Kaikki voitava taudin kontrolliin saamiseksi on tehtävä nyt. Suomen talous tulee olemaan lujilla. Yrityksille on luotava vahva tukipaketti kriisistä selviämiseksi. Häätä tulee olemaan suuri. Kaikki keinot ovatkin hallituksella nyt pöydällä.

Herra puhemies! On tärkeää, että tästä poikkeuksellisesta asiasta on vahva yksimielisyys ja olemme yhdessä täällä, niin hallitus kuin oppositio, isänmaan asialla. Pikkuasioista ehdimme vänkäämään sitten myöhemminkin. Ollaan toistemme tukena ja apuna, vaikkamme voikaan olla lähellä.

0.06 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Elämme poikkeuksellista aikaa koko maailmassa. Nyt on oleellista tunnistaa ratkaisut viruksen leviämisen rajaamiseen, riittävän hoitokapasiteetin ja huoltovarmuuden turvaamiseen sekä taloudelliset toimet yksilöiden ja yritysten selviämiseen akuutin kriisin yli. Elvytys- ja työllisyystoimia tarvitsemme viruksen hellittäessä.

Jotta terveydenhuoltomme kapasiteetti riittää ja jotta maailmanlaajuinen viruksen leviäminen saadaan hallintaan, ovat rajaamistoimet ja valmiuslain tuomat toimet tarpeen, niin raskaalta kuin vapauksien rajaaminen nyky-yhteiskunnassamme tuntuukin. Huomenna käynemme yksityiskohtaisempaa keskustelua perustuslakivaliokunnan mietinnön pohjalta.

Kriisitilanne ja taloudellinen huoli kiristävät monen aikuisen jaksamista. Toivon, että etäopetusta järjestettäessä huolehdimme systemaattisesta tuesta, jota lapsille, nuorille ja perheille tänä poikkeusaikana voidaan tarjota. Paljon tästä voidaan tehdä etäpalveluin. Koululaisten ruokahuollon ohella täytyy muistaa, että osa aikuisväestöstämme on ruokaavun piirissä ja tarvitsee nyt korvaavia ratkaisuja.

Toinen huoleni koskee terveydenhoidon henkilöstön riittävyyttä. Osa henkilöstöstämme on palaamassa kotimaihinsa, muun muassa Viroon. Osa on sairastunut, osa joudutaan uudelleen kouluttamaan tehohoidon tarpeisiin. Omaiset ja hoivakotien ulkopuoliset toimijat, jotka ovat vanhustenhoidossa auttaneet ja kuntouttaneet, on tartuntariskin vuoksi rajattu pois. Meidän tulisi pian rekrytoida vapaaehtoisia, esimerkiksi nuoria ja varusmiehiä, avuksi vanhustenhoitoon, jotta turvaamme hoitohenkilökuntamme jaksamisen viruksen vaikutusajan mahdollisesti venyessä pitkäksi.

Minulla on vahva luottamus, että vaikeassa tilanteessa toimimme yhteisen edun hyväksi ja huolehdimme ensin heikoimmista.

0.08 Katja Hänninen vas: Arvoisa puhemies! Koen erittäin tärkeänä, että myös poikkeuksellisina aikoina kansalaisten toimiva arki ja toimeentulo taataan. Kouluja nyt suljetaan, ja lapset kehoitetaan hoitamaan kotona. Kun toiset voivat jatkaa tästä huolimatta työntekoa etänä, joutuvat kuitenkin toiset vanhemmat jäämään pois töistään lastenhoidon takia, ja kuten tiedämme, monelle pienituloiselle tämä on erittäin vaikeaa. On tärkeä selvittää viipymättä, saako vanhempi tässä tilanteessa tartuntatautilain mukaista korvausta vai miten perheen toimeentulo turvataan. Joka tapauksessa huoli jokapäiväisestä toimeentulosta painaa ihmisten mieltä, kuten huoli mahdollisesta omasta tai läheisen sairastumisestakin.

Arvoisa puhemies! Todella vaikeassa tilanteessa ovat tällä hetkellä myös yksinyrittäjät, itsensä työllistävät ja nollatuntisopimuksella työskentelevät henkilöt. Epävarmuus on heille pahin tila. Meidän tulee mahdollisimman pian yhdessä löytää ratkaisu heidän tilanteeseensa ja turvata heidän asemansa. Poikkeustila ei saa johtaa siihen, että ulosottojen määrä

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

kasvaa ja leipäjonot pitenevät, vaan meidän tulee pitää huoli siitä, että taloudellisen ja muun avun tarpeessa olevat sitä myös saavat. Ruoka-avun perillepääsy on myös turvattava. Olen varma, että tästäkin tilanteesta selviämme solidaarisuudella ja yhteistyöllä.

0.09 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Koronaviruspandemia on vakava asia, ja on ihan selvää, että koko eduskunta yhdessä tekee kaikkensa sen asian hyväksi, että saadaan vähennettyä tämän epidemian leviämistä ja hallitus saa kaiken tukensa siihen, mitä se tämän hyväksi tekee.

Olisin halunnut ministereiltä kysyä, kun täällä on kaksi ministeriä paikalla — kiitos teille siitä, että olette vielä tänne puolenyön jälkeen tulleet meitä kuulemaan. Haluaisin kysyä tästä huoltovarmuudesta. Uutisten mukaan Suomella on 80 prosentin omavaraisuusaste ja Ruotsissa on 50 prosentin, ja sieltä kuulemani mukaan on jo kyselty Suomesta jotain apuja. Mitä kaikkia apuja Suomesta on pyydetty, muuta kuin mahdollisesti ruokaa halutaan kohta ostaa?

Sitten toisekseen, kun Euroopan unionissa tehtiin eilen päätös, että Euroopan unionista ei saa viedä suojaruokavaroja pois unionin maiden ulkopuolelle, niin miten Suomea hallitus nyt suhtautuu siihen, kun suomalaiset yritykset kuitenkin vievät näitä suojaruokavaroja, kasvosuojaimia esimerkiksi, tällä hetkellä eri maihin, kuten Italiaan, että tullaanko nämä nytten pitämään täällä omassa maassa?

Näistä kasvosuojaimista olisin sen verran halunnut vielä sanoa, että Yhdysvaltain tautikeskus CDC on kertonut kotisivuillaan, että hengityssuojain käyttö on välttämätöntä terveydenhuollon työntekijöille, ihmisille, jotka hoitavat sairasta sukulaista, ja niille, joilla on koronavirukseen viittaavia oireita. Esimerkiksi Kiinassa taitaa olla joka paikassa pakollista käyttää hengityssuojaimia, ja Kiinassa tauti onkin saatu pysäytettyä. Tänään ilmoitettiin, että siellä oli 21 uutta tartuntaa, joten aika vähän niin suuressa maassa.

Arvoisa ministeri, onko näistä yhdessä muiden toimien kanssa hyötyä ja onko niitä mahdollisuus myös riskiryhmässä [Puhemies koputtaa] olevien kansalaisten hankkia, koska tällä hetkellä myydään eioota joka paikassa, että ne henkilöt, joilla on suuri riski sairastua, [Puhemies koputtaa] voisivat vaikka omatoimisesti hankkia tällaisia N95-hengityssuojaimia, jotka vähentävät [Puhemies: Aika!] koronaviruksen leviämismahdollisuuksia?

0.12 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! ”Toivon sydämestäni, että se yhteistunto, joka koettelemuksissamme on meitä pystyssä pitänyt, yhä lujittuisi, sillä siitä riippuu kansamme menestys ja tulevaisuus.” Näin presidentti Kallio totesi, kun talvisota päättyi.

Korona — maailmanlaajuinen, eurooppalainen ja suomalainen kriisi — opettaa meille nöyryyttä ja ihmisen pienuutta. Emme hallitse kaikkea sitä, mitä ympärillämme tapahtuu. Monessa kirkossa ja kodissa on rukoiltu viime päivinä isänmaan, lähimmäisten ja päättäjien puolesta.

Hallituksen toimet suojaavat kaikkein heikoimpia, haluamme suojella elämää. Koulunkäynnin siirtyminen koulutiloista etäopetukseen vaikuttaa laajasti. On tärkeää puhua lasten ja nuorten kanssa siitä, miksi rajoitamme elämää. Valmiuslain käyttöönotto varmistaa muun muassa sen, että kaikki koulutuksenjärjestäjät voivat siirtyä joustavasti lähiopetuksesta etäopetukseen rahoituksen vaarantumatta. Saamme tästä kaiken kaikkiaan arvokasta kokemusta.

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

Tämän lain käyttöönotto rajoittaa merkittävästi perusoikeuksiamme ja hankaloittaa elämäämme. Lieveilmiöt ja perheiden vaikeudet voivat pahentua poikkeavissa oloissa, joten myös sosiaalihuollon toimintakyky ja perheiden tuki tulee turvata.

Arvoisa puhemies! Uhka on myös mahdollisuus. Maailma ei palaa entiselleen. Samalla kun ratkomme haasteita, meidän tulee tähtyä myös tulevaan. Ja kaiken kaikkiaan [Puhemies koputtaa] yhdessä onnistumme — jospa ihmiset nyt löytävät toisensa uudelleen.

0.14 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Valmiuslain myötä otetaan järeämmät keinot käyttöön koronaviruksen leviämisen taltuttamiseksi myös Suomessa. Se on hyvä asia, hallitus, vihdoinkin, mutta tällä on seurauksia, jotka on ratkaistava yhdessä. Tärkeintä on estää koronakuolemat. Vanhukset ja perussairaajat ovat suurimmassa vaarassa, tietenkin. Erityisen tärkeää on terveydenhoitohenkilökunnan, pelastustyöntekijöiden, poliisin, kaupan, opettajien ja siivoojien turvaaminen.

Kaikki yritykset ovat nyt kovilla, etenkin pienet ja keski-suuret yritykset ja myös toiminnalla toimivat. Tukipaketti on tulossa, mutta riittääkö se jaettavaksi kaikille, pienimmillekin? Epäilen, että tämä ei vielä riitä. Ja mitä tekevät pankit ja verottajat, tulevatko vastaan? Yrittäjät ovat ehdottaneet, että valtion pitäisi ottaa hoidettavakseen työnantajien ja yrittäjien sosiaali- ja eläkemaksut määrääjäksi. Mitä mieltä olette siitä?

Nostan myös esille ulosotossa olevat, maksuhäiriömerkinnän omaavat, ylivelkaantuneet ihmiset. Heitä on yli puoli miljoonaa tällä hetkellä. Maksusuunnitelmat on tehty, monella on työpaikka. Työpaikka voi nyt mennä, ja osalla ovat jo yt-neuvottelut käynnissä. Mitä tapahtuu heidän kohdallaan? He ovat todella hermostuneita ja ottavat paljon yhteyksiä. Muistamme myös 90-luvun laman järkyttävän ajan ja sen jälkeisen ajan. Vieläkin ihmiset kantavat näitä vastuita.

Sitten vielä huoltovarmuus, jonka Niikkokin otti esille. Ruoantuotannon omavaraisuus — vihdoinkin toivottavasti ymmärretään, kuinka tärkeästä asiasta puhumme. Ruotsi on vain 50-prosenttisesti omavarainen, Suomi 80-prosenttisesti, ja he ovat ottaneet meihin yhteyttä. He ovat hermostuneita, riittääkö heidän elintarviketuotantonsa.

Puutarhatilat ovat tohkeissaan, mitä tapahtuu. Heillä ei ole työvoimaa. Kuinka työvoimaa saadaan tarpeeksi [Puhemies koputtaa] nyt, kun siellä alkavat työt ja kevättylvöt?

Nämä ovat kysymyksiä. Kiitos, että Haavisto [Puhemies koputtaa] ja Kiuru ovat paikalla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt molemmat paikalla olevista ministereistä pyytävät puheenvuoroa. — Riittääkö kaksi minuuttia? — Siellä nyökätään. Jos Haavisto aloittaa.

0.16 Ulkoministeri Pekka Haavisto: Arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä puheenvuoroista. Puutun oikeastaan vain näihin huoltovarmuuskysymyksiin, joihin edustaja Savola, Niikko ja Elomaa omissa puheenvuoroissaan puuttuivat.

On ensinnäkin totta, että Suomessa on poikkeuksellisen vahva omavaraisuus ja huoltovarmuusajattelu, joka johtuu meidän hyvin kriisitietoisesta ajattelustamme, mukaan lukien puolustuskysymykset, ja tämä tietysti helpottaa tällaisessa tilanteessa. Se sisältää myös tietyn määrän lääkevarastoja, ja tätähän on nyt tänäkin päivän päätöksissä vielä vahvistettu, että täältä ei lähde sellaista lääkemateriaalia, jota itse tarvitsemme näissä yhteyksissä.

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

Nyt on erittäin tärkeää myös samalla sanoa, että osa huoltovarmuuttamme on se, että rajat pidetään auki tavaraliikenteelle. Eli yhtä lailla itään kuin etelään kuin länteenkin voidaan jatkuvasti tavaroita ja tuotteita kuljettaa, ja huoltovarmuuttamme on tietysti myöskin se, että meidän omassa tuotannossamme, muun muassa elintarviketeollisuudessa, työntekijät voivat jatkaa työskentelyään, ja hallituksen ratkaisut ovat tukeneet sitä muun muassa näiden päivähoitopaikkojen osalta, että näin voidaan tehdä näillä kriittisillä aloilla. Kaikki nämä ovat osa sitä, että yhteiskunta pyörisi mahdollisimman hyvin.

Ja sanon vain vielä pienenä lisänä tästä yritystoiminnan tukemisesta, jonka edustaja Elo-maa otti erityisesti esille: valtiovarainministeri Kulmuni esitteli jo maanantaina näitä alustavia ajatuksia tästä paketista, ja ne varmasti tässä täsmentyvät, mitkä alat ja mitkä toiminnot tätä tukea erityisesti juuri tarvitsevat, mutta tämä on ollut hallituksen huolena alusta asti, ja myöskin näihin tullaan reagoimaan.

0.18 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Paljon on varmasti kysymyksiä, jotka vielä ovat sellaisia, että niihin ei ole annettu vastauksia. Kokonaisuudessa on monta osaa, ja käytännössä vielä tulevinakin päivinä saatamme olla tilanteessa, jossa tämänpäiväisiä päätöksiä sitten viedään täytäntöön erityisin, eri ministeriöistä lähtevin ohjeistuksin. Huomenna OKM:n osalta ministerit kertovat sen alueen linjauksista sen jälkeen, kun valmiuslaki eduskunnassa hyväksytään. Ne yksityiskohdat täsmentyvät huomenna.

Myös sosiaali- ja terveydenhuollon puolella on tosiasiaa paljon yksityiskohtia, joista on evästettävä, ja varmasti yksi isoimmista paineista on se, millä tavalla me järjestämme ikäihmisten olosuhteet, kun valtioneuvosto on linjannut hyvin selvästi, että yli 70-vuotiaita suojellaksemme olemme hyvin uudessa tilanteessa, ja ikäihmiset ovat — ainakin toivon — ottaneet hyvin tosissaan sen, että heidän suojelemisekseen on paras nyt välttää tosiasias-
sa niitä kontakteja. Tältä osin valmiuslain jälkeen meillä tarjoutuu mahdollisuus siihen, että sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunta myös niiltä alueilta, joilla he eivät nyt esimerkiksi kiireettömän hoidon osalta enää jatka niissä tehtävissä, joita he nyt tekevät, voi olla käytössä laajasti. Silloin koko se kokonaisuus, miten tehostettu palveluasuminen, miten käytännössä kotihoito ja muu palveluasuminen järjestetään, ja erityisesti ne ikäihmiset, jotka pärjäävät vielä ja jotka eivät ole kunnan sosiaalipalveluiden piirissä mutta jotka saattavat tarvita tukea sen takia, että lähiomaisia ei ole, siltä osin tämä kokonaisuus on iso, mutta me tulemme ohjeistamaan hyvin nopeasti, mitä tämä tarkoittaa ensinnäkin kunnille palveluiden järjestäjänä mutta myös yksilökohtaisesti ihmisille. [Puhemies koputtaa]

Tartuntatautilain korvausta selvitetään tällä hetkellä, ja siitä tullaan julkisuuteen.

Edustaja Niikko kysyi suojaimista, ja tänään on tehty tässä kokonaisuudessa myös siitä päätöksiä eli käytännössä annettu erikseen tänään käyttöönottoasetus, joka lähtee siitä, että me pidämme kiinni omavaraisuudestamme, [Puhemies koputtaa] että jokaisella on mahdollisuus siihen, että kansalaisista huolehditaan, ja se koskee myös tätä suojainkysymystä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Jatketaan puhujalistaa.

0.21 Joonas Könttä kesk: Arvoisa herra puhemies! Moni suomalainen on havahtunut epätietoisuuteen tulevasta. Koronaviruksen takia maamme kohtaavat poikkeusolot. Suomen kansalta kysytään nyt kestävyyttä monessa suhteessa. Me suomalaiset olemme sisusta kansaa. Uskon, että suurin osa ottaa valmiuslain vastaan ymmärtäen sen välttämättö-

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

myyden. Vanhempien, isovanhempien tai muiden läheisten tila huolettaa nyt useita meistä. Moni on tänään varmasti pohtinut perheensä puolesta, kuinka me selviämme. Tuleva huolettaa ja pelottaa. Meidän on tehtävä kaikkemme, että näinä poikkeuksellisina aikoina ketään ei jätetä yksin. Yhdessä olemme vahvempia. Nyt on se hetki, kun suomalaiset jousitavat, jaksavat, tekevät ja malttavat. Tämän kaiken me teemme, jotta voisimme parhaiten suojella toisiamme ja erityisesti riskiryhmiä. Nyt on aika tehdä hieman enemmän kuin vähemmän.

Arvoisa puhemies! Ihmisten terveys tulee ensin, mutta nämä poikkeukselliset ajat iskevät myös aivan erityisesti pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Tavallisiin suomalaisiin, työtä tekeviin ihmisiin. Edessä on taantuma. Tarvitsemme politiikkatoimia yritysten rahoituksen varmistamiseksi sekä talouden elvyttämiseksi. Voimme myös itse vaikuttaa siihen, että talous pyörii, että yhteiskunta toimii ja yritysten ja yrittäjien palveluilla on kysyntää.

Näinä poikkeuksellisina aikoina on helppoa huomata se, minkä muutoin saattaa kokea itsestäänselvyytenä: lähimmäisten tuen, yhteisöllisyyden, ystävät ja perheen. Mutta tiedän, että me yhdessä teemme kaikkemme, että isänmaa selviää, ja isänmaa toden totta selviää tämän yli.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Muistutan edustajia täysistuntoja koskevasta valokuvauskäytännöstä.

0.23 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Jotta tärkein ei unohtuisi, niin sanon sen heti ensimmäiseksi: On erittäin hyvä asia, että valmiuslain 3 §:n 3 ja 5 kohta otetaan nyt käyttöön. Se on erittäin perusteltua. Mainitsin itse valmiuslain täällä käydessämme keskustelua 27. helmikuuta, mutta rehellisyyden nimissä en tosin silloin uskonut, että joudumme sen käyttöönottoon.

Muutama sana itse tästä asiasta eli koronavirusepidemiasta. Meillä on nyt Kiinasta ja Italiasta tietoja, mitkä osoittavat, että tappavuus — se on oikea termi, ei kuolleisuus, vaan tappavuus — on ollut yli 80-vuotiaassa väestössä 15 prosenttia ja 70—79-vuotiailla 7—8 prosenttia. Meillä on Suomessa 80-vuotiaita yli 300 000 ja 70—79-vuotiaita yli 550 000. Jos me onnistumme rajoittamaan tartunnan tällä väestöllä 1 prosenttiin, kuolleisuus tulee olemaan koko tässä väestössä tavallisen niin sanotun kausi-influenssan luokkaa eli 400—500 tapausta vuodessa. Mutta jos tämä tarttuu 10 prosenttiin ikäihmisistä, se on kymmenkertainen määrä. Tätä lukua vasten meidän täytyy peilata nyt sitä, miksi me rajoitamme, miksi me eristämme, ja esimerkiksi keskustelu tehohoidon paikkojen riittävyydestä liittyy täysin tähän, onko kysymyksessä 10, 15 vai 1 prosenti. Tämä on kaikkein tärkein asia.

Korostaisin myös kotihoidon merkitystä tässä, koska suurin osa vanhuksista, 70 000, saa säännöllistä kotihoitoa. Siellä he ovat itse asiassa parhaassa turvassa, kun pystymme järjestämään heille sinne lääkkeitä, hygieniää ja apua.

Olen myös huolissani taloudesta. Ihan alkeellisella päässälaskulla joka päivä meidän kansantaloudestamme häviää tällä hetkellä [Puhemies koputtaa] ehkä 200—300 miljoonaa euroa, ja se on valtava summa.

0.25 Jenna Simula ps: Arvoisa herra puhemies! Olemme tänään tilanteessa, jollaista harva on uskonut eteemme koskaan tulevan. Kansakuntaamme uhkaavat kriisit ovat muuttaneet muotoaan viimeisen parin vuosikymmenen aikana, ja pitkä rauhanaika on antanut meidän tuudittautua hiukan vääränlaiseenkin turvallisuudentunteeseen. Sen vuoksi val-

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

miuslain käyttöönotto ja rajut toimet koronakriisistä selviämiseksi herättävät ymmärrettävästi huolta. Suojellaksemme läheisiämme on tilanne otettava vakavasti ja siihen on yhdessä sopeuduttava.

Tulevat viikot tuskin ovat helppoja yhdellekään suomalaiselle. Perheiden arjen järjestelyt muuttuvat radikaalisti, monien toimeentulo on uhattuna ja yhä useampi on jäänyt vaille työtä jo tässä vaiheessa. Yritykset puolestaan kamppailevat konkurssiaaltoa vastaan. Samaan aikaan terveydenhuollossa työskentelee äärimmilleen vedettyä henkilöstöä, jonka panos on maallemme tärkeämpi kuin koskaan. Asiat eivät aina etene suunnitellusti, ja korona testaa kansakuntamme kestävyyttä sekä yhtenäisyyttä. Meiltä jokaiselta vaaditaan nyt paineensietokykyä, ymmärrystä ja kykyä sietää epämukavuutta. Tässä vaiheessa on vielä epäselvää, kuinka tiukkoihin toimenpiteisiin koronan vuoksi vielä joudumme, mutta osoittamalla tilanteen vaatimaa yhtenäisyyttä selviämme kansana tästäkin.

Arvoisa puhemies! Maamme on varautunut poikkeusoloihin, ja nyt varautumisen toimivuus nähdään käytännössä, ja tilanteesta otetaan myös opiksi. Suomalaisella sisulla voimme pitää poikkeusoloissakin yhteiskunnan olennaisimmat toiminnot turvattuina. Terveydenhuollon, pelastustoimen, poliisin, rajavallvonnan ja esimerkiksi alkutuotannon turvaaminen on äärimmäisen tärkeää. Pidetään yhdessä huolta suomalaisista.

0.27 Anna-Kaisa Ikonen kok: Arvoisa puhemies! Elämme poikkeuksellisia aikoja ja olemme sodan jälkeen ensimmäistä kertaa ottamassa käyttöön valmiuslakia koronaviruksen synnyttämän uhan selättämiseksi.

Kunnat ovat tässä varautumisessa ja toimissa avainasemassa. Ne ovat osaavia ja hyvin varautuneita. Moni kunta on jo tehnyt reippaita toimia koronan leviämisen ehkäisemiseksi, niin terveydenhuollossa kuin muun muassa etäopetusjärjestelyissä. Kiitos Suomen kaupungeille ja kunnille tästä esimerkillisestä työstä. Kiitos myös hoitajille, lääkäreille, opettajille ja kaikille niille ammattiryhmille, jotka ovat kunnissa tehneet töitä väsymättä viime vuorokaudet. Samoin moni kunta on jo tehnyt päätöksiä turvataksaan päätöksenteon poikkeusoloissa eli saattanut häiriötilanteiden aikaiset johtamisjärjestelyt kuntoon ja sähköiset päätöksentekomenettelyt myöskin.

Kuntien tilannetta olisi auttanut se, jos kuntien hallintoa koskeva 108 § olisi myöskin otettu mukaan tähän asetukseen, mutta jostakin syystä sitä ei nyt tähän ole päädytty ottamaan mukaan.

On erittäin tärkeää tehdä jatkossakin valmisteluja tiiviissä yhteistyössä kuntien kanssa. Kriittisten palvelujen turvaamiseksi saatetaan tarvita myös uudenlaista joustavuutta resursien ja henkilöstön riittävyyden turvaamiseksi. Kysymyksiä käytännön järjestelyistä ja tulkinnoista on ilmassa vielä paljon. Tänään saatiin linjauksia muun muassa esiopetuksesta ja kouluruokailusta, mutta kysymyksiä liittyy muun muassa edelleen kodeissa asuvien vanhusten hoivan turvaamiseen. Kysymyksiä liittyy myös kuntien hankintoihin, järjestöjen avustuksiin ja laajemminkin muun toiminnan jatkuvuuden turvaamiseen. Toivon, että näitä ratkotaan pikaisesti.

Kriisin talousvaikutukset kuntiin tulevat vastaan pitkällä aikavälillä menojen kasvun, tulojen romahtamisen ja uusista velvoitteista selviämisen muodossa, ja niihin on aikanaan haettava vastauksia, mutta juuri nyt kiireisintä on ihmisten terveyden turvaaminen. Taistelussa koronaa vastaan olemme vahvimmillamme, kun toimimme yhdessä. Nyt on välittämisen aika, ja on ollut hienoa seurata tänään tämän salin keskustelua ja yhteistä tahtotilaa.

0.29 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Korona on keskuudessamme ainakin vakavana uhkana, ja se on viime viikkoina pitänyt myös istuntosalin lehterit tavanomaista tyhjempiä muulloinkin kuin näin yöaikaan. En ole ehkä koskaan eduskunnassa yhden päivän aikana kuullut niin usein sanoja ”yhdessä” ja ”yhdessä selviämme”. Toimimme yhdessä, jotta pääsisimme mahdollisimman vähin vaurioin normaalitilaan. Tilanne on vakava. Valmiuslain asettaminen on äärimmäisen poikkeuksellista, mutta näillä tiedoin tarpeellista. Nyt on tärkeää, että me jokainen noudatamme viranomaisten ohjeita.

Arvoisa puhemies! Konkreettista tukea tarvitsevat nyt erityisesti lapset, nuoret, perheet, sairaat, köyhät ja ikäihmiset. Kuulimme jo äsken ministeriltä vanhustenhoidon ja -tuen tilanteesta, ja haluaisin kysyä sitä, miten turvaamme lapsiperheiden jaksamisen tässä poikkeustilanteessa.

Arvoisa puhemies! Yksituumaiset päätöksemme osoittavat sen, että me haluamme pitää huolta kaikkein hauraimmista. Se ei ole pieni, vaan valtavan arvokas asia, jossa olemme ihmisyyden ytimessä toteuttamassa lähimmäisenrakkautta, hoitamassa yhteisiä asioita, antamassa omastamme. Autuaampi on antaa kuin ottaa.

Tänään puheenvuoroissa on muisteltu talvisodan päättymistä, josta kerrottiin radiossa 13. maaliskuuta 80 vuotta sitten. Tämän jälkeen lähetyksessä kuultiin virsi Suomalainen rukous. Tässä virsikirjamme virressä rukoillaan: ”Siunaa ja varjele meitä, Korkein, kädeläs. Alati synnyinmaalle siipies suoja suo.”

0.31 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! En oikein tiedä, miten tämän muotoilisi, mutta haluaisin korostaa, kuinka tärkeää yritysten tukeminen, etenkin pk-sektorin yritysten tukeminen, olisi ja sitä myöten palkansaajien, koska tilanne on se, että jos tällä hetkellä ei saada yrityksiä riittävästi tuettua, niin konkurssiaallon myötä ja kaikkien taustajuttujen jälkeen tulee käymään todennäköisesti pahimmillaan niin, että meillä itsemurhia tulee tapahtumaan enemmän kuin mitä meillä kuolee koronan aiheuttamaan tautiin.

Henkilökohtaisesti nämä päivät ovat olleet — vähän ehkä naamastakin joku on huomannut — vähän rankkoja johtuen siitä, että tulee väkisin mieleen viiden vuoden takaiset miehtinnät ja se, mitä silloin oman yritykseni kanssa samassa tilanteessa jouduin kokemaan. Sen takia olen ehdottomasti kaikkien hallituksen edustajien käytettävissä 24/7 niissä asioissa, joissa puhutaan pääsääntöisesti vaikka kuljetusalasta tai ympäristöalasta, kierrätysalasta, yritysten mahdollisesti tukemisesta, koska siellä on paljon asioita, mitkä eivät varsinaisesti tulisi maksamaan yhteiskunnalle mitään, vaan on lähinnä kaikennäköisten asetusten ja säädösten hieman viilaamista toiseen suuntaan, ettei tarvitse oikeastaan niin paljon työntää rahaa. Tämä sama homma tulee vielä sitten näkymään takautuvasti ulosotossa olevien tuskana, koska niiden, jotka ovat ulosotossa jo valmiiksi, tuska tulee vain entisestään lisääntymään. Ja ulosoton kaikenikäisiin juttuihin pitäisi saada helpotusta, koska tiedetään, että meidän ulosottoasiakkaittemme määrä tulee moninkertaistumaan. — Kiitos.

0.34 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Terveys ensin, talous sakkaa — siitähän nyt on kysymys. Valmiuslain käyttöönotto on tässä tilanteessa välttämätöntä, mutta kun on valtaa, on myös vastuuta.

Koska edessä olevan poikkeusajan pituutta ei voida nyt tarkkaan tietää, pitää kansalaiset saada vakuuttuneiksi Suomen huoltovarmuudesta ja siihen liittyvistä kysymyksistä. Huoltovarmuuden toimivuus on seuraavien viikkojen avainkysymyksiä. Rajojen sulkeutuessa yritykset ovat jo nyt vaikeuksissa, kun teollisuus ei saa käyttöönsä tarvittavia komponent-

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

teja ja tuotanto takkuua. Myös energiantuotannon ja sen omavaraisuuden turvaaminen kaikissa tilanteissa on tärkeää.

Suomen kaikkien kotien näkökulmasta keskeiseen asemaan nousee elintarvikehuolto. Sen tiimoilta on kaupoissa ollut erikoisia ja värikkäitäkin piirteitä, jopa hamstraamista. Jotta ylilyönneiltä välttyttäisiin, tulee myös hallituksen nyt vahvistaa tietoa, että kansalaisten ei tarvitse olla huolissaan ruoan riittävydestä. Arvoisa puhemies, jotta näin on myös kriisin mahdollisesti pitkittyessä, on tärkeää, että suomalaisilla maataloilla voidaan keskittyä täysipainoisesti ruuan tuottamiseen suomalaisille. Tähän tarvitaan toimenpiteitä esimerkiksi lomituksen toimivuuden varmistamiseen. Elintarviketeollisuuden edellytykset on turvattava kaikissa olosuhteissa. Tämä asia puhuttaa tosiaankin myös naapurimaassa Ruotsissa, jonka omavaraisuuslaskelmat eivät mitä ilmeisimmin ole kaikilta osin kunnossa.

Kaiken kaikkiaan elämme nyt oudossa tilanteessa. Nyt tarvitaan [Puhemies koputtaa] kansallista yhtenäisyyttä ja kykyä päätöksiin, ja niitä meidän tulee olla valmiita tekemään myös jatkossa.

0.36 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa puhemies! Mitä eduskunta ja hallitus voivat tehdä, jotta suomalaisten yrittäjien ja palkansaajien toimeentulo turvataan? Palkat ja laskut on maksettava. Meidän on tehtävä kaikkemme, eikä ainoastaan vain tämän talon, vaan yhtä lailla jokaisen suomalaisen, jotta löydämme yhdessä ne ratkaisut, joilla voimme ennen kaikkea lievittää tilanteen niin taloudellisia kuin terveydellisiä haittoja. Sitä silmällä pitäen valtioneuvosto päätti, että maassamme vallitsevat valmiuslaissa tarkoitetut poikkeusolot. Tämän lisäksi olemme saamassa käsittelyyn lisätalousarvion. Valmiuslain poikkeusajat kestävät aikansa, mutta koronan seuraukset ovat paljon pidemmät. Edessämme on monelta osin tuntematon. Meillä ei ole edes täyttä varmuutta siitä, mitä tämä valmiuslainsäädäntö käytännössä tarkoittaa ja mihin se tulee johtamaan.

Herra puhemies! Suomi on samassa tilanteessa kuin muut maailman maat. Joudumme tekemään päätöksiä epävarmuuden vallitessa. Terveys ja turvallisuus vaativat yhtenäisyyttä niin täällä koti-Suomessa kuin muualla Euroopassa. Meillä hallitus ja oppositio ovat siihen yhdessä pystyneet, ja uskon, että niin pystyvät myöskin kaikki suomalaiset.

Arvoisa puhemies! Valtiovalta Suomessa kuuluu kansalle, ja sitä edustaa tänne valtiopäiville kokoontunut eduskunta. Te, hallitus, olette toimineet tässä tehtävässänne esimerkillisesti. Nyt on meidän vuoromme toimia. Eduskunta arvioi tämän yön ja huomisen päivän aikana asetusten sisällöt ja päättää, jääkö asetus voimaan ja miltä osin. Toivon teille, arvoisa hallitus, voimia ja viisautta. Uskon, että teillä on koko eduskunnan tuki, sillä kriisissä johtajat tunnetaan.

0.38 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Tilanne on meille kaikille uusi. Suomi elää nyt poikkeusoloissa. Tässä tilanteessa tarvitsemme kansallista yhtenäisyyttä.

Hallitus julkaisi eilen rauhanajan oloissa koronakriisin vuoksi poikkeuksellisen kovia toimia, mitkä ovat hyvin kannatettavia. Tärkeintä on, että pystymme varmistamaan terveydenhuoltojärjestelmämme toimintakyvyn ja sitä kautta ihmisten, varsinkin riskiryhmiin kuuluvien, terveyden ja hoidon saatavuuden.

Koko maailmantalous on joutunut koronatilanteen vuoksi ennennäkemättömään tilanteeseen. On hyvin todennäköistä, että Suomen talous on syöksynyt maailmanlaajuiseen lamaan. Jo nyt miltei 90 prosenttia yrityksistä odottaa koronakriisin heikentävän toimintaansa. Jokainen kulunut päivä tukaloittaa yritysten tilannetta entisestään. Näiden yritysten ta-

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

kana on aina ihmisiä. Moni yritys on akuutin likviditeettikriisin edessä. Taloudellisen kriisin seurauksena moni yritys joutuu lomauttamaan tai irtisanomaan työntekijöitä. Erityisen vaikea tilanne on pienillä ja keskisuurilla yrityksillä.

Hallituksen on yhdessä opposition kanssa etsittävä ne keinot, joilla helpotetaan niin ihmisten kuin yritysten selviytymistä koronaviruskriisistä. Etäisyyden pitäminen toisiin ihmisiin ei tarkoita kaiken lopettamista ja kaikesta luopumista. Nyt on hyvä hetki tukea lähiyrittäjiä, tilata ruokaa suoraan kotiin tai ostaa kotimaisesta verkkokaupasta ja näin ollen pitää talouden rattaista liikkeellä.

Täytyy kuitenkin muistaa, ettei kaikilla ole mahdollisuutta tilata ruokaa ravintoloista, kun rahat eivät riitä edes kaupasta ostettavaan ruokaan. Tällaisina hyvin epätavallisina aikoina konkretisoituu näkyvästi se, miten tärkeä paikka koulu on monille lapsille. Se on monille se ainoa paikka, mistä saa päivän lämpimän aterian. Tämänkaltaisiin ongelmiin on löydettävä apua ja ymmärrystä kunnilta sekä valtiolta nopeasti.

Valtio on tällaisella [Puhemies koputtaa] hyvin epätavallisella hetkellä se taho, joka voi velkaantua. Pienillä ja keskisuurilla yrityksillä ei siihen ole varaa, ja siksi toimien niin yritysten kuin perheiden auttamiseksi on oltava [Puhemies koputtaa] riittävän suuria ja vaikeuttavia. Nyt on aika unohtaa itsekkyyks. Yhdessä ja vain yhdessä me selviämme tästä. [Puhemies: Ja nyt on aika!]

0.41 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Tilanne on poikkeuksellisen vakava. On kiitoksen arvoista, että maamme hallitus on tasavallan presidentti Sauli Niinistön kanssa ottanut kovimmat keinot valmiuslakia myöden käyttöön. Näille toimille eduskunta on antanut tänään vahvan, täyden tuen ja ymmärryksen.

Ensisijaista on nyt saada koronaviruksen leviämistä hidastettua. Terveystieteiden meidän ansaitsee suuren kiitoksen, mutta se tarvitsee myös aikaa selvittää poikkeuksellisesta tilanteesta. Pidetään yhdessä huolta, että terveydenhoitojärjestelmämme kestää ja sen työntekijät jaksavat ja pärjäävät.

Myös monet ikäihmiset ovat huolissaan, ja myös heidän läheisensä ovat huolissaan. Kannustan kuntia nyt ottamaan käyttöön laajennetut kotipalvelut niin, että yli 70-vuotiaat saavat tarvitsemansa avun ja tuen. Tässä voidaan hyvin käyttää myös seurakuntia ja SPR:ää ja muita apuna, muistaen kuitenkin huolellisuus tartuntavaaran kanssa. Ikäihmisten pitää tuntea ja myös tietää, että heistä välitetään ja pidetään huolta.

Moni perhe on myös huolissaan, pärjääkö pieni alakoululainen yksin kotona etäopetuksessa. Vanhemmat eivät välttämättä voi jäädä pois töistä, perheiden talous ei monillakaan sitä kestä. Meillä pitää yhteiskuntana olla tähänkin vastaus. Perheiden toimeentulo pitää pystyä turvaamaan myös silloin, kun lapset tarvitsevat äitiä ja isää kodissa työpäivienkin aikana.

Arvoisa puhemies! Monet työntekijät ovat tukalassa paikassa, moni on jo saanut lomautuspäätöksen. Kysymys kuuluu, miten perhe hoitaa pakolliset maksut ensi kuussa. Ja myös yritykset — parturi-kampaajien, kahviloiden ja monien muiden kassavirta on jo loppunut. Meidän tulee löytää keinot auttaa näitä yli tämän vaikean ajan. Näille yrityksille ei [Puhemies koputtaa] ole vielä juurikaan osoitettu sellaisia keinoja, jotka heitä auttaisivat.

Huolehditetaan myös, että oma ruuantuotanto kestää. Se on huoltovarmuutemme kivijalka. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Nyt meidän pitää tehdä yhdessä, luoda uskoa yhdessä ja olla vahvoja yhdessä — kaveria ei pidä nytkään jättää.

0.43 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa koronasta, näin yhdeltä yölläkin, on käynyt selväksi tilannekuva ja se, että olosuhteet ovat vaikeat. Nyt puhumme henkeen kohdistuvasta laajasta riskistä, jollaista kukaan meistä ei haluaisi tässä eduskunnassa kohdata. Kysymys on riskissä olevien hengen ja terveyden suojelemisesta ja terveydenhoidon kantokyvyn turvaamisesta, työntekijöiden jaksamisesta tässä poikkeustilanteessa.

Puolessa päivässä turvallisuudesta tuli tärkein arvo Suomessa. Monelle sukupolvelle Suomessa tämä tapahtui ensimmäisen kerran. Koronavirus on musta joutsen, ja on nyt jo selvää, että sillä on valtava vaikutus, joka ymmärretään vasta tulevina vuosina.

Hallitus esittää laajoja rajoitustoimenpiteitä, joiden seurauksena lisätään resursseja, rajoitetaan ihmisten kokoontumista ja suljetaan rajoja. Linjausten mukaan myös päiväkotien ja koulujen tilat suljetaan. Koulunkäynti jatkuu, mutta opetusta varten ei kokoonnuta koulurakennuksiin kuin vain näissä luetelluissa poikkeustilanteissa. Koulujen kohdalla kyse on digiloikasta yhdessä yössä. Poikkeukselliset keinot oppia, tehdä töitä, pyörittää yritystä ja liikkuu on nyt kaivettava esiin, ja perheiden vastuu korostuu tässä uudessa arjessa.

Sekä omaehtoista varautumista että valtion poikkeukselliset toimet kuitenkin tarvitaan. Hätä on inhimillinen ja taloudellinen, kuten keskustelustakin on käynyt ilmi. Päällimmäisenä talouden tuska kuuluu pieniltä tai keskisuurilta yrittäjiltä, ja olen erittäin huolissani kotitalouksien velkaantumisesta tässä tilanteessa. Tämä viiden miljardin euron pelastuspaketti on vasta alkua siitä tarpeesta, mitä me kohtaamme. Jokaisen tulee huolehtia siitä, ettei aseta ketään riskiryhmään kuuluvaa läsnäolollaan vaaraan tai ole muille vaaraksi. Tilanne on poikkeuksellinen [Puhemies koputtaa] ja vaatii poikkeuksellisia toimia.

0.45 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa puhemies! Vaikka hallitukselta meni liian pitkä aika reagoida niiden toimenpiteiden tekemisessä, joita WHO:n ja Euroopan tartuntatautiviraston terveysasiantuntijat ovat edellyttäneet ja joita olemme oppositiosta vaatineet, olemme kiitollisia, että hallitus on alkanut vihdoinkin toimia tilanteen vaatimalla vakavuudella. Hallitus saa valmiuslain puitteissa täyden tuen yhtä kokonaisuutta lukuun ottamatta.

Olette hallituksena tänään todenneet, että vaikka raja laitetaan kiinni poikkeusolosuhteissa omilta kansalaisiltamme, turvapaikkahakemuksia Ruotsista otetaan siitä huolimatta vastaan. Siirtolaismiehet saavat siis edelleen vapaamatkustaa Ruotsin ja Suomen välillä. Tämä ei istu suomalaisten oikeustajuun, eivätkä nämä reissailijat ole avun tarpeessa. Sen sijaan hallituksen tulee keskittyä oman maan kansalaistensa auttamiseen ja erityisesti niiden, jotka ovat kaikista heikoimmassa asemassa.

Olen saanut jo useita viestejä vähävaraisilta ihmisiltä, joihin yhteiskunnan poikkeustila tulee iskemään lujaa. Toimia ja helpotuksia tarvitaan nopeasti, ihan vain mainitakseni esimerkiksi ulosotossa olevat yli puoli miljoonaa suomalaista — tai yrittäjät. Leipäjonot eivät tule loppumaan vaan kasvamaan, ja nyt tähän joukkoon saattavat joutua myös pienyrittäjien perheet, joilta kaatuu toimeentulo alta.

Arvoisa hallitus! Jo nyt moni ruoka-avun toimittaja on keskeyttänyt avun antamisen kymmenen hengen rajoitusohjeistuksen vuoksi. Tämä sääntöhän on aivan oikein asetettu massojen kokoontumisen estämiseksi, mutta sen tarkoitus on välttää ihmisten tarpeetonta pakkaantumista fyysisesti pieneen tilaan tartuntariskin minimoimiseksi. Ruoka-apua on kuitenkin mahdollista antaa ulkotiloissa niin, että ohjaajat katsovat, että jonot muodostetaan turvavälejä noudattaen. Pyydän, että hallitus mahdollistaa tämän ja ohjeistaa ruoka-aputoimijoita, jotta tämä apu voidaan kriisitilanteessa kansalaisillemme antaa.

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

Hallitus ja suomalaiset, varaudutaan enemmän ja tuetaan toisiamme enemmän. Se antakoon toisille, joka voi, ja toisaalta se käyköön naapurin puolesta kaupassa, joka ei ole riskiryhmää. Jokainen pitääköön yhteyttä lähimmäisiinsä — nyt enemmän kuin koskaan ennen.

0.47 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Minusta oli hyvä, että edustaja Tynkkynen käytti tämän puheenvuoron, sen takia, että eduskunnan tasolla meidän täytyy katsoa hiukan taaksepäin, niin että me näemme, mistä me lähdimme liikkeelle. Kun koronavirusepidemia alkoi maailmalla, niin Suomi oli muutamassa päivässä heti mukana siinä, että tämä tuntematon tauti pyrittiin mahdollisimman hyvin tunnistamaan kaiken sen tiedon valossa, mikä oli käytettävissä, ja siltä osin viranomaiset toimivat heti.

Tämä tieto siitä, että Kiinassa oli alkanut tällainen epidemia, tuli hyvin varhaisessa vaiheessa myös meille. Sen johdosta Suomessa infektio lääkärit aivan heti alkuun ohjeistettiin kaikesta siitä, mitä tuleman pitää. Se johti siihen, että se, missä Suomea pystyi näyttämään todellisen taitonsa, oli se, että nämä tartuntaketjut eivät alkuun hajonneet, vaan ne ovat pysyneet kasassa. [Mika Niikon välihuuto] Tämä on nimenomaan se, minkä takia olemme erilaisessa asemassa kuin moni muu maa. Nämä ovat niitä rajoitustoimien ensimmäisiä keskeisiä tehtäviä, ja Suomi varmasti meni šokkiin siitä kaikesta, mitä tässä maassa infektio lääkäreiden johdolla tehtiin. Täällä suojeltiin, eristettiin niitä, jotka olivat tartunnan saaneet — eli eristykseen — ja toiset, altistuneet, laitettiin karanteeniin. Näitä vakavia päätöksiä tehtiin myöskin koululaisten osalta, eri työpaikkojen osalta, ja tässä on se viisaus, että me lähdimme todella systemaattisesti tätä tekemään. Pääkaupunkiseudun osalta, niin kuin te olette nähneet, tämä on meidän tuleva ensimmäinen epidemia-alueemme, ja siltä osin tällä alueella on jo nähtävissä, että kaikki ketjut eivät ole enää kasassa. Monilla muilla Suomen alueilla ollaan vielä neitseellisemmällä maastolla, [Puhemies koputtaa] ja siellä on ehdottomasti tehtävä tätä jäljitystä ja pidettävä nämä ketjut kasassa. [Mika Niikon välihuuto]

Myöskin — haluan sanoa vielä, puhemies, kun tämä on näin tärkeä asia — me olemme tehneet systemaattisesti sitä, että ihmiset eivät mene kipeänä töihin. Missään nimessä ei... [Puhemies koputtaa] Pidetään siitä kiinni, että 2 viikkoa ollaan karanteenissa tai karanteeninomaisissa olosuhteissa, kun tullaan ulkomailta. Ja tämä viimetorstainen paketti yksistään on vähentänyt tartuntariskiä melkoisesti, kun sitä on nyt jo mallinnettu. Tältä osin viime viikolla tulivat viimeiset päätökset, jotka voidaan tehdä näillä nykyllä, ja nyt ollaan tilanteessa, että torstai-iltana saatiin aikaan parlamentaarinen sopimus siitä, että pystyttiin ottamaan valmiuslaki käyttöön, jolloin on rakennettu iso paketti lisää näitä toimia, jotta kantokyky meidän terveydenhuollossa säilyy ja jotta me voimme suojella ikäihmisiä. Ja minä pidän kaikkea sitä, mitä me olemme tehneet, oikeasuuntaisina toimina, kun katsotaan, miten maailmalla on menetelty.

0.51 Ulkoministeri Pekka Haavisto: Arvoisa puhemies! Voisin lyhyesti vastata tähän edustaja Tynkkynen huomioon tästä, millä tavalla nämä rajat suljetaan. Tähänhän on käytetty rajavartiolain 16 §:n mahdollisuuksia. Siellä mainitaan tämä kansainvälinen suojelu. Sitä lakia ei voi miksikään tässä yhteydessä muuttaa, mutta siellä mainitaan tämä mahdollisuus rajapaikkojen väliaikaiseen sulkemiseen, mutta kuitenkin niin, että suomalaisia ei voi myöskään estää maahan tulemasta, ja tämä on minusta erittäin tasapainoisesti tällä hetkellä tehty. Myöskin tavaraliikenne säilyy näillä rajoilla.

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

0.51 Sanni Grahn-Laasonen kok: Arvoisa puhemies! Suomi on kriisinkin keskellä oikeusvaltio ja vakaa demokratia, ja se ilmenee esimerkiksi tässä hetkessä, kun ylin valtielimemme eli kansan valitsema eduskunta punnitsee valmiuslain käyttöönottoa. Perimmäinen tarkoituksemme on suojata vanhuksia ja perussairaita ihmisiä eli meidän läheisiämme, isovanhempiamme, tämän hyvän maan rakentanutta sukupolvea ja kanssaihmissiä, joilla ehkä tietämättäänkin on perussairaus, joka asettaa heidät suurempaan terveysriskiin koronavirustartuntojen levitessä.

Koska emme tiedä, mitä tästä kaikesta seuraa ja mitkä valinnat ovat tarkalleen oikeita, on nyt vain toimittava parhaan käytettävissä olevan tiedon ja harkinnan mukaan. Vakavalla hetkellä me toimimme tässä salissa tänään kansallisen edun nimissä yhtenäisenä, ja uskon, että se on vahva viesti.

Poikkeuksellisen ja epävarman tilanteen kauneus on yhteisöllisyydessä. Kriisin keskellä ihmisten suurenmoinen hyvyys tulee esiin. Siitä on jo esimerkkejä: kansalaisjärjestöt, yritykset, yksittäiset hyväsydämiset ihmiset ovat heränneet. Yksinäisyys on iso riski hyvinvoinnille, ja tuntuu pahalta, että moni joutuu kokemaan tämän tilanteen yksin. Naapuriapu on nyt tärkeää lähimmäisenrakkautta, myös soitot läheisille, erityisesti ikääntyneille.

Kiitos hoitajille, opettajille, varhaiskasvattajille, siivoojille, virkamiehille — kaikille, jotka venyvät nytkin meidän kaikkien yhteiseksi hyväksi. Teidän on tärkeä tietää, että eduskunta antaa työllenne suuren arvon.

Jo nyt voidaan valitettavasti melko suurella varmuudella sanoa, että kriisillä tulee olemaan pitkäaikaisia seurauksia ja kylmäävät vaikutukset myöskin talouteen. Näkymissä on nyt lomautusten kierre ja kova huoli työpaikoista, ja epävarmuus on suurta. Nyt on aika tukea yrityksiä, sekä meidän kuluttajina että kansallisesti, jotta kun sekin päivä koittaa, että rajoituksista voidaan luopua, meillä on työpaikkoja, yrityksiä, palveluja ja ihmisillä tulevaisuudenuskoa jäljellä, [Puhemies koputtaa] että tästä päästään yli eikä ketään jätetä yksin.

Hyvä hallitus, kiitos ensinnäkin ministereille, että olette täällä. Nyt on aika toimia ja luoda toivoa, [Puhemies koputtaa] ja niitä toimia tarvitaan heti, ja me autamme omilla ehdotuksillamme tässä työssä.

0.54 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Olemme täällä vakavan paikan edessä. Uhkakuva, johon pari kuukautta sitten vielä kukaan ei uskonut, on totta. Kiinasta alkunsa saanut uusi koronavirus uhkaa meidän ja monen muun maailman kansalaisen terveyttä ja tulevaisuutta. Tätä uhkaa vastaan meidän kaikkien on nyt toimittava. Nyt ei ole aika politikoida vaan toimia yhdessä. Siksi hallituksen esitystä valmiuslain käyttöönotosta tulee kannattaa. Etusijalle on laitettava suomalaisten terveyden turvaaminen.

Arvoisa puhemies! Vakavaa huolta kannan myös koronapandemian laajemmista vaikutuksista suomalaiseen yhteiskuntaan. Terveiden ohella talouden iskut meihin kaikkiin, ja erityisesti yrittäjiin, ovat ankarat. Vetoankin nyt niin hallitukseen kuin kaikkiin talouden keskeisiin vaikuttajiin, työmarkkinajärjestöihin ja rahoituslaitoksiin, jotta pahimmalta vältytään. Kokoomus tekee nyt nopealla aikataululla ehdotuksia muun muassa yrittäjien tilanteen helpottamiseksi. Toivon, että niihin myös tartutaan.

Arvoisa puhemies! Uskon ja luotan, että me suomalaiset selviämme tästäkin haasteesta entistä vahvempina. Niin olemme tehneet aiemmin historiamme vaikeissa paikoissa.

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

0.55 Ville Kaunisto kok: Arvoisa puhemies! Minä olen aina uskonut esimerkin voimaan, ja nyt on se hetki, kun esimerkkejä todella tarvitaan. Me siirrymme aikaan, jossa valmiuslaki on astumassa voimaan. Tämä on ensimmäinen kerta sotiemme jälkeen, kun näin tapahtuu. Kertokoon se jotain tilanteen vakavuudesta ja miten siihen pitää suhtautua.

Me päättäjät joudumme nyt rajoittamaan ihmisten vapautta, jotta me voimme turvata sen kaikkein tärkeimmän eli läheistemme, ihan kaikkien, terveyden. Päätökset tulevat olemaan rankkoja, mutta ennemmin liikaa kuin liian vähän. Nyt jo olemme nähneet hienoja esimerkkejä ihmisten valtavasta halusta auttaa toisia. Kun tämä kriisi on ohi, maailma tulee näyttäytymään hyvin erilaisena kuin mihin me olemme tottuneet. Jos se tarkoittaa maailmaa, jossa ”me” on tärkeämpi kuin ”minä”, voi tälläkin pilvellä olla oma hopeareunuksensa. Tällä hetkellä on kuitenkin aivan liian aikaista puhua tämän kaiken tuomista mahdollisuuksista, mutta sekin päivä vielä koittaa.

Jotta voimme rakentaa kestäväää tulevaisuutta, on meidän nyt tuettava pienyrittäjiä ja yrityksiä voimakkaasti. Kokoomus tulee antamaan omat ehdotuksensa hallituksen käyttöön, ja toivon, että niihin suhtaudutaan samalla kunnioituksella kuin me olemme suhtautuneet hallituksen toimiin näissä poikkeusoloissa.

Arvoisa puhemies! Nyt pitää toimia parhaan tiedon mukaan, esimerkillisesti ja yhdessä. Tulkoon tulevaisuus määrittelemään, oliko päätöksemme oikein.

0.57 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Enpä voinut kuvitella aloittaessani vuosi sitten kansanedustajan työtäni, miten vakavan kriisin edessä isänmaamme voisi tällä hetkellä olla. Valmiuslain käyttöönotto on erittäin järeä toimi, jota ei ole käytetty kertaaakaan sotiemme jälkeen. Pidän esitystä valmiuslain käyttöönotosta perusteltuna ja välttämättömänä. Meidän on tehtävä kaikkemme, jotta viruksen leviämistä voidaan ehkäistä ja riskiryhmiin kuuluvia ikäihmisiä ja pitkäaikaissairaita saadaan suojattua taudilta. Terveys menee nyt kaiken edelle.

Tämä keskustelu osoittaa myös Suomen vahvuuden, nimittäin yhtenäisyyden. Poliittisesti mielipiteemme eroavat, totta kai, tässä salissa, mutta kriisin edessä me toimimme yhtenäisesti Suomen hyväksi toisiamme tukien ja auttaen.

Tälläkin hetkellä ammattilaiset terveydenhuollossa, poliisissa, pelastustoimissa tekevät arvokasta työtä ihmisten turvallisuuden ja terveyden eteen. Myös opettajat ja henkilöstö monella palvelualalla joutuvat venymään äärimilleen tämän poikkeustilanteen edessä. Heille kiitos ja suuri arvostus tästä tehdystä työstä.

Herra puhemies! Koronavirus on ennen kaikkea terveydellinen, mutta myös taloudellinen kriisi. Virus on ollut raju isku monelle yrittäjälle palvelualoilla mutta myös monella muulla toimialalla. On erittäin tärkeää, että heitä autetaan tässä tilanteessa, jotta he pääsevät pahimman vaiheen yli ja pääsevät taas sitten jatkamaan työtään tulevaisuudessa.

Hallituksen tukipaketti on tärkeä ensiaskel, mutta on selvää, että se ei tule riittämään. Me tulemme auttamaan, tukemaan, neuvomaan hallitusta kaikin tavoin, jotta kaikki keinot saadaan käyttöön, jotta yrittäjät pääsevät tämän pahimman vaiheen eteen, [Puhemies koputtaa] sillä Suomi on maailman paras maa ja niin se tulee olemaan myös tämän kriisin jälkeen.

0.59 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomen hallitus otti järeät keinot käyttöön koronaviruksen leviämisen estämiseksi. Valmiuslain käyttöönotto on toimi, jollaista ei rauhanajan oloissa ole ennen tarvittu. Toimet heijastuvat laajasti yhteiskuntaan, jo-

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

kaiseen kansalaiseen. Se on vahva signaali siitä, että tilanne on vakava, ja siihen tulee sellaisena suhtautua. Yhteiskunnan syvin olemus on taata kansalaisten terveys ja turvallisuus. Toimimme nyt korostetun valppauden ja huolellisuuden keinoin. Meidän jokaisen on ajateltava kanssaihmiä ja heidän hyvinvointiaan tavallistakin enemmän, samalla huolehdittava itsestämme.

Puhemies! Suomi on täynnä sankaritekoja. Niitä tehdään niin päiväkodeissa, kouluissa, terveydenhuollossa ja lukuisissa muissa paikoissa. Niitä tekoja tarvitaan nyt kaikkialla, olkoot ne lapsiin, ikäihmiin tai yrittäjiin liittyviä, tekoja ihmisten puolesta, tulevaisuuden puolesta. Kantaessani ylpeyttä monien suomalaisten väsymättömästä työstä eduskunnan täytyy kaikin keinoin taata ihmisten toimeentulo, työpaikat ja yritysten toimintakyky. Se vaatii rohkeutta, tahtoa ja viisautta. Meillä on vastuu, jokaisella on vastuu.

Puhemies! Vaikka [Puhemies koputtaa] meillä kaikilla on huoli, luotan suomalaisiin. Me olemme kansa, jota vaikeat ajat yhdistävät, ja kuljemme pystypäin tämänkin ajan läpi. Meitä on ennenkin koeteltu, ja aina olemme jaloillemme nousseet.

1.02 Atte Harjanne vihr: Arvoisa herra puhemies! Valmiuslakia ei ole tehty käytettäväksi kevyin perustein mutta se on tehty käytettäväksi, kun ihmisten ja yhteiskunnan suojaaminen sitä vaatii. Nyt tilanne on sellainen. Ekspontiaalisesti leviävän pandemian edessä on toimittava päättäväisesti ja nopeasti, ja nyt niin on toimittu.

Valmiuslailla vahvistetut toimet eivät enää muuta sitä, että epidemia tulee pyyhkäisemään tämän maan yli. Nyt yhteisenä haasteena on madalta tautipiikkiä ja rajoittaa tartuntojen määrää erityisesti riskiryhmissä. Tärkein keino siinä on fyysisten kohtaamisten draamaattinen vähentäminen, ja on tärkeää, että tämä viesti menee kirkkaana ja viipymättä perille kaikille suomalaisille, kaikkiin kuntiin, kaikkiin yrityksiin. Vaikka tilanne ei ehkä vielä näytä niin vakavalta, niin mitä todennäköisimmin se on sitä pian. Eristämistoimet ovat ikäviä ja vaikeita, mutta lopulta juuri ne pelastavat ihmishenkiä.

Tauti ja sen talousvaikutukset iskevät kaikkiin mutta eivät tasaisesti. Terveystenhuollon ammattilaisilla on edessään kaikkein raskain työ. Talusstoppi iskee kenties pahiten pieniin ja keskisuuriin yrittäjiin, ja muitakin haavoittuvia ryhmiä ja kovalle kuormitukselle joutuvia ammattilaisia on täällä tuotu jo monesti ansiokkaasti esiin. Meidän tehtävänä on täällä tehdä politiikkaa, joka jakaa tämän taakan reilusti ja jolla talus sillataan tämän yli. Myös tässä epäonnistuminen olisi inhimillinen tragedia.

Se on selvää, että nyt tarvitaan sisua, solidaarisuutta ja sitkeyttä — ja luovuuttakin. Tästäkin selvitään ja tästäkin opitaan, ja se tehdään yhdessä.

1.04 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Suomessa on nyt poikkeuksellinen tartuntatauti-epidemia. Tasavallan presidentti ja valtioneuvosto ovat todenneet, että maassa vallitsevat valmiuslain mukaiset poikkeusolot.

Nyt eduskunta päättää valmiuslakiesitysten hyväksymisestä. Emme vielä tiedä, kuinka murheelliseksi asiat menevät. Emme tiedä, kuinka kauan tämä edessämme oleva vaikea aika kestää. Emme tiedä, kuinka moni suomalainen sairastuu. Moni varmasti joutuu kantamaan huolta sairaasta läheisestä. Tässä tilanteessa meidän on tehtävä yhteistyötä yli puoluerajojen, yli hallitus- ja oppositiorajojen, jotta kaikki mahdollinen varmasti tehdään suomalaisten ja Suomen parhaaksi. Tulevaisuus on nyt epävarma, ja siksi on tärkeää, että osoitamme arvostusta heille, jotka tässä kriisissä auttavat toisiaan. Sairaaloissa, terveyskeskuksissa ja poliisissa, päiväkodeissa, kouluissa, apteekeissa, joukkoliikenteessä, lähikaupois-

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

sa, vain muutamia mainitakseni, työskentelevät ihmiset ovat nyt niin sanotusti etulinjassa, ja heille meidän on oltava kiitollisia.

Poikkeustilanne on saanut aikaan sen, että monen yrityksen toiminta on vaarassa. Näin myös monen suomalaisen työpaikka on vaarassa. Siksi on tärkeää, että hallitus jatkaa riipeästi sellaisten toimien kehittämistä, joilla vaikeuksissa olevat yritykset ja niiden työpaikat saadaan pelastettua. Tähän mennessä julkaistut tukitoimet on hyvä alku, mutta ne eivät, ikävä kyllä, riitä. Uusia päätöksiä vielä tarvitaan ja nopeasti, jo tällä viikolla. Kokoomus tukee hallituksen työtä tuomalla keskusteluun omia ehdotuksia ja antamalla tukensa kaikille vaikuttaville ratkaisuille.

Arvoisa puhemies! Edessämme ovat vaikeat ajat. Lähimmäisistä on pidettävä huoli. Me selviämme tästä yhdessä. Tuen valmiuslain käyttöönottoasetuksen ja sen soveltamisasetusten hyväksymistä perustuslakivaliokunnan tätä puoltaessa.

1.06 Mats Löfström r: Ärade herr talman! Coronakrisen kommer få stora ekonomiska konsekvenser. Nuvarande kris är en kris på gräsrotsnivån där efterfrågan i ekonomin dyker av både oro och av de åtgärder som vidtagits för att minska smittspridningen. Krisen är inte åsamkad av det finansiella systemet, som under senaste finanskris. Därför kommer också annorlunda åtgärder att behövas den här gången. Räntesänkningar och att pumpa in likviditet i systemet som stöd för bankerna kommer inte ge samma effekt denna gång. I stället kommer stimulanser behövas. Det aviserade paketet på fem miljarder euro samt åtgärder via Finlands Bank, som regeringen aviserat, är här en mycket välkommen början.

Det skulle också vara viktigt att staten är redo att ge garantier för livskraftiga, men på grund av krisen sårbara företag. Det här gäller bland annat bolag i transportsektorn, såsom rederier och flygbolag, som inte längre kommer ha passagerare men som har en viktig samhällsfunktion och som vi måste se till att klarar sig igenom krisen. Det här gäller så klart också många andra sektorer. Frankrike gjorde i dag klart att man ger lånegarantier för 300 miljarder euro, Spanien 100 miljarder, Storbritannien 300 miljarder. Sverige och Danmark ger SAS 300 miljoner euro i garantier, och det är jätteviktigt nu att vi i Finland också snabbt presenterar likadana åtgärder. Världen kommer återhämta sig från coronavirus, men lån eller lånegarantier kommer behövas för att brygga över denna ekonomiska kris som kommer.

Arvoisa puhemies! Koronakriisillä tulee olemaan suuret taloudelliset seuraukset. Kriisi ei ole aiheutunut taloudellisesta järjestelmästä, kuten viime finanssikriisin aikana. Nyt tarvitaan sen vuoksi myös erilaisia toimenpiteitä. Hallituksen tiedoksi antama 5 miljardin euron paketti sekä Suomen Pankin kautta tehtävät toimenpiteet ovat hyvin tervetulleita aloitteita. On tärkeää, että valtio olisi valmis myöntämään takuuksia elinvoimaisille mutta kriisin takia haavoittuneille yrityksille. [Puhemies koputtaa] Maaailma tulee toipumaan koronaviruksesta, mutta tarvitaan lainoja tai lainatakauksia, joiden avulla päästään yli tulevasta taloudellisesta kriisistä.

1.08 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Valmiuslaki antaa vahvat keinot Suomelle tässä poikkeuksellisessa tilanteessa koronaepidemian uhatessa. Sen avulla voidaan turvata riittävä henkilöstö sosiaali- ja terveydenhuollon, huoltovarmuuden ja turvallisuuden takaamiseksi. Tähän liittyy myös se, että vähennetään ihmisten välisiä kontakteja, jotta pystytään suojaamaan riskialttiimpia ihmisiä. Sen takia koulujen aukioloihin on tehty myöskin rajoituksia ja kouluja suljettu. Osa lapsista on etäopetuksessa, ja tämä haastaa monet perheet

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

uuteen tilanteeseen arjen järjestämiseksi uudella tavalla ja lapsen opetuksen järjestämiseksi kotioiloissa.

Kun moni lapsi on jatkossa etäopetuksessa, asettaa se haasteen myös lasten oikeuksille. Kaikkien lasten osalta ei ole itsestäänselvää, että kotona on säännöllisesti ruokaa, turvaa ja huolenpitoa. Sosiaalihuollon tarpeita on sekä lapsilla että aikuisilla, ja erityisesti poikkeus-tilanteessa niiden merkitys kasvaa erityisen suureksi. Silloin meidän on katsottava myös sivulle ja huolehdittava, että myös naapurilla menee hyvin, vai tarvitseeko hän apua.

Kysyisinkin, kun täällä on vielä ministereitä paikalla: millä tavalla, ministeri Kiuru, olette ajatellut tämän sosiaalihuollon järjestämisen niin, että varmistetaan se, että lapsilla on kaikki hyvin ja kiireelliset asiat tulee hoidettua? Sitten kysyisin ministeri Haavistolta: kun ulkomailla on edelleen paljon suomalaisia, jotka eivät ole saaneet lentoyhteyksiä järjestettyä Suomeen, miten heidän osaltaan heidän kotiinpääsynsä tullaan [Puhemies koputtaa] jatkossa turvaamaan?

1.11 Sheikki Laakso ps: Arvoisa herra puhemies! Ottaisin muutaman huomion vielä tässä ministereille ja sitä kautta hallitukselle.

Tällä hetkellä Kela-kyhydeissä on sellainen tilanne, että sinne taksiin keräillään useampia vanhuksia esimerkiksi heidän lähtiessään terveyskeskuksiin käymään. Eli Kela-kyhydeissä pitäisi saada aika nopeastikin mielestäni sellainen tilanne, että taksit voisivat ottaa vain sen yhden ainoan asiakkaan sinne, koska on vähän haasteellista, että riskiryhmä tapaa toistaan taksissa, missä kyseinen epidemia on vielä huomattavasti helpommin tarttuva.

Sen lisäksi näkisin, että voisi olla kaupoissa sellainen tilanne, että riskiryhmille olisi oma kaupassakäyntiaika, ja ehkä tälle saattaisi olla paras hetki mieluiten aamulla, jos esimerkiksi siivous on kaupoissa hoidettu yön aikana niin, että esimerkiksi kaikki ovenkahvat ynnä muut on desinfioitu. Silloin tämä riskiryhmä pääsisi käymään turvallisesti kaupassa, koska jokaisella riskiryhmään kuuluvalla ei ole sitä apua, että voi joku omainen tai läheinen tai ystävä tai joku muu käydä siellä kaupassa hänen puolestaan.

Kolmantena ottaisin vielä sellaisen pointin eli ravintolat, jotka eivät tarjoile ruokaa ollelukaan, eli puhutaan niin sanotusti baareista ja olutpaikoista ja tällaisista. Näkisin, että tällaiset paikat pitäisi tulla sulkemaan jo siitäkin syystä, että monessa — tai suurimmassa osassa — näistä yrityksistä on pitkään maksettu tällaisten tilanteitten varalta vakuutusta, joka siinä kohtaa auttaisi näitä yrittäjiä.

1.13 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Tuossa aiemmin kerroin huolia, joita kansalaisilta on tullut, ja niitä varmasti meistä itse kullekin tulee. On edelleen enempi avoimia kysymyksiä kuin konkreettisia vastauksia. Tämä on aivan luonnollista tässä tilanteessa, ja kannustan hallitusta tähän tiedon levittämiseen kaikilla mahdollisilla keinoilla. Oli esimerkiksi erinomaista Ylen A-studiossa kuunnella Päivi Sillanaukeeta sosiaali- ja terveysministeriöstä, miten hän vastasi kysymyksiin, kertoi niitä kysymyksiä, mitkä aika monella ihan tavallisella suomalaisella ihmisellä tällä hetkellä on mielessä. Toivotan teille, arvoisat ministerit ja koko hallitus, voimia tämän poikkeuksellisen ja vaikean tilanteen edessä.

Haluan tähän keskustelun loppupuolelle, kun ministereille on vielä puheenvuorot tulossa, erityisesti teille, arvoisa ulkoministeri Pekka Haavisto, osoittaa kysymyksen näistä kotiuttamisista ja ulkomailla olevien suomalaisten tilanteesta. Te olette hallituksesta kannustaneet, että tulkaa Suomeen, ja nyt tulee jonkin verran viestiä, että milläs tulemme. Lennot

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

perutaan toinen toisensa jälkeen, meillä on esimerkiksi Espanjassa paljon suomalaisia, jotka ovat nyt ehkä kahden viikon kuluttua pääsemässä Suomeen. Onko pohdittu, että tällaisissa paikoissa, mistä voisi löytyä yksittäisiä matkustajia isompiakin ryhmiä, voitaisiin pohtia esimerkiksi kotiutuslentoja? Tai: sain alkuvuikosta, itse asiassa eilen, viestin, että Miamiassa on 42 ihmisen ryhmä ja heidän paluulennot on peruttu, asiakaspalvelut ruuhkautuneet ja he eivät tällä hetkellä saa tietoa. Tässä vain kaksi esimerkkiä. Uskon, että näitä löytyy Thaimaasta ja monesta muusta maasta, missä on isompia suomalaisryhmiä, olleet esimerkiksi talvea viettämässä. Kysyisin teiltä ulkoministeri: millä tavalla pystyisimme helpottamaan heidän kotiinpaluutaan?

1.15 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Kuten täällä on tänään paljon keskusteltu, koronavirus on ennen kaikkea terveydellinen kriisi, mutta se on, mitä pidemmälle nyt mennään, sitä enemmän myös taloudellinen kriisi, ja sen tuleamme myös täällä kotimaassamme huomaamaan.

Me tiedämme jo nyt niiden viestien perusteella, mitä meille tulee yrittäjiltä, kentältä, että ravintolat, hotellit, palvelualojen yrittäjät ovat erittäin suurissa vaikeuksissa tällä hetkellä, mutta yhä enemmän viestejä tulee myös teollisuudesta, vientiteollisuuden puolelta. Tänään muun muassa Meyer ilmoitti Turussa käynnistävänsä koko henkilöstöä koskevat yt-neuvottelut. On selvää, että tämä koronavirusepidemia tulee iskemään erittäin rajusti maailmantalouteen ja sen myötä myös tänne Suomeen. Ja eipä tarvitse olla kovin suuri ennustaja todetakseen, että hallitus tulee käymään tulevan kehysriihen varsin erilaisissa tunnelmissa kuin mitä ehkä vielä alkuvuonna ajateltiin. Ja luulenpa niin, että myös valtiovarainministeriön ennuste tulee antamaan vähän osviittaa siitä, mitä on luvassa.

Mutta, herra puhemies, tähän aivan loppuun haluan vielä todeta hallitukselle siitä, mistä äsken jo hieman totesinkin, että tämä teidän ilmoittamanne tukipaketti yrittäjille on hyvä alku. Toimet, mitkä koskevat Valtion Eläkerahaston varojen käyttöä, Finnveran instrumenttien käyttöä, verotuksen puolella toimien käyttöä, ovat hyviä, mutta sinne jää edelleen aika paljon myös sellaisia taitekohtia, mitä kautta kaikki yrittäjät eivät saa sitä tukea, mitä he tarvitsevat. Ja on selvää, että tällaisen kriisin kohdalla meidän täytyy tehdä kaikkemme sen eteen, että elinkelpoisia yrityksiä ei ajaudu konkurssiin, koska siinä on kyse siten henkilökohtaisista tragedioista mutta ennen kaikkea siinä on kyse myös [Puhemies ko-puttaa] ihmisten työpaikoista.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt ei puhujalistalla olekaan enää kuin ministerit Haavisto ja Kiuru, loppupuheenvuorot. Haavisto aloittaa.

1.17 Ulkoministeri Pekka Haavisto: Arvoisa puhemies! Arvoiset kansanedustajat, jotka vielä olette täällä salissa ja paikalla! Ensinnäkin kiitos aktiivisesta keskustelusta. Voin vain yhtyä edustaja Heinosen ajatukseen, että on tilanne, jossa meillä kaikilla on enemmän kysymyksiä kuin vastauksia. Kaikkia vastauksia ei vielä ole hallituksellakaan, se on selvä. Reagoidaan tautiin, taudinkuvaan, viruksen leviämiseen, josta on vaikea ennustaa, missä tulee sitten se taitekohta. Olemme nähneet, kun katsomme Aasian kehitystä, että taitekohta tulee, mutta miten nopeasti ja missä määrin joudumme tätä kurjuutta kestäämään, riippuu varmaan myös siitä, kuinka tarkasti noudatetaan nyt niitä hallituksen suosituksia ja päätöksiä, joita nyt on tehty. Voimme itse vaikuttaa siihen, että tämä kriisi menisi mahdollisimman nopeasti ohi.

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

Yhdyn kaikkiin niihin, jotka sanovat, että ennen kaikkea taloudelle tämä on hyvin suuri asia: palkansaajille, yrittäjille, pk-yrityksille, yksinyrittäjille, freelancereille. Meillä on paljon ihmisiä, jotka tästä suoraan kärsivät, puhumattakaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevista ihmisistä, joilla tämä terveysriski on se kaikkein suurin.

Edustaja Löfström otti esille nämä yritykset, yritystoiminnan, ja myöskin kuljetusalan yritykset sekä laivapuolella että lentopuolella. Näemme paitsi Suomessa myös maailmalla, että nämä yritykset tietysti tästä tilanteesta kärsivät. Tähänkin pitää kiinnittää huomiota.

Edustaja Laiho ja edustaja Heinonen kysyivät, mitä voidaan tehdä niiden suomalaisten osalta, jotka eivät saa näitä yhteyksiä. Finnair lentää vielä osan yhteyksistä, osa muista lentoyhtiöistä lentää näitä yhteyksiä, mutta totta kai keskustelemme niin Finnairin kuin jopa sitten Pohjoismaiden maidenkin kesken siitä, mitä voidaan tehdä, jos tulee tällaisia tilanteita, että kansalaisia pitäisi sitten saada isompi ryhmä jostakin liikkeelle. Tämä on hallituksen tiedossa.

Ehkä sitten vielä muutama ajatus, jotka täällä — minusta oli hienoja ajatuksia — nousivat tässä keskustelussa esiin. Suomi ottaa digiloikan nyt yhdessä yössä tässä koulutuksessa ja monessa yrityksessä. Tämä on kiinnostava hetki. Edustaja Kemppi puhui tästä.

Edustaja Ikonen mainitsi kuntien erittäin tärkeän roolin. Kunnilla on tässä aivan avainasema. Ja lopuksi edustaja Kivisaari, joka sanoi, että Suomi on täynnä sankareita — valitettavasti tulemme sellaisiin viikkoihin, että nämä yksittäisten ihmisten toimet, yksittäisten ihmisten avuliaisuus, se, mitä voimme toisten eteen näinä aikoina tehdä, tulee olemaan nyt hyvin suuressa arvossa tulevana viikkoina. — Kiitos kaikille.

1.20 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Varmasti me näemme sankareita sosiaali- ja terveydenhuollossa, jossa tulevat viikot tulevat olemaan todella kovia ja jossa työn tehtävänkuvakin voi muuttua. Etulinjassa koronaepidemian vastaanottaminen on varmasti koettelemus, joka jää tälle ammattiryhmälle syvästi mieleen. Me tulemme kansakuntana olemaan erittäin kiitollisia siitä työstä, joka seuraavina viikkoina tullaan tekemään, mutta yhtä kiitollisia me olemme itse asiassa kaikelle muullekin kriittisen alan henkilöstölle, joka etulinjassa meitä palvelee. Pääsemme kaupasta hakemaan kauppakassimme, pidetään siitä huolta, että lämpö pysyy taloissa. Kaikki nämä ovat niitä kriittisiä tehtäviä, joissa alan ammattilaiset kyllä tekevät siellä etulinjassa erittäin olennaista työtä.

Mutta sankareita ovat itse asiassa myös kaikki ne suomalaiset, jotka ottavat nyt tähän epidemiaan varautumisen tosissaan. Me olemme pyrkineet kaikin tavoin ohjeistamaan ihmisiä, millä tavalla seuraavina viikkoina me voimme kansakuntana suojautua. Mitä paremmin me suojaamme ihmiset, jotka ovat riskissä olla niitä henkilöitä, jotka joutuvat tämän koronaepidemian aikana sairaalahoitoon ja jotka siellä sairaalahoidossa voivat joutua jopa tehohoitoon ja sen johdosta jopa menettää henkensä, sen parempi. Näiden uhkakuvien sijasta on suotavaa, että jokainen varautuu jo heti.

Siksi tartunnalle altistumisen välttäminen on aivan keskeinen asia. Siksi Suomi käytännössä tekee näin laajoja toimia, jotta me yksinkertaisesti välttäisimme kontakteja, joissa voi syntyä tartunta ja joista voi viime kädessä seurata myöskin sairaus. Tältä osin varaudumme hyvin monella tavalla. Erityisen tärkeää on varautua myös siihen, että kaikki ulkomailta tulijat todella vetäytyvät erillisiin oloihin ja välttävät tuon kahden viikon aikana kontaktia, sopivat tästä työnantajan kanssa. Tai esimerkiksi päivähoidon ollessa kysymyksessä sovitaan lapsen päivähoidosta, ettei myöskään näitä ulkomailla mahdollisesti altistu-

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

neita lapsia viedä päivähoidon. Tältä osin on erittäin tärkeätä, että jokainen meistä tekee osansa.

Myös me voimme välttää kontakteja, kun me kuljemme niissä välttämättömissä askeleissa, joita joka päivä myös muilla aikuisryhmillä on. Siltä osin on tärkeä muistaa, että sekä lapset mutta myöskin keski-ikäiset ihmiset ovat hyvin paljon ikäihmisten kanssa tekemisissä, ja vaikka se tuntuu julmalta, niin tällä hetkellä kaikkein keskeisin keino siihen, että Suomessa me vältämme tämän epidemian kaikkein kamalimmat uhkakuvat, on se, että me otamme tämän varautumisen niin tosissamme, että niitä kontakteja nyt vältellään.

Toivon, että nämä uudet valtuudet, jotka mahdollisesti kansakuntana saamme käyttööme, johtavat siihen, että vältymme pahimmalta. Siltä osin suojaamme nyt hyvissä ajoin koko kansakunnan eduskunnan päättävin voimin ja pidämme huolta siitä, että se riskialtein porukka, eli käytännössä ikäihmiset ja ne, joiden sairaus ei pitkäaikaissairauksien osalta ole tasapainossa, elää myös tämän epidemian läpi niin, että voimme suojella terveyttä ja voimme suojella myös henkeä.

Kiitän tästä keskustelusta. Täällä on esitetty erittäin hyviä näkökulmia ja jopa kysymys siitä, mitä ravintola-alalle tapahtuu. Tähän loppuun totean, että kaikki ei varmasti ole vielä tänään valmista, ei edes huomenna. Näiden tulevien kriisipäivien aikana me joudumme miettimään myös jatkotoimia. Tällä hetkellä tämä hallituksen linjausten kokonaisuus sisältää kehotuksen myöskin yksityisen ja kolmannen sektorin sekä uskonnollisten yhteisöjen näkökulmasta ottaa käyttöön nämä samat valtioneuvoston julkiselle sektorille asettamat vaatimukset, ja tältä osin toivomme toki, että näistä otettaisiin koppi, mutta minusta on esitetty myös hyviä perusteita siihen, että tätä asiaa pitää mahdollisesti katsoa vielä uudelleen.

Tällä hetkellä näyttäisi siltä, että ravintoloiden osalta ihmiset olisivat vetäneet johtopäätöksen, että nyt ei sovi jatkaa sosiaalista kanssakäymistä entiseen tapaan. Ja jos ei näin merkittäviä johtopäätöksiä vedetä, niin tätä asiaa on katsottava uudelleen. Tosiasiassa myös ravintolayrittäjien näkökulmasta saattavat tiukemmatkin säännökset tulla seuraavien viikkojen aikana kysymykseen. Arvioidaan tuota kysymystä. Tartuntataudin näkökulmasta on selvää, että yksi leviämisen tapa on vuorovaikutteisuus siellä ravintola- ja pubipöydissä, ja niiltä osin tämän nyt asetetun vahvan suosituksen tulisi johtaa samaan. Jos se ei johda, niin olemme valmiita tekemään toimia, ja siinä samassa ehkä myöskin pystymme hoitamaan näitä ravintoloitsijoiden toimeentuloon liittyviä asioita toisella tavalla kuin tässä ratkaisussa. Palataan siihen kysymykseen myöhemmin.

Omasta puolestani kiitoksia, ja kiitän myös puhemiestä armollisesta minuuttimäärästä tämän illan keskustelun loppuksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos, ministeri Kiuru, kiitos, ministeri Haavisto, ja kiitos, kaikki edustajat.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

3. Muu asia: Valtioneuvoston asetus valmiuslain 87 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta välittömästi

Muu asia M 2/2020 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 2. asiakohdassa]

4. Muu asia: Valtioneuvoston asetus kunnan oikeudesta poiketa terveydenhuollon kiireettömän hoidon määräaikojen noudattamisesta ja sosiaalihuollon palvelutarpeen arvioinneista

Muu asia M 3/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan, jolle sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto viimeistään torstaina 19.3.2020 klo 12.00 mennessä.

Keskustelu

1.27 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston asetus kunnan oikeudesta poiketa terveydenhuollon kiireettömän hoidon määräaikojen noudattamisesta ja sosiaalihuollon palvelutarpeen arvioinneista liittyy valmiuslakiin. Tässä on se, että kiireettömässä hoidossa ei tarvitse noudattaa niitä määräaikoja, mitä on laissa säädetty, ja tämä on ihan perusteltua poikkeustilanteessa. Mutta pitää huomioida nyt jatkossa, että seurataan myös näitä kiireettömien hoitojen hoitopääsyaikoja, jotka monissa kunnissa ovat erittäin pitkät jo tälläkin hetkellä, ja myöskin huomioidaan se, että jos jonkun tilanne pahenee siinä odottaessa, häntä voidaan sieltä nostaa sitten kiireelliseen hoitoon.

Toivottavasti koronaepidemia vaimenee kohtuullisessa ajassa ja päästään taas normaaliin päiväjärjestykseen. Todennäköisesti siinä vaiheessa tullaankin tarvitsemaan jononpurkutoimenpiteitä, jotta saadaan sitten kiireetöntä hoitojonoa purettua.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan, jolle sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto viimeistään torstaina 19.3.2020 klo 12.00 mennessä.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 2. asiakohdassa]

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

5. Muu asia: Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksen sekä opetuksen ja koulutuksen järjestämisvelvollisuutta koskevista väliaikaisista rajoituksista

Muu asia M 4/2020 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava lausunto viimeistään torstaina 19.3.2020 klo 12.00 mennessä.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 2. asiakohdassa]

6. Muu asia: Valtioneuvoston asetus väliaikaisista poikkeuksista sovellettaessa eräitä vuosilomalain, työaikalain ja työsopimuslain säännöksiä

Muu asia M 5/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan, jolle työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto, ja tässäkin takaraja torstaina 19.3.2020 kello 12 mennessä.

Keskustelu

1.30 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston asetus tässä kohtaa hakee poikkeusta siihen, että valmiuslain ollessa voimassa voidaan poiketa työaikalain ja vuosilomalain ja muista työelämään liittyvistä laeista. Poikkeustilanteessa valmiuslain ollessa voimassa tämä on perusteltua, jotta voidaan turvata terveydenhuollon ja muun turvallisuuden, huoltovarmuuden, osalta riittävät resurssit ja voidaan turvata kansalaisten saama välttämätön hoito ja huolenpito.

Samaan aikaan on kuitenkin muistettava huolehtia henkilökunnan jaksamisesta. Työvuorot eivät voi olla kohtuuttoman pitkiä edes kriisitilanteessa, ja hyvää johtamistaitoa siinä nimenomaan kysytään. Hoitohenkilökunta ja muu henkilöstö, joka tämän piirissä on, tarvitsee myös lepoa palautuakseen. Epidemia tulee kuitenkin kestämaan useita viikkoja, ja sen takia ihmisiä ei voi uuvuttaa heti alkuvaiheessa liian työtaakan alle, vaan on turvattava henkilökunnan riittävyys koko epidemian ajan.

Haluankin korostaa, että vaikka tällä asetuksella mahdollistetaan näiden työaikalakien poikkeava käyttö tässä poikkeavassa tilanteessa, niin huolehditaan myös henkilökunnan jaksamisesta ja työhyvinvoinnista tässä poikkeuksellisessa tilanteessa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan, jolle työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto viimeistään torstaina 19.3.2020 klo 12.00 mennessä.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 2. asiakohdassa]

Pöytäkirja PTK 25/2020 vp

7. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 18.3.2020 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 1.32.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen